Вазорати меҳнат,
муҳоҷират ва шуғли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲО

Соҳа: **Саноат (коркарди металлҳо)**

Касб: **Харрот**

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **MI 7223**

Миқдори воҳидҳои салоҳият: **28**

Сатҳҳои Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **2,3,4**

Тафсир: **01/соли 2024**

Рамзи умумии касб: **MI 7223-28-2,3,4-01/2024**

САЛОҲИЯТ

ТРЕНИНГ

МАҲОРАТ

ДОНИШ

РУШД

МАЛАКА

ОМӮЗИШ

ТАҶРИБА

Стандарти салоҳиятҳои мазкур дар доираи Лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳия шудааст.

Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон

ҚАРОР

аз «15» 10 соли 2024 №11 ш. Душанбе

Дар бораи тасдиқи стандартҳои салоҳияти 20 касбу ихтисосҳо

Мутобиқи талаботи банди 3 қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Тартиби таҳия ва эътирофи стандартҳои салоҳияти ҳар як касб» Ҳайати мушовараи Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон қ а р о р м е к у н а д:

1. Стандартҳои салоҳияти касбу ихтисосҳои «Истеҳсоли маҳсулоти заргарӣ», «Занбӯриасалпарвар», «Мошиначии автокран», «Дӯзанда (либоси занона)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», «Кандакорӣ дар чӯб ва пӯсти чӯб», «Барқчӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ)», «Челонгар-таъмирчии кузови автомобил», «Оператори мошини бофандагӣ», «Мошиначии булдозер», «Турагент», «Дуредгар», «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология», «Харрот», «Оператори мошини ресандагӣ», «Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ», «Гаҷкори ҷузъҳои меъморӣ», «Оператори мошини турбофӣ», «Оператори мошини рангкунӣ» ва «Челонгар - барқчии нерӯгоҳи барқии обӣ» тасдиқ карда шаванд (замима мегарданд).

2. Агентии меҳнат ва шуғли аҳолӣ, Муассисаи давлатии «Маркази таълимӣ-методӣ ва мониторинги сифати таълим» ва Лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» татбиқи стандартҳои салоҳиятро дар курсҳои кӯтоҳмуддат дар Муассисаи давлатии «Маркази таълими калонсолони Тоҷикистон», корхонаҳои воҳиди давлатии назди Агентии меҳнат ва шуғли аҳолӣ ва Муасиссаҳои таълимии таҳсилоти ибтидоии касбӣ ба роҳ монанд.

3. Раёсати котибот ва Лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» вазифадор карда шаванд, ки нусхаҳои электронии стандартҳои салоҳиятро дар сомонаҳои вазорат, агентӣ, лоиҳа ва муассисаҳои таълимӣ ҷой намоянд.

4. Нашр ва дастрас намудани стандартҳои салоҳият ба зиммаи Лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» вогузор карда шавад.

5. Назорати иҷрои қарори мазкур ба зиммаи муовини вазир – Давлатзода Қ. гузошта шавад.

Раиси Ҳайати мушовара,
вазир Г. Ҳасанзода

ВАЗОРАТИ МЕҲНАТ, МУҲОҶИРАТ ВА ШУҒЛИ АҲОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲОИ КАСБИ
«ХАРРОТ»

Стандарти салоҳиятҳои касби «Харрот» дар ҷаласаи Кумита оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 07.10.2024, №31 баррасӣ гардидааст.

Стандарти салоҳиятҳои касби «Харрот» аз ташхис (экспертиза)-и корфармоён ва ассотсиатсияҳои соҳавии зерин гузаронида шудааст:

№	Ташкилот	Ному насаб	Вазифа	Ҳуҷҷат дар бораи ташхис
1.	Вазорати саноат ва технологияҳои нави Ҷумҳурии Тоҷикистон	Сафарзода Б.	Муовини вазир	Хулоса аз 18.06.2024, №7-1354
2.	Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Душанбе Саноат»	Ҳаитов Ҳ.	Директор	Хулоса аз 14.05.2024, №32/24
3.	Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Авторем»	Пиров М.	Директор	Хулоса аз 14.05.2024, №32/24
4.	КВД «Коргоҳи мошинасозӣ»	Хоҷаев Ҷ.	Директори генералӣ	Хулоса аз 14.05.2024, №30
5.	Ҷамъияти саҳомии пушидаи «Таҷҳизоти аср» (ҶСП заводи «Сомон таҷҳизот»)	Раҳимов Ш.		Хулоса аз 07.09.2024, №32/24

Стандарти салоҳиятҳои касби «Харрот»-ро таҳия намуданд:

№	Ному насаб	Вазифа	Ташкилот
1.	Каримов Саидмумин	Сармутахассиси шуъбаи таълимӣ-методӣ	Муассисаи давлатии «Маркази таълимӣ – методӣ ва мониторинги сифати таълим»
2.	Танибеков Миралибек	Омӯзгори фанҳои тахассусӣ ва устои таълими истеҳсолӣ	Муассисаи давлатии таълимии «Литсейи касбии политехникии шаҳри Душанбе»
3.	Назаров Шералӣ	Харрот	ҶСК «Тоҷиктекстилмаш»

Модераторҳо (миёнҷиҳо):

Данило Анишенко – коршиноси калидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиш;

Бахтиёров Озар – супервайзер оид ба методологияи таълим дар асоси салоҳият.

Мундарича

Ихтисорот 7
Муқаддима 8
Мафҳумҳои асосӣ 9
Бо стандарти салоҳиятҳои касбҳо кӣ кор мекунад 11
Стандартҳо ва меъёрҳои соҳа 12
Тавзеҳоти умумии касби «Харрот» 13
Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Харрот», сатҳи 2-юми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон 17
Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Харрот», сатҳи 2-юми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон 17
Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалӣ) 19
Воҳидҳои салоҳияти заминавӣ (базавӣ) 32
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ 37
Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ 50
Талабот ба довталабон 53
Талабот ба омӯзгорон 53
Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ 53
Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Харрот» сатҳи 3-уми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон 57
Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Харрот», сатҳи 3-юми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон 57
Воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ) 58
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ 67
Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ 84
Талабот ба довталабон 87
Талабот ба омӯзгорон 87
Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ 87
Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Харрот» сатҳи 4-уми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон 91
Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Харрот», сатҳи 4-уми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон 91
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ 92
Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ 117
Талабот ба довталабон 120
Талабот ба омӯзгорон 120
Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ 121
Рӯйхати адабиёт 123
Замимаи 1: Харитаи функсионалии касби «Харрот» 124
Замимаи 2: Хулосаҳои соҳа (экспертиза) 124

Ихтисорот

ТАС	Таълим дар асоси салоҳият
ТИКТО	Таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ ва омӯзиш
DACUM	Усули таҳлили функсионалӣ (аз ихтисороти «**D**eveloping **ac**urricul**um**», яъне «таҳияи барномаҳои таълимӣ»)
ТМТ ҶТ	Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон
СС	Стандарти салоҳиятҳо
ВС	Воҳиди салоҳият
ЭС	Элементи салоҳият
МИ	Меъёрҳои иҷро
МБ	Малакаҳои бокортаъминкунӣ
СБТМ-08/ISCO-08	Стандарти байналмилалии таснифоти машғулиятҳо-2008 **(**International Standard Classification of Occupations-2008)
ТМҶТ	Таснифоти машғулиятҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон
МТММСТ	Маркази таълимӣ-методӣ ва мониторинги сифати таълим
МТКТ	Маркази таълими калонсолони Тоҷикистон
ТИК/ICT	Технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ (Information and communication technologies (ICT))
ҲМТБ	Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ
ТС	Салоҳиятҳои фароумумӣ (Transversial Competencies)
МВ	Салоҳиятҳои заминавии соҳаи саноат/коркарди металлҳо (Metalwork basic)
MI	Салоҳиятҳои касбии соҳаи саноат/коркарди металлҳо (Metalwork Industry)

Муқаддима

Тараққиёти ҳар як давлат пеш аз ҳама ба соҳаи саноат ва технология вобастагӣ дорад. Дар ҷаҳони муосир техника ва технология бо суръат пеш рафта истодааст ва тавлиди технология нав ва хизматрасонӣ ба онҳо мутахассисони соҳибтаҷрибаро талаб мекунад. Тайёр кардани чунин мутахассисон ба зимаи муасисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбӣ вогузор гардидааст. Дар ҳамин радиф, талабот ба касби «Харрот» дар Ҷумҳурии Тоҷикистон зиёд шуда истодааст.

Бо мақсади баланд бардоштани сифати тайёркунии мутахассисони касбҳои коргарӣ, ки ба талаботи корфармоён мувофиқи меъёрҳои стандартҳои байналхалқӣ ҷавобгӯй бошад, стандарти салоҳиятҳои касби «Харрот» таҳия карда шудааст.

Стандарти мазкур талаботи асосиро ба салоҳиятҳои касби мутахассиси харрот бо таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ муқаррар мекунад.

Дар таҳияи стандарти салоҳиятҳои мазкур кормандони ҶСК «Таъмин ва сохтмони роҳҳои мошингард»-и шаҳри Душанбе (РСДМ), «Корхонаи дорои мошинасозии шаҳри Душанбе», ҶДММ «Сомон сервис»-и шаҳри Душанбе ва ҶСК «Ширкати Алюминийи Тоҷик» иштирок карданд.

Стандарти салоҳияти касби «Харрот» дар ҳамаи муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбӣ, ки мувофиқи қонунгузорӣ ҳуқуқи роҳандозӣ намудани фаъолияти таълимӣ барои амаликунии барномаи таълимӣ доранд, истифода карда мешавад.

Стандарти салоҳиятҳои касби «Харрот» дар асоси Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тайёр намудани мутахассисон бо назардошти талаботи бозори меҳнат», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти ибтидоии касбӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти калонсолон», Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Тартиби таҳия ва эътирофи стандартҳои салоҳияти ҳар як касб, Тартиби таъмини сифати тахассусҳо ва тасдиққунии тахассусҳо, Барномаи миёнамуҳлати омода кардани касбҳои коргарии зинаи таҳсилоти ибтидои ва миёнаи касбиро барои солҳои 2023-2027 ва «Барномаи касбомӯзии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025» таҳия карда шудааст.

Стандарти салоҳиятҳо талаботи тахассусиро нисбат ба касби «Харрот», ки ҷавобгӯи талаботи байналмилалӣ мебошанд, дар мувофиқа бо Стандарти байналмилалии таснифоти машғулиятҳо СБТМ-08 (ISCO-08) таъмин менамояд.

Стандарти салоҳиятҳои мазкур баробарии имкониятҳои касбиро барои духтарон/ҷавонписарон, занон/мардон пешбинӣ намуда, барои тағйир додани қолабҳо ҳангоми интихоби касб ва дар оянда бакортаъминкунии онҳо равона гардидааст.

Мафҳумҳои асосӣ

Бозори меҳнат – низоми ташаккулёбии талабот ва пешниҳодот ба қувваи корӣ.

Баҳодиҳӣ (салоҳиятҳо) – маҷмӯи усул ва равандҳо, ки барои баҳодиҳии дастовардҳои шахс (дониш, маҳорат, малака ва муносибати ӯ, яъне салоҳиятҳо), ки одатан бо шаҳодатномадиҳӣ анҷом меёбанд.

Воҳидҳои салоҳияти фароумумӣ (трансверсалӣ) **–** ин салоҳиятҳои умумӣ мебошанд, ки барои бештари касбҳо ва амалан барои ҳамаи соҳаҳо заруранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ) – ин чунин салоҳиятҳое мебошанд, ки дар доираи муайяни ин ва ё он соҳа талабот доранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ – ин салоҳиятҳое мебошанд, ки барои иҷро намудани фаъолияти касбии мушаххас заруранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои махсус – ин салоҳиятҳое мебошанд, ки барои иҷрои фаъолияти хоси касбӣ истифода карда мешаванд.

Воҳиди салоҳият – ин баёноти кӯтоҳи натиҷаи вазифаҳои салоҳият мебошад, ки маълумот дар бораи дониш, маҳорат, малака ва муносибатро дорад (дар бораи мақсадҳои воҳиди салоҳият ва доираи малакаҳое, ки ба онҳо тааллуқ дорад, васеъ маълумот медиҳад).

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо – барои гузаронидани баҳодиҳӣ маълумоти заруриро пешниҳод менамояд, усулҳои муносиб, захираҳои амиқ ва шароитро, ки барои гузаронидани баҳодиҳии воҳиди салоҳияти мушаххас заруранд, тавсиф менамояд. Номзад дар баҳодиҳӣ далелҳои мушаххасро пешниҳод менамояд, ки ба баҳодиҳандагон барои муайян кардан ва қабули қарор, ки оё салоҳияти муайян аз худ карда шудааст ва ё шахси мазкур корро дар ҷойи корӣ мувофиқи Стандарти салоҳиятҳои касбии тасдиқшуда иҷро карда метавонад, кӯмак мерасонад.

Дескриптор – (аз лотинӣ «descriptor» – тавсифкунанда) – воҳиди лексикӣ, ки барои шарҳ додани мазмуну моҳияти асосии ҳуҷҷат, истифода карда мешавад.

Касб – тарзи машғулият, намуди фаъолияти меҳнатие, ки тайёрии муайян, мавҷудияти донишҳои зарурӣ, маҳорат, малака ва салоҳиятнокиро талаб менамояд ва дар натиҷаи омӯзиши махсус ё таҷриба ба даст оварда мешавад.

Маҳорат – фаъолияте, ки дар инсон дар натиҷаи таълим ва такрори бисёркарата ҳосил шуда, баъд ба раванди бошуурона табдил меёбад ва имкон медиҳад, ки шахс натанҳо дар шароити муқаррарӣ, балки дар шароити тағйирёбанда низ амал кунад.

Малакаҳои бакортаъминкунӣ – ин амалҳои бошууронаи мутахассис, ки ба мутобиқшавии бомуваффақият дар бозори меҳнат равона карда шудаанд. Маҳорати ташкил карда тавонистани донишу малакаҳои банақшагирӣ ва пешравии касбӣ, баланд бардоштани сатҳи салоҳиятҳо барои пешравии бомуваффақият дар бозори меҳнат, дар ҳамаи бахшҳо ва зинаҳои шуғлро дар бар мегирад.

Навсонӣ (вариативӣ) муайян мекунад:

– аҳамияти истилоҳоти асосӣ, ки дар меъёрҳои иҷро истифода мешаванд;

– навсонӣ дар вазъияти корӣ ва ҳолатҳо, ки метавонанд ба фаъолият таъсир расонанд;

– фарқияти мазмунӣ дар вобастагӣ аз воҳидҳои салоҳият ва матни муайян (чун мизоҷони меҳмонхона аз мизоҷони барои таъмири кондитсионер фарқ мекунанд);

танҳо ба воҳиди салоҳияти мушаххас дахл доранд, на ба ҳамаи воҳидҳои салоҳиятҳо дар умум.

Стандарт (standard) – ҳуҷҷати меъёрӣ, ки аз ҷониби мақомоти ваколатдор таҳия ва тасдиқ шудааст, дар он талаботи меъёрӣ, қоидаҳо, тавсифот ё принсипҳои умумие, ки ба намудҳои гуногуни фаъолият ё натиҷаи онҳо дахл доранд, муайян карда мешаванд. Ҳадафи ин ҳуҷҷат расидан ба сатҳи беҳтарини низоми соҳаи мазкур мебошад.

Стандарти салоҳиятҳои касб – ин ҳуҷҷатест, ки талаботи меъёрии ҳадди аққали дониш, маҳорат, малака ва муносибат (яъне салоҳиятҳо), ки барои сатҳи муайяни тахассуси касбӣ заруранд, муайян мекунад ва шахс онҳоро бояд дар ҷойи кор дар ҳолатҳои стандартӣ ё тағйирёбанда нишон диҳад. Ҳар як кор мумкин аст, аз стандарти муқаррааргардида баландтар иҷро карда шавад, дар ҳеҷ сурат на пасттар аз он. Стандарти салоҳият ба корфармо барои муайян намудани мутобиқатии сатҳи тахассуснокӣ ба талаботи истеҳсолот ёрӣ мерасонад ва маҳорати касбии намоишдодаи шахсро эътироф намуда, доимӣ нигоҳ доштани стандарти олии касбии ӯро тасдиқ менамояд.

Сатҳи таснифоти тахассусҳо – ин сатҳи нишондоди мураккабии кори иҷрошаванда, мустақилият ва масъулиятнокии коргар, мувофиқ ба ҳар як сатҳ мебошад. Гузаштан аз як сатҳ ба сатҳи дигар маънии онро надорад, ки ҳамаи нишондодҳои сатҳи тахассусиро тавсифкунанда бояд фарқ кунанд: ҳар як сатҳи навбатӣ ба муносиби дараҷаи пешин мувофиқ кунонида мешавад ва воридкунии ниҳоии ҳамаи тавсифоти сатҳи пешинаро дар назар мегирад.

СБТШ-08 (ISCO-08) – Стандарти байналмилалии таснифоти машғулиятҳо (International Standart Classification of Occupations) соли 2008 низоми таснифот ва ҷамъбасти маълумотро дар бораи шуғли касбӣ, ки дар асоси барӯйхатгирии оморӣ ва тадқиқот гирифта шудааст, ҳамчунин истифодабарии захираҳои маъмуриро ифода мекунад.

Салоҳият – қобилияти истифода карда тавонистани дониш, маҳорат, малака ва муносибат барои иҷрои супориш ё ҳалли масъалаҳо дар вазъиятҳои стандартӣ ва тағйирёбанда.

Салоҳияти касбӣ – қобилияти истифода карда тавонистани дониш, маҳорат ва малакаҳо барои иҷрои вазифаҳои касбӣ дар вазъиятҳои стандартӣ ва тағйирёбанда.

Салоҳиятҳои умумифарҳангӣ – ин маҷмӯи дониш, малака, элементҳои таҷрибаи фарҳангӣ, ки ба шахс имкон медиҳанд дар муҳити иҷтимоӣ-иқтисодӣ озодона мавқеи худро муайян кунад, элементҳои онро истифода барад ва муносибати онро барои иҷрои вазифаҳои касбӣ ташаккул диҳад. Салоҳиятҳои

умумифарҳангӣ аз воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ) ва малакаҳои бокортаъминкунӣ иборат мебошад.

Салоҳиятнокӣ – соҳиб будан ба дониш, малакаву маҳорат ва муносибат, ки барои фаъолияти пурсамар дар соҳаи муайян зарур аст.

Таҳлили функсионалӣ – ин тавсифи фаъолияти меҳнатӣ тавассути амалкард (функсия) ва натиҷаҳо мебошад. Бартарии чунин муносибат дар он аст, ки он имкон медиҳад тағйирот дар технология ва ташкили меҳнат дар бозори меҳнат фавран ба назар гирифта шавад.

Талаботи бозори меҳнат – эҳтиёҷоти корфармоён ба қувваи корӣ аз рӯи гурӯҳҳои мушаххаси касб ва намудҳои машғулият.

Тахассус (квалификатсия) – камолоти касбии шахс ва дараҷаи омодагии он барои иҷрои намудҳои корҳои мушаххас, ки бо мавҷудияти салоҳиятҳои аз ҷониби корфармоён эътирофшуда муайян гардида, бо ҳуҷҷати намунаи давлатӣ тасдиқ карда мешавад.

Таснифоти миллии тахассусҳо (ТМТ) – ҳуҷҷати меъёрие, ки чаҳорчӯбаҳоро муайян ва ҳамаи ихтисосҳои дар сатҳи миллӣ эътирофшударо идора менамояд. Таснифоти миллии тахассусҳо дорои чаҳорчӯбаҳое мебошад, ки аз якчанд сатҳ иборат буда, ҳар яки онҳо дар нишондиҳандаҳо (дискрипторҳо)-и салоҳиятҳо, ки алоқаҳои тахассусии байнибахширо дар бар мегиранд, тасвиф карда шуда, ҳамчунин додани ҳуҷҷати намунаи давлатӣ дар бораи соҳиб шудан ба ихтисос дар он роҳандозӣ карда мешавад.

Таълим дар асоси салоҳият – муносибат ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиш, ки ба чӣ тавр дар ҷойи кор шахс корро иҷро карда метавонад, такя мекунад.

Харитаи функсионалии касб – ин инъикоси амалкард (функсия)-ҳои асосӣ, ки касби мазкурро ташкил медиҳанд, вазифаҳои ба ин амалкард (функсия)-ҳо дохилгардида ва амалҳои воқеӣ барои иҷро намудани супориш ва ҳалли масъалаҳо дар ҷойи кор, дар шароитҳои тағйирёбанда равона карда шудаанд.

Бо стандарти салоҳиятҳои касбҳо кӣ кор мекунад

– Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои муайян кардани самаранокии амалиёти сохтори ТИКТО ҶТ, таъсиррасонии он ба болоравии иқтисодии давлат, яъне алоқа бо бозори меҳнат;

– мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳр, ноҳия барои рушди минтақаи худ;

– дар бахши таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ ва омӯзиш;

– омӯзгорон барои донистани он, ки чиро ба таълимгирандагон омӯзонанд;

– таълимгирандагон, барои донистани он, ки чӣ хел ва чиро меомӯзанд;

– маъмурияти муассисаҳои таълимӣ барои донистани он, ки оё сатҳи тайёрии омӯзгорон ва хатмкунандагон ба талаботи бозори меҳнат мувофиқат мекунад ё не;

– корфармоён, ки стандартҳои салоҳиятҳоро барои такмили тахассуси касбии кормандон истифода мекунанд, то ин ки ба кормандон дар самти мутобиқшавӣ ба малакаву маҳорат ва донишҳои тағйирёбанда ва салоҳиятнокии онҳо бо сабаби дигаргуниҳои дар технологияи истеҳсолот бамиёномада тавсияҳо диҳанд;

– шаҳрвандони алоҳида, ки мехоҳанд маълумоти касбӣ гиранд ё сатҳи тахассусии касбии худро ба таври инфиродӣ такмил диҳанд;

– шаҳрвандоне, ки мустақилона таълим гирифтаанд ва мехоҳанд ҳуҷҷати намунаи давлатӣ (сертификат ё шаҳодатнома) гиранд;

– оила, волидони таълимгирандагон, ки мехоҳанд фаҳманд, чиро ва чӣ хел фарзандони онҳо таълим мегиранд, пас аз хатми таълим онҳо ба чӣ кор машғул мешаванд;

– шаҳрвандоне, ки мехоҳанд ба ҷойи кории дигар гузаранд;

– шаҳрвандоне, ки мехоҳанд норасоиҳои худро дар дониш, малака, маҳорат ва муносибат, яъне салоҳиятҳои худ бартараф намоянд;

– шаҳрвандоне, ки фаъолияти соҳибкории худро васеъ кардан мехоҳанд;

– шаҳрвандоне, ки коргарони беҳтарин шудан мехоҳанд ва ғайра.

Стандартҳо ва меъёрҳои соҳа

Дар соҳаи саноат/коркарди металлҳо айни замон стандартҳо ва ҳуҷҷатҳои меъёрии зерин қабул шудаанд ва амал мекунанд:

– СД (ГОСТ) Т 52001-2002 «Харротӣ. Истилоҳот ва муайянкунӣ»;

– СД (ГОСТ) 8-82 Дастгоҳи металлбурӣ. Талаботи умумӣ барои санҷишҳои дақиқ;

– СД (ГОСТ) 6636-69 Меъерҳои асосии ивазшавӣ. Андозаи хаттии муқаррарӣ;

– СД (ГОСТ) 8026-92 Ҷадвалҳои санҷишӣ. Шартҳои техникӣ;

– СД (ГОСТ) 12595-2003 Дастгоҳи металлбурӣ. Нӯги шпинделҳои намуди флансегӣ, навъи А ва флансҳои дастгоҳи фишурда. Андозаҳои асосӣ ва пайвасткунанда;

– СД (ГОСТ) 22267-76 Дастгоҳи металлбурӣ. Схемахо ва усулҳои ченкунии параметрҳои геометрӣ;

– СД (ГОСТ) 24643-81 Меъёрҳои асосии ивазшавӣ. Таҳаммулпазирии шакл ва ҷойгиршавии сатҳҳо. Арзишҳои ададӣ;

– СД (ГОСТ) 25346-89 Меъёрҳои асосии ивазшавӣ. Системаи ягонаи таҳаммулпазирӣ ва фуруд. Муқарраротӣ умумӣ, қатори таҳаммулпазирӣ ва качравиҳои асосӣ;

– СД (ГОСТ) 25443-82 Дастгоҳи металлбурӣ. Намунаи маҳсулот барои санҷиши дурустии коркард. Талаботи умумии техникӣ;

– СД (ГОСТ) 25889.1-83 Дастгоҳи металлбурӣ. Усулҳои санҷиши даврии намунаи маҳсулот;

– СД (ГОСТ) 25889.4-86 Дастгоҳи металлбурӣ. Усули санҷиши доимии диаметри намуна-маҳсулот;

– СД (ГОСТ) 1654-86 Челон (патрон)-ҳои харотии таъиноти умумӣ. Шартҳои умумии техникӣ;

– СД (ГОСТ) 2848-75 Конусҳои асбобҳо. Иҷозат. Усулҳо ва воситаҳои назорат.

Тавзеҳоти умумии касби «Харрот»

Харрот дар ҷарайни фаъолияти кораш як қатор вазифа ва уҳдадориҳоро, ки маҷмӯи салоҳиятҳои муайянро талаб намуда, имкон медиҳад, ки фаъолияти босифат ва саривақт дар доираи ин касб роҳандозӣ карда шавад.

Барои фаъолияти бомуваффақияти кор, харрот донишу малакаи зарурӣ оид ба хусусиятҳои касб, ки ба ӯ вобаста аст, бояд дошта бошад. Харрот ҳангоми фаъолияти худ бояд коркарди қисмҳои маҳсулоти металлӣ бо истифодаи технологияи мошинасозиро дар дастгоҳҳои фулузбурии харротӣ анҷом диҳад.

Дар ҷойи кор харрот ҳатман дастури техникаи бехатарӣ ва ҳифзи меҳнатро донад ва аз муоинаи тиббӣ гузашта бошад.

Баъдан, ин чорабиниҳо мунтазам на кам аз як маротиба дар як сол гузаронида мешаванд.

Харрот бояд дар вақти корӣ бо либос ва пойафзоли махсус кор кунад. Мавҷуд набудани лавозимотҳои муҳофизатӣ - вайронкунии қоидаҳои бехатарӣ дар истеҳсолот ба ҳисоб меравад. Қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва бехатариро аз сӯхторо бояд риоя намояд.

Харрот бояд намудҳои гуногуни дастгоҳҳои ҳарротиро истифода бурда тавонад. Коркарди ҷузъҳо дар дастгоҳи харротӣ бо истифодаи асбобҳои бурранда ва махсусгардонида, коркарди қисмҳои одӣ ва мураккаби ҷузъҳо, коркарди ҷузъҳои тунукиашон то 1 мм ва дарозиашон то 200 мм ва ҳаракатнакунанда, сӯрох кардан ва тарошидан ба воситаи парма ва дигар олотҳои махсусро иҷро карда тавонад.

Илова бар ин, харрот бояд коркарди сатҳҳои дарунӣ ва берунии силиндирӣ, буридани рахпечҳои дарунӣ ва берунӣ бо теғаҳои рахпечбур, буридани рахпечҳои секунҷа, росткунҷа ва трапетсияшакл, коркарди сатҳои махрутӣ, тарошидан ва сайқал додани қисмҳои дарунӣ ва берунии сатҳи качхата, коркарди сатҳои муқарнас, истифодабарии асбобҳои ченкунанда ва назоратиро донад ва иҷрои онҳоро таъмин намояд. Ҷойи кори харрот доим тоза ва ба талаботи касб ҷавобгӯ бошад.

Рӯйхати умумии воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Харрот»

Сатҳи Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	Рамзи воҳидҳои салоҳиятҳо	Номгӯйи воҳидҳои салоҳиятҳо
2	Воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ)	
	ТС-01-1/01	Гузаштан аз муоинаи тиббӣ
	ТС 03-1/01	Кор кардан дар даста ва бо мизоҷон/ фармоишгарон
	ТС 04-2/01	Расонидани ёрии аввалия
	ТС 05-2/01	Истифода бурдани технологияи иттилоотӣ-компютерӣ
	Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ)	
	МВ 01-1/01	Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ
	МВ 02-2/01	Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ
	Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
	МІ 7223-01-2/01	Омода намудани дастгоҳ ба кор
	МІ 7223-02-2/01	Мувофиқ намудани дастгоҳ барои иҷрои корҳои харротӣ
	МІ 7223-03-2/01	Мустаҳкам намудани намуна дар дастгоҳ (сентровка)
	МІ 7223-04-2/01	Иҷро намудани корҳои равғанмолии дастгоҳи харротӣ
	МІ 7223-05-2/01	Анҷом додани раванди корӣ
3	Воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ)	
	ТС 04-3/01	Ҳалли ҳолатҳои мунокишавӣ
	ТС 05-3/01	Такмил додани тахассуси касбӣ
	Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
	МІ 7223-06-3/01	Тартиб додани харитаи технологӣ
	МІ 7223-07-3/01	Тайёр намудани масолеҳ аз рӯйи нақша
	МІ 7223-08-3/01	Гузаронидани санҷиши корҳои иҷрошуда
	МІ 7223-09-3/01	Коркард намудани намунаи аввалия
	МІ 7223-10-3/01	Интихоб намудани реҷаи суръати гардиши патрон
	МІ 7223-11-3/01	Интихоб намудани масолеҳ барои пармакунӣ
4	Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
	МІ 7223-12-4/01	Коркард намудани масолеҳ тибқи андозаҳои додашуда
	МІ 7223-13-4/01	Интихоб намудани теғаҳои муқарнас ва махрутӣ
	МІ 7223-14-4/01	Коркард намудани сатҳи муқарнас аз рӯйи қолаб
	МІ 7223-15-4/01	Коркард намудани сатҳи муқарнас бо теғаҳои махсус
	МІ 7223-16-4/01	Коркард намудани сатҳи муқарнас бо роҳи

		якҷоякунии ду теға
	MI 7223-17-4/01	Коркард намудани сатҳи нимдавраи филиз
	MI 7223-18-4/01	Буридани рахпечҳои даруна ва беруна
	MI 7223-19-4/01	Чен кардани рахпеч бо асбобҳои ченкунанда
	MI 7223-20-4/01	Муайян намудани шакл, намуд ва қутри рахпеч

Вазорати меҳнат,
муҳоҷират ва шуғли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲО

Соҳа: **Саноат (коркарди металлҳо)**

Касб: **Харрот**

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **MI 7223**

Миқдори воҳидҳои салоҳият: **11**

Сатҳи Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **2**

Тафсир: **01/соли 2024**

Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Харрот», сатҳи 2-юми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Рамзи воҳидҳои салоҳиятҳо	Номгӯйи воҳидҳои салоҳиятҳо
Воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ)	
ТС-01-1/01	Гузаштан аз муоинаи тиббӣ
ТС 03-1/01	Кор кардан дар даста ва бо мизоҷон/ фармоишгарон
ТС 04-2/01	Расонидани ёрии аввалия
ТС 05-2/01	Истифода бурдани технологияи иттилоотӣ-компютерӣ
Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ)	
МВ 01-1/01	Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ
МВ 02-2/01	Муоширaт кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
МІ 7223-01-2/01	Омода намудани дастгоҳ ба кор
МІ 7223-02-2/01	Мувофиқ намудани дастгоҳ барои иҷрои корҳои харротӣ
МІ 7223-03-2/01	Мустаҳкам намудани намуна дар дастгоҳ (сентровка)
МІ 7223-04-2/01	Иҷро намудани корҳои равғанмолии дастгоҳи харротӣ
МІ 7223-05-2/01	Анҷом додани раванди корӣ

Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Харрот», сатҳи 2-юми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Малакаҳои бокортаъминкунӣ	Малакаҳое, ки корфармоён ҳамчун зарурӣ муайян мекунанд
Муоширате, ки ба самаранок ва мутаносиб будани муносибатҳо байни ҳамкорон ва мизоҷон/фармоишгарон мусоидат менамояд	- гӯш кардан ва шунидан; - бо забони модарӣ ва дигар забонҳо сухан рондан ва навиштан; - мубодилаи иттилоот кардан; - риоя кардани одоб дар муносибат бо ҳамкорон/мизоҷон; - бо забони хориҷӣ дар сатҳи миёна муошират кардан.
Кор дар даста, ки ба муносибатҳои кории самаранок ва дастоварди натиҷаҳо мусоидат менамояд	- муайян кардани нақши худ дар ҳайати даста; - муайян кардани тарафҳои қавии аъзоёни даста; - дар даста дар ҳолатҳои гуногун кор кардан, мисол дар ҳалли масъалаҳои бухронӣ; - суботкор (настойчивый)будан.
Маҳорати ҳал намудани мушкилоте, ки барои ба даст овардани натиҷаҳои самаранок мусоидат менамояд	- зоҳир намудани мустақилият ва ташаббускорӣ дар ошкор ва ҳал кардани мушкилот; - қарорҳои эҷодкорона ва инноватсионӣ таҳия кардан; - истифодаи як қатор стратегия барои ҳалли мушкилот; - фавран ва самаранок ҳал намудани мушкилоти мизоҷон.
Ташаббус ва уҳдабарой, ки барои бадастоварии натиҷаҳоиинноватсионӣ мусоидат менамояд	- эҷодкорӣ ва идроки эҷодӣ; - зоҳир намудани ташаббускорӣ ва уҳдабарой; - омода будан ба инноватсия; - дастгирӣ кардани қарорҳои инноватсионӣ.
Банақшагирӣ ва ташкили	- гузоштани мақсадҳои мушаххас ва натиҷаҳои лоиҳа/кор;

фаъолияте, ки банақшагирии стратегии дарозмуҳлат ва кӯтоҳмуддатро таъмин менамояд.	- таҳияи нақша/барномаҳои стратегӣ, дарозмуддат ва ҷорӣ; - банақшагирии кор ва истифодаи захираҳо; - идоракунии вақт ва афзалиятҳо; - ҳамоҳангсозии вазифаҳо барои худ ва дигарон; - пешбурди баҳисобгирӣ.
Худидоракуние, ки ба қаноатмандӣ ва рушди кормандон мусоидат менамояд	- мавҷудияти диди шахсӣ ва мақсадҳо; - боварии қатъӣ ба ғояҳо ва диди шахсӣ; - масъулиятнокӣ; - устувории ахлоқӣ; - риояи этика ва эстетика.
Омӯзише, ки ба мунтазам ташаккулёбии фаъолияти кормандон/ширкатҳо ва ноил шудан ба натиҷаҳои мусбӣ мусоидат менамояд	- эътирофи зарурияти таълим бо назардошти тағйиротҳо; - омода будан ба сарфи вақт ва сайю кӯшиш ба омӯхтани малакаҳои нав; - хоҳиши таълим дар ҷойи кор ва берун аз он; - самимӣ барои ғояҳо ва усулҳои нав; - идоракунии худомӯзӣ; - истифодаи таълим ба масъалаҳои «техникӣ» (масалан,омӯзиши маҳсулот) ва «мушкилоти одамон» (масалан, ҷанбаҳои байнишахсиятӣ ва фарҳангии кор); - иштирок дар равандҳои ташаккулёбии пайваста.
Технологияе, ки барои ҳалли самараноки вазифаҳо мусоидат менамояд	- доштани малакаҳои заминавии технологияи иттилоотӣ; - хоҳиши аз худ кардани малакаҳои нави технологияи иттилоотӣ; - доштани донишҳо оид ба ҳифзи меҳнат, санитарияи истеҳсолӣ ва беҳдошт барои истифодабарии технологияҳо; - доштани тавоноии ҷисмонии мувофиқ; - риояи техникаи бехатарӣ; - интихоб ва истифодабарии воситаҳои ҳимоявӣ барои бехатарии шахсӣ ва коллектив дар ҷойи корӣ; - қоидаҳои ҳифзи меҳнат, техникаи бехатарӣ ва чорабиниҳои зиддисӯхтор ҳангоми кор бо дастгоҳҳои барқӣ; - қоидаҳои ҷудокунӣ ва коркарди пасмондаҳо.

Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалӣ)

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Гузаштан аз муоинаи тиббӣ	**ТС 01-1/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди омодагӣ ва гузаштан аз муоинаи тиббиро бо мақсади таъмин намудани саломатӣ барои иҷрои уҳдадориҳои вазифавӣ, ошкор ва табобати саривақтии беморӣ ва пешгирӣ аз онро тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ба кор қабул шудан; - гузаштани муоинаи тиббии нақшавӣ ва ғайринақшавӣ тибқи ҷадвали ташкилот.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - маҳорати баён кардани мақсади худ; - маҳорати гӯш кардан ва шунидан; - маҳорати таҳлили тавсияҳои хаттӣ.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Шиносоӣ бо тартиби гузаштан аз муоинаи тиббӣ	1.1. Шиносоӣ бо ҳуҷҷатҳо оид ба гузаштани муоинаи тиббӣ. 1.2. Шиносоӣ бо***намудҳои муоинаи тиббӣ***тибқи ҷадвали тасдиқшуда.
2. Гузаштан аз муоинаи тиббӣ	2.1. Гузаштани муоинаи тиббии муқаддимавӣ, ҳатмӣ, даврӣ ва ғайринавбатӣ тибқи ҷадвали тасдиқшуда. 2.2. Пешниҳод намудани маълумотнома/дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) баъди батасвибрасонӣ ба корхона/ташкилот.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани беҳдошт (гигиена)-и шахсӣ; - гирифтани маълумот оид ба гузаштани муоинаи тиббӣ; - гузаштани муоинаи тиббии муқаддимавӣ, ҳатмӣ, даврӣ ва ғайринавбатӣ тибқи ҷадвали тасдиқшуда; - пешниҳод намудани маълумотнома/дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) баъди батасвибрасонӣ ба корхона/ташкилот.
Донишҳои талабшаванда:	- муқаррарот оид ба қонунгузории меҳнат; - маълумотнома/ дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) ва вазифаи он; - қоидаҳои гузаштан аз муоинаи тиббӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - боинтизом; - бомасъул; - бовиҷдон.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳоҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1. Шиносоӣ бо тартиби гузаштан аз муоинаи тиббӣ											
1.1. Шиносоӣ бо ҳуҷҷатҳо оид ба гузаштани муоинаи тиббӣ				√							
1.2. Шиносоӣ бонамудҳои муоинаи тиббӣ тибқи ҷадвали тасдиқшуда				√							
Элементи 2: Гузаштан аз муоинаи тиббӣ											
2.1. Гузаштани муоинаи тиббии муқаддимавӣ, ҳатмӣ, даврӣ ва ғайринавбатӣ тибқи ҷадвали тасдиқшуда											√
2.2. Пешниҳод намудани маълумотнома/дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) баъди батасвибрасонӣ ба корхона/ташкилот											√

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Намудҳои муоинаи тиббӣ:	- муқаддимавӣ; - ҳатмӣ; - даврӣ; - ғайринавбатӣ.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Кор кардан дар даста ва бо мизоҷон/фармоишгарон	**ТС 03-1/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур корҳои умумии мақсадноки даста, ки вазифаи умумиро бо қоидаҳои муқаррарнамудаи ташкилот ҳал мекунад, тавсиф менамояд. Коргарон дар комёбиҳои даста манфиати шахсӣ доранд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми кор дар коллективи ҳар ташкилот/корхона.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - вуҷуд надоранд.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ)-и ВС
1. Муайян кардани мақсад ва вазифаҳо	1.1. Муайян кардани мақсад ва вазифаҳои кор дар даста якҷоя бо ҳамкорон. 1.2. Муайян кардани ҷойкунонии афзалиятҳо ва иҷрои масъалаҳои алоҳида дар муҳлати таъиншуда. 1.3. Мувофиқа ва мутобиқ кардани уҳдадориҳои инфиродӣ барои ноилшавӣ ба мақсадҳои гузошташуда.
2. Кор кардан дар даста	2.1.Изҳори боварӣ кардан, дастгирӣ ва эҳтиром нисбати аъзоёни даста дар фаъолияти ҳаррӯза. 2.2. Эътирофи ***фарқиятҳои фарҳангӣ*** дардаста. 2.3. Ҳангоми зарурат истифода бурдани ёрии дигар аъзоёни даста. 2.4. Эътино (муассирӣ) ба робитаи мутақобила ва иттилоот аз ҷониби дигар аъзоёни даста.
3. Риоя кардани одоб ва зебоӣ (этика ва эстетика)	3.1. Муоширaт намудан бо ҳамкорон боадабона, хушмуомила. 3.2. Истифода бурдани забон ва лаҳни мутобиқ ба вазъияти зикршуда дар робитаи хаттӣ ва ҳам шифоҳӣ. 3.3. Истифода бурдани ***муошират гайришифоҳии*** мувофиқ. 3.4. Таҳаммулпазирӣ нисбат ба фарқиятҳои фарҳангӣ ва иҷтимоӣ. 3.5. Истифодаи усулҳои фаъоли гӯш кардан. 3.6. Интихоби воситаи робитаи мувофиқ вобаста аз вазъияти муайян. 3.7. Истифодаи боодобонаи воситаҳои робита тибқи протоколҳои стандартӣ ва расму тартиби ташкилӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	- муошират, алоқаманд ба шунидан (гӯшдиҳӣ); - савол додан; -муошират хаттӣ, возеҳ ва кӯтоҳ навиштани паём, қайдҳо, мактубҳо; - ба шахси вазифааш баландтар итоат кардан; - ба дарккунӣ кӯшиш кардан; - бо атрофиён эҳтиромона муносибат кардан; - ошкор ва воқиф шудан ба вазъияти муноқишавӣ, шикоятҳо дар доираи масъулият; - дар даста кор кардан; - гӯш додан ва шунавидан; - малакаҳои заминавии босаводона хондан; - малакаҳои худидоракунӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- мақсад ва вазифаҳои кор дар даста якҷоя бо ҳамкорон; - бартариҳои кор дар даста; - воситаҳои робитавӣ; - принсипҳои кори даста; - тавсифот, усул ва меъёрҳои истифодаи воситаҳои гуногуни муошират; - намудҳои қабул ва қоидаҳои рафтор дар онҳо; - мафҳуми этика ва ахлоқ; - одоби сӯҳбат ва маданияти нутқ; - симои зоҳирӣ; - ҳусни рафтори расмӣ ва сиёсӣ;

	- тарзи рафтор дар ҷойҳои ҷамъиятӣ, ҷойи кор; - одоби сӯҳбатҳои телефонӣ бо мизоҷон ва ҳамкорон; - калима, ибора ва услуби сӯҳбати телефонӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	- ба шахси вазифааш баландтар итоат кардан; - ба дарккунӣ кӯшиш кардан; - бо атрофиён эҳтиромона муносибат кардан. Чунин бояд буд: - бодиққат; - покизакор; - масъул; - уҳдабаро; - меҳрубон; - ташаббускор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳоҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян кардани мақсад ва вазифаҳо											
1.1. Муайян кардани мақсад ва вазифаҳои кор дар даста якҷоя бо ҳамкорон											√
1.2. Муайян кардани ҷойкунонии афзалиятҳо ва иҷрои масъалаҳои алоҳида дар муҳлати таъиншуда											√
1.3. Мувофиқа ва мутобиқ кардани уҳдадориҳои инфиродӣ барои ноилшавӣ ба мақсадҳои гузошташуда											√
Элементи 2. Кор кардан дар даста											
2.1. Изҳори боварӣ кардан, дастгирӣ ва эҳтиром нисбати аъзоёни даста дар фаъолияти ҳаррӯза											√
2.2. Эътирофи ***фарқиятҳои фарҳангӣ*** дар даста											√
2.3. Ҳангоми зарурат истифода бурдани ёрии											√

дигар аъзоёни даста											
2.4. Эътино (муассирӣ) ба робитаи мутақобила ва иттилоот аз ҷониби дигар аъзоёни даста											√
Элементи 3: Риоя кардани одоб ва зебоӣ (этика ва эстетика)											
3.1. Муоширaт намудан бо ҳамкорон боадабона, хушмуомила	√										
3.2. Истифода бурдани забон ва лаҳни мутобиқ ба вазъияти зикршуда дар робитаи хаттӣ ва ҳам шифоҳӣ	√										
3.3. Истифода бурдани муоширати ғайришифоҳии мувофиқ	√										
3.4. Изҳори таҳаммулпазирӣ нисбат ба фарқиятҳои фарҳангӣ ва иҷтимоӣ	√										
3.5. Истифодаи усулҳои фаъоли гӯш кардан	√										
3.6. Интихоби воситаи робитаи мувофиқ вобаста аз вазъияти муайян	√										
3.7. Истифодаи боодобонаи воситаҳои робита тибқи протоколҳои стандартӣ ва расму тартиби ташкилӣ	√										

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Фарқиятҳои фарҳангӣ:	- намудҳои саломдиҳӣ, хайрбод ва гуфтугӯ; - забони имову ишораҳо; - махсусияти услубҳои миллии муомилаи корӣ; - махсусияти муносибати байнифарҳангӣ.
Муошират ғайришифоҳӣ:	- забони имову ишора; - риоя кардани фосилаи муайян байни шарикон.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Расонидани ёрии аввалия	**ТС 04 – 2/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур малака ва донишҳои заруриро барои расонидани ёрии аввалия ва нигаҳдории ҳаёт дар давраи то расонидани ёрии тиббӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми арзёбии ҳолатҳои руҳдода, бартараф кардани таваккалҳои мушаххас, хавф ва захмҳои ба он алоқаманд.	

Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03 – 1/01 Кор кардан дар даста ва бо мизоҷон/фармоишгарон.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Арзёбии ҳолати рухдода	1.1. Арзёбии вазъият ва кам кардани ***хатар,*** ба вуҷуд оварандаи таваккали захмгирӣ ё беморӣ барои худ ва дигарон. 1.2. Ошкор кардани ҳодисаи нохуш, захм, беморӣ ва арзёбии ҳолати ҷабрдида. 1.3. Даъват намудани ёрии таъҷилӣ. 1.4. Оромона ба ҷабрдида дар бораи ҳолати ӯ иттилоъ дода, таскин намудан. 1.5. Истифода бурдани ашё ё таҷҳизоти дастрас барои худро бароҳат ҳис кардани ҷабрдида. 1.6. Бо ҷабрдида босаброна муошират карда, ҳамдардӣ ва эҳтиром зоҳир намудан.
2. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидан аз барқ ва раъд	2.1. Бартараф намудани таъсири омилҳои хавфнок (аз таъсири ҷараёни барқӣ озод кардан, хомӯш кардани либосҳои сӯхта, аз об дур кардани ҷабрдида ва ғайра). 2.2. Муайян намудани характери зарари ба ҳаёти ҷабрдида бештар таҳдидкунанда. 2.3. Иҷро намудани пайдарпайии амалҳо оид ба наҷот додани ҷабрдида.
3. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми хунравӣ	3.1. Расонидани ёрӣ дар боздошти хунравӣ. 3.2. Истифодаи фишоровари мустақим ба ҷароҳат.
4. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми шикасти устухон	4.1. Беҳаракат кардани қитъаи шикаст. 4.2. Карахт кардани қитъаи шикаст. 4.3. Тахтачабандӣ (шинагузорӣ) кардани узви шикастаи бадан.
5. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ғарқшавӣ	5.1. Додани нафаси сунъӣ. 5.2. Гузаронидани масҳи мустақим ба қафаси сина.
6. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми нафасгиршавӣ	6.1. Истифода бурдани усули Геймлих. 6.2. Такрор кардани усул то аз нойи нафас баромадани монеа.
7. Расонидани ёрии аввалия зимни сӯхтан	7.1. Баровардан ба ҷойи бехатар. 7.2. Коркарди ҷойи сӯхта.
8. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми зарбхӯрии майна	8.1. Санҷидани нишонаҳои зарбхӯрӣ. 8.2. Муайян кардани нишонаҳо (азҳушравӣ, аз даст додани тамоюлот, хирашавии хотира, сарчархзанӣ, дилбеҳузурӣ).
9. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидани сутунмуҳра	9.1. Иҷрои амали дуруст ҳангоми гумонбарии осеби сутунмухра. 9.2. Зоҳир намудани эҳтиёткорӣ ҳангоми додани нафаси сунъӣ.
10. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ҳолатҳои фаврии ғайримуқаррарӣ	10.1. Расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи дил. 10.2. Расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи асаб. 10.3. Расонидани ёрӣ ҳангоми заҳролудшавӣ.
11. Иттилоъ додан ба кормандони тиб оид ба расонидани ёрӣ	11.1. Иттилоъ додан оид ба вақт ва чораҳои андешида. 11.2. Иттилоъ додан оид ба доруворихои истифодашуда.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарии барқӣ; - муайян намудани хатарҳои барқӣ;

	- бартараф намудани хатарҳои ба ҳаёти инсон таҳдидкунанда; - истифода намудани дастурамалҳо оид ба истифодабарии асбобу таҷҳизоти барқӣ; - арзёбии вазъият ва кам кардани хунравӣ; - ошкор кардани ҳодисаи нохуш, захм ва арзёбии ҳолати ҷабрдида; - даъват намудани ёрии таъҷилӣ; - иттилоъ додан оид ба доруворихои истифодашуда; - оромона ба ҷабрдида дар бораи ҳолати ӯ иттилоъ дода, таскин намудан; - истифода бурдани ашё ё таҷҳизоти дастрас барои худро бароҳат ҳис кардани ҷабрдида; - бо ҷабрдида босаброна муошират карда, ҳамдардӣ ва эҳтиром зоҳир намудан; - истифода намудани тахтача/чӯбча барои мустаҳкам кардани шикаст; - додани нафаси сунъӣ; - масҳ кардани дил ва қафаси сина; - хондан, фаҳмидани дастурамал ва истифода бурдани он; - истифодаи воситаҳои сӯхторхомӯшкунӣ; - расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи дил; - расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи асаб; - расонидани ёрӣ ҳангоми заҳролудшавӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои техникаи бехатарии барқӣ; - хатарҳои барқии ҳангоми кор рухдода; - қоидаҳои бартарафкунии хатарҳои ба ҳаёти инсон таҳдидкунанда; - амалҳо оид ба наҷот додани ҷабрдида; - дастури Ҳилоли Аҳмар оид ба принсипҳои расонидани ёрии аввалия; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми хунравӣ; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми шикасти устухон; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми ғарқшавӣ ва нафасгиршавӣ; - дастурамали расонидани ёрии аввалия зимни сӯхтан; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми зарбхӯрии майна ва осеб дидани сутунмуҳра; - монеашавии роҳҳои нафасгирӣ/нафастангӣ; - сӯхтан (ҳароратӣ, кимиёвӣ, барқӣ, соишхӯрӣ); - қоида ва тартиби додани нафаси сунъӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - покизакор; - масъул; - уҳдабаро; - мушфиқ; - раҳмдил.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Арзёбии ҳолати рухдода											
1.1. Арзёбии вазъият ва кам кардани ***хатар,*** ба вуҷуд оварандаи таваккали захмгирӣ ё беморӣ барои худ ва дигарон				√							
1.2. Ошкор кардани ҳодисаи нохуш, захм, беморӣ ва арзёбии ҳолати ҷабрдида				√							
1.3. Даъват намудани ёрии таъҷилӣ				√							
1.4. Оромона ба ҷабрдида дар бораи ҳолати ӯ иттилоъ дода, таскин намудан									√		
1.5. Истифода бурдани ашё ё таҷҳизоти дастрас барои худро бароҳат ҳис кардани ҷабрдида									√		
1.6. Бо ҷабрдида босаброна муошират карда, ҳамдардӣ ва эҳтиром зоҳир намудан									√		
Элементи 2:Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидан аз барқ ва раъд											
2.1. Бартараф намудани таъсири омилҳои хавфнок (аз таъсири ҷараёни барқӣ озод кардан, хомӯш кардани либосҳои сӯхта, аз об дур кардани ҷабрдида ва ғайра)									√		
2.2. Муайян намудани характери зарари ба ҳаёти ҷабрдида бештар таҳдидкунанда									√		

2.3. Иҷро намудани пайдарпайии амалҳо оид ба наҷот додани ҷабрдида									√		
Элементи 3:Расонидани ёрии аввалия ҳангоми хунравӣ											
3.1. Расонидани ёрӣ дар боздошти хунравӣ									√		
3.2. Истифодаи фишороварии мустақим ба ҷароҳат									√		
Элементи 4: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми шикасти устухон											
4.1. Беҳаракат кардани қитъаи шикаст									√		
4.2. Карахт кардани қитъаи шикаст									√		
4.3. Тахтачабандӣ (шинагузорӣ) кардани узви шикастаи бадан									√		
Элементи 5: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ғарқшавӣ											
5.1. Додани нафаси сунъӣ									√		
5.2. Гузаронидани масҳи мустақим ба қафаси сина									√		
Элементи 6: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми нафасгиршавӣ											
6.1. Истифода бурдани ***усули Геймлих***									√		
6.2. Такрор кардани усул то аз нойи нафас баромадани монеа									√		
Элементи 7: Расонидани ёрии аввалия зимни сӯхтан											
7.1. Баровардан ба ҷойи бехатар									√		
7.2. Коркарди ҷойи сӯхта									√		
Элементи 8: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми зарбхӯрии майна											
8.1. Санҷидани нишонаҳои зарбхӯрӣ									√		
8.2. Муайян кардани нишонаҳо (азҳушравӣ, аз даст додани тамоюлот, хирашавии хотира, сарчархзанӣ, дилбеҳузурӣ)									√		
Элементи 9: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидани сутунмуҳра											
9.1. Иҷрои амали дуруст ҳангоми гумонбарии осеби сутунмуҳра									√		
9.2. Зоҳир намудани эҳтиёткорӣ ҳангоми додани нафаси сунъӣ									√		

Элементи 10: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ҳолатҳои фаврии ғайримуқаррарӣ											
10.1. Расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи дил									√		
10.2. Расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи асаб									√		
10.3. Расонидани ёрӣ ҳангоми заҳролудшавӣ									√		
Элементи 11: Иттилоъ додан ба кормандони тиб оид ба расонидани ёрӣ											
11.1. Иттилоъ додан оид ба вақт ва чораҳои андешида									√		
11.2. Иттилоъ додан оид ба доруворихои истифодашуда									√		

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Хатар:	- ҷисмонӣ; - биологӣ; - кимиёвӣ; -марбут ба омили инсонӣ.
Усули Геймлих:	Тартиби амал ҳангоми расонидани ёрӣ ба нафасгиршуда: - бояд аз паси ҷабрдида истода (агар ҳанӯз рост истода ва ба ҳуш бошад), бо дастон ӯро дар бар гирифтан; - як дастро мушт карда, бо он тарафе, ки ангушти калон дорад, ба шиками ҷабрдида дар сатҳи байни нофу қавсакҳои тахта (қабурға)-ҳо гузоштан; - кафи дигар дастро ба болои мушт гузошта, бо тапишдиҳии зуд ба боло бо мушт ба шикам зер мекунанд; - дастонро баробари ин якбора аз оринҷ қат мекунанд, лекин қафаси синаи ҷабрдидаро зер кардан лозим нест; - ин усулро ҳангоми зарурат чанд маротиба такрор мекунанд, то роҳи нафас кушода шавад; - агар роҳи нафас кушода шавад, нафасгирии одам барқарор мешавад ва рангу рӯяш муътадил мегардад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Истифода намудани технологияҳои иттилоотӣ-компютерӣ	**ТС 05-2/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди шиносоӣ бо технологияи иттилоотиро дар сатҳи заминавӣ - кор бо муҳаррири матнӣ ва графикӣ, почтаҳои электронӣ, ҷустуҷӯ ва бозкашии (скачивание) иттилоотро аз Интернет тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - қобили истифода ба ҳар корманд.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - тавонистани хондан ва навистан.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Шиносоӣ бо сохти компюте	1.1. Шиносоӣ бо функсияҳо (амалкардҳо)-и ***қисмҳои асосии компютери фардӣ***.

	1.2. Кор кардан бо ***қисмҳои иловагии компютер.***
2. Кор кардан дар барномаи «WINDOWS»	2.1. Омода намудани компютер ба кор. 2.2. Истифода намудани ***гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо) дар ҳарфкалид (клавиатура).*** 2.3. Кор кардан бо файлҳо. 2.4. Кор кардан бо ***лавҳаи идоракунӣ.***
3. Кор кардан дар барномаи офисӣ	3.1. Кор кардан дар барномаи «WORD». 3.2. Кор кардан дар барномаи «POWER POINT». 3.3. Кор кардан бо муҳаррири матнӣ. 3.4. Кор кардан бо муҳаррири графикӣ.
4. Пайваст ва истифода намудани «Интернет»	4.1. Истифода намудани таҷҳизоти васлгарӣ барои пайвастшавӣ бо Интернет. 4.2. Кор кардан бо ***хадамоти ҷустуҷӯӣ*** ҷиҳати дарёфти маълумот/иттилоот. 4.3. Кор кардан бо ***браузерҳо.***
5. Кор кардан бо почтаҳои электронӣ	5.1. Бақайдгирӣ дар почтаи электронӣ (почта, шабакаҳои иҷтимоӣ). 5.2. Ирсол ва қабул намудани мактубҳо тариқи почтаи электронӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	- пайваст кардани таҷҳизоти компютерӣ; - муайян намудани наслҳои компютерҳо; - кор кардан бо қисмҳои иловагӣ (принтер, сканер, манбаи тағзияи муттасил (UPS) ва ғайра; - истифода намудани компютерҳо ва барномаҳои он; - кор кардан бо ҳомили файлҳо; - кор кардан бо барномаҳои зиддивирусӣ; - сохтани файлҳо ва сабт кардани онҳо дар компютер; - сохтани файли «WORD» дар компютер ва сабт кардани он; - сохтани файли барномаи «POWER POINT» ва сабт кардани он; - чоп кардани ҳуҷҷатҳо дар компютер; - ворид намудани расм ва графикҳо дар барномаҳои офисӣ; - ҷӯрсозии параметрҳои Интернет; - боргирии маълумот аз Интернет; - кор кардан бо ҷустуҷӯгарҳо (браузерҳо)-и Интернет; - кор кардан бо мессенҷерон; - қабул, ирсол ва эътинои (игнорировать) мактубҳои почтаи электронӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- наслҳои компютерҳо; - қисмҳои асосӣ ва иловагии компютер; - гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо); - функсияҳои қисмҳои иловагӣ (принтер, сканер), манбаи тағзияи муттасил (UPS) ва ғайра; - системаи амалиётии компютер; - драйверҳои қисмҳои иловагӣ; - лавҳаи идоракунӣ ва дохилшавӣ ба он; - намудҳои барномаҳои офисӣ; - тарзи насб кардани барномаҳои офисӣ дар компютер; - тартиби кори барномаҳои офисӣ;

	- дастрас намудани барномаҳои офисӣ аз Интернет ва ширкати истеҳсолкунанда; - таҷҳизот ва дастгоҳ барои пайвастшавӣ ба хатти Интернет; - тарзи бехатар кор кардан дар шабакаи Интернет; - хадамоти ҷустуҷӯӣ ва шабакаҳои иҷтимоӣ; - кибернетика ва кибертерроризм ва пешгири аз онҳо; - намудҳои мессенҷерон ва тарзи кори онҳо; - почтаи электронӣ ва тарзи дурусти истифодаи он; - бехатарӣ ва ҳифзи маълумот ҳангоми кор бо почтаҳои электронӣ ва шабакаҳои иҷтимоӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - покизакор; - масъул; - эҳтиёткор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Шиносоӣ бо сохти компютер											
1.1. Шиносоӣ бо функсияҳои қисмҳои асосии компютери фардӣ			√								
1.2. Кор кардан бо қисмҳои иловагии компютер	√		√								
Элементи 2: Кор кардан дар барномаи «WINDOWS»											
2.1. Омода намудани компютер ба кор	√										
2.2. Истифода намудани гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо) дар ҳарфкалид (клавиатура)	√										
2.3. Кор кардан бо файлҳо	√										
2.4. Кор кардан бо лавҳаи идоракунӣ	√										
6. Элементи 3: Кор кардан дар барномаи офисӣ											
3.1. Кор дар барномаи «WORD»		√									

3.2. Кор дар барномаи «POWER POINT»								√			
3.3. Кор бо муҳаррири матнӣ		√									
3.4. Кор бо муҳаррири графикӣ		√									
Элементи 4: Пайваст ва истифода намудани «Интернет»											
4.1. Истифода намудани таҷҳизоти васлгарӣ барои пайвастшавӣ бо Интернет	√										
4.2. Кор кардан бо хадамоти ҷустуҷӯӣ ҷиҳати дарёфти маълумот/иттилоот	√										
4.3. Кор кардан бо браузерҳо	√										
Элементи 5: Кор кардан бо почтаҳои электронӣ											
5.1. Бақайдгирӣ дар почтаи электронӣ (почта, шабакаҳои иҷтимоӣ)	√										
5.2. Ирсол ва қабул намудани мактубҳо тариқи почтаи электронӣ	√										

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Компютери фардӣ (КФ) – ин:	- компютере, ки онро танҳо як одам истифода мебарад (ё соҳибӣ мекунад) (аз калимаи «personal», яъне барои як фард)
Қисмҳои асосӣ ва иловагии компютер:	*қисмҳои асосии компютер:* - монитор; - блоки системавӣ; - ҳарфкалид (клавиатура); - мушак. *қисмҳои иловагии компютер:* - принтер; - УПС; - овозбарор; - гӯшмонак (наушник); - сканер; - ёдгора//флеш-захирасоз (накопител); - модем.
Гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо) дар ҳарфкалид (клавиатура):	- тақсимоти тугмачаҳо (клавишҳо)-и ҳарфкалид (клавиатура) дар асоси функсия ва ҷойгиршавии онҳо. Гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо) дар ҳарфкалид (клавиатура) тақсим мешавад: - ба иловагӣ, алифбоӣ–рақамӣ, хизматӣ, фунсионалӣ, барои кор бо курсор муқарраргардида.
Лавҳаи идоракунӣ:	- қисмати истифодашавандаи интерфейс Microsoft Windows, ки иҷрои амалҳои асосӣ оид ба ҷурсозии система, чун иловакунӣ ва ҷӯрсозии дастгоҳ, насб ва деинсталлятсияи (интисоби)-и барномаҳо, идоракунии баҳисобгирии сабтҳо, воридкунии имконоти махсус ва инчунин, якчанд амалҳои дигари марбут ба

	идоракунии системаро имкон медиҳад.
Хадамотиҷустуҷӯии Интернет - инҳо:	- yandex; - google; - yahoo; - bing ва ғайра.
Браузер - ин:	- барномае, ки бо ёрии он веб-саҳифаҳо аз назар гузаронида мешаванд. Новобаста аз оне, ки намудҳои гуногуни браузер зиёданд, мазмуни кори онҳо ин - кушодани сомонаҳо мебошад. Барои ин, дар ҳар браузер сатри нишонигӣ вуҷуд дорад-майдоне, ки дар он номгӯйи сомона барои кушодашавии он чоп/навишта мешавад.

Воҳидҳои салоҳияти заминавӣ (базавӣ)

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ	**МВ 01 – 1/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди қатъиян риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат, техникаи бехатарӣ ва бехатарии барқиро дар ҳама қитъаҳои корӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҳама қитъаҳои корӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 01-1/01 Гузаштан аз муоинаи тиббӣ; - ТС 03-1/01 Кор кардан дар даста ва мизоҷон/фармоишгарон; - ТС 04-2/01 Расонидани ёрии аввалия.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат	1.1. Риоя намудани талаботи дастурамалҳо оид ба ҳифзи меҳнат. 1.2. Риоя намудани меъёрҳо ва қоидаҳои кор. 1.3. Риоя намудани тартиботи дохилии ташкилот/корхона. 1.4. Пӯшидани либосҳои махсуси корӣ ва воситаҳои ҳимоявӣ.
2. Риоя намудани ***қоидаҳои техникаи бехатарӣ***	2.1. ***Гузаштани дастурдиҳӣ*** (муқаддимавӣ, ибтидоӣ, такрорӣ, ғайринақшавӣ, мақсаднок) оид ба техникаи бехатарӣ. 2.2. Истифода намудани либосҳои махсус. 2.3. Риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми истифодаи асбобу таҷҳизоти корӣ. 2.4. Риоя намудани талаботи бехатарӣ ҳангоми корҳои боркунӣ ва борфарорӣ (кӯчонидан).
3. Риоя намудани ***қоидаҳои бехатарӣ аз сӯхтор***	3.1. Гузаштани дастурдиҳии муқаддимавӣ оид ба бехатарӣ аз сӯхтор. 3.2. Истифода намудани ***воситаҳои оташнишонӣ*** тибқи дастурамал ва таъйинот. 3.3. Кӯчонидан (тахлия)-и одамон аз қитъаи сӯхтор**.**

Малакаҳои талабшаванда:	- кор кардан мувофиқи дастурамалҳо оид ба ҳифзи меҳнат дар ҷойи кор; - истифодаи либоси махсуси корӣ ва воситаҳои ҳимоявӣ; - шинос шудан бо санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба ҳифзи меҳнат; - пайдо намудани маълумот оид ба тартиботи дохилии

	ташкилот/корхона; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои муҳофизатӣ тибқи талаботи муассиса/ташкилот; -истифодаи воситаҳои муҳофизатии барқӣ; - санҷидани ҳолати коршоямии воситаҳои ҳимоявӣ; - истифода бурдани системаи эҳтиётӣ; - истифодаи воситаҳои оташнишонӣ тибқи дастурамал ва таъйинот.
Донишҳои талабшаванда:	- дастурамалҳо оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба ҳифзи меҳнат; - тартиботи дохилии ташкилот/корхона оид ба ҳифзи меҳнат; - намудҳои дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ; - қоидаҳои бехатарии барқии ташкилот; - қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми кор бо асбоб ва таҷҳизоти корӣ; - қоидаҳои истифода бурдани воситаҳои ҳимояи эҳтиётӣ; - қоидаҳои бехатарии сӯхтори ташкилот; - қоидаҳои тахлияи одамон (кӯчонидан) ҳангоми вазъиятҳои фавқулода; - сабабҳои сар задани сӯхтор ва пешгирӣ аз онҳо.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - ташаббускор; - бодиққат; - покизакор; - бомасъулият; - вазифашинос; - меҳрубон.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/сӯҳбат	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯйи тадқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат											
1.1. Риоя намудани талаботи дастурамалҳо оид ба ҳифзи меҳнат			√								
1.2. Риоя намудани меъёрҳо ва қоидаҳои кор			√								
1.3. Риоя намудани тартиботи дохилии ташкилот/корхона				√							

1.4. Пӯшидани либосҳои махсуси корӣ ва воситаҳои ҳимоявӣ	√										
Элементи 2: Риоя намудани ***қоидаҳои техникаи бехатарӣ***											
2.1. ***Гузаштани дастурдиҳӣ*** (муқаддимавӣ, ибтидоӣ, такрорӣ, ғайринақшавӣ, мақсаднок) оид ба техникаи бехатарӣ	√		√								
2.2. Истифода намудани либосҳои махсус	√		√								
2.3. Риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми истифодаи асбобу таҷҳизоти корӣ	√		√								
2.4. Риоя намудани талаботи бехатарӣ ҳангоми корҳои боркунӣ ва борфарорӣ	√		√								
Элементи 3: Риоя намудани ***қоидаҳои бехатарӣ аз сӯхтор***											
3.1. Гузаштани дастурдиҳии муқаддимавӣ оид ба бехатарӣ аз сӯхтор	√			√							
3.2. Истифода намудани воситаҳои оташнишонӣ тибқи дастурамал ва таъйинот	√			√							
3.3. Кӯчонидан (тахлия)-и одамон аз қитъаи сӯхтор	√							√			

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Қоидаҳои техникаи бехатарӣ - ин:	- системаи чорабиниҳои муташаккилона, санадҳои меъёрӣ, воситаҳои техникӣ ва усулҳои пешгирикунандаи таъсири омилҳои хатарноки истеҳсолӣ ба коргар.
Гузаштани дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ:	- қабл аз иҷозатдиҳии коргар ба иҷрои вазифаи худ сардор ва шахсони масъул оид ба бехатарӣ уҳдадоранд бо одам ва корманд дастурдиҳии техникаи бехатариро гузаронанд. Қоидаи мазкур - шарти ҳатмии муносибатҳои меҳнатӣ, батартибдаровардашудаи Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Гузаштани он ҳатто ба роҳбари ширкат ҳатмист. Танҳо баъди шиносоӣ бо дастур оид ба техникаи бехатарӣ кормандро метавон ба ҷойи кори худ иҷозат дод.
Қоидаҳои бехатарӣ аз сӯхтор - ин:	- системаи тадбирҳои муташаккилона, воситаҳои техникӣ ва усулҳои пешгирикунандаи ҳолати хатари оташ, барҳамдиҳии он ва таъсиррасонии омилҳои хатарноки истеҳсолӣ ба коргарон.
Воситаҳои оташнишонӣ:	- воситаи махсуси дар ихтиёрдошта ва инчунин, асбобу сомонабзори (асбобу анҷом) истифодашаванда барои оташнишонӣ (гидрант, рӯдаҳои оташнишонӣ, оташнишонак, рег

	(қум), об, чангаки сухторнишонӣ, мисрон (лом), бел, сатил ва ғайра).

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Муошират кардан бо забони хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ	**МВ 02-2/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур малака ва донишҳои барои фаҳмиш ва истифодаи забони фарққунанда аз тоҷикӣ (русӣ, англисӣ ва диг.), ибораҳои одии дар ҷои корӣ маъмулан истифодашавандаи хислати заминавӣ ва пешгӯйшаванда аз мисоли салому алейк, хайру хуш, марбут ба хизматрасонии инфиродии мизоҷон/фармоишгаронро инъикос мекунад, тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - кормандони ҳама сатҳи соҳаи мазкур.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - донистани ҳарфҳои алифбои русӣ/англисӣ.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муошират кардан боадабона бо мизоҷон/фармоишгарон	1.2. Муайян кардани забони мушаххас барои муошират зарур. 1.3. Истифода намудани ***ибораҳои одии маъмулан истифодашавандаи*** одоб (салому алейк, хайру хуш, маъзаратпурсӣ, сипосгузорӣ) бо мизоҷон/фармоишгарон. 1.4. Истифода намудани забони имову ишора ё луғат ҳангоми пайдо шудани монеаи забонӣ. 1.5. Истифода намудани ***захираҳои мувофиқ*** ва мурoҷиат ба ёрии ҳамкорон - донандагони забони мазкур.
2. Муошират кардан бо мизоҷон/фармоишгарон бо забони фарққунанда аз тоҷикӣ (русӣ, англисӣ) барои иҷрои корҳои рӯзмарра дар ҷои кор	2.1. Фаҳмидан ва истифода бурдани калимаҳои калидӣ, ибораҳои кӯтоҳ ва имову ишораҳо барои давом додани ***муошират.*** 2.2. Истифода намудани ҳама гуна ***усулҳои дидорӣ (визуалӣ)*** барои беҳтар ва иваз кардани ***муошират*и** шифоҳӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	- малакаҳои комуникативӣ ва байнишахсиятӣ барои таъмини муошират мусбатона, боадабона бо мизоҷон/фармоишгарон; - истифодаи калимаҳои калидӣ, ибораҳо, ифодаҳои кӯтоҳ ва рақамҳои барои муошират бо мизоҷон/фармоишгарон зарур ва мутобиқ ба ҷойи кори мушаххас
Донишҳои талабшаванда:	- одоби салом, муаррифӣ ва посух ба саволҳои мизоҷон/фармоишгарон, ҳамкорон; - маданияти муошират касбӣ; - методика ва таҷрибаи муошират бо имову ишора, забони бадан; - ҷанбаҳои равонии одоби муошират; - масоили равандҳои идрок ва фаҳмиши шарики муошират; - мафҳум, мушкилот ва хусусиятҳои муошират байнифарҳангӣ; - мундариҷаи мафҳумҳои асосии равонӣ - ташхисии (психодиагностики) шарики муошират.
Муносибати талабшаванда ба кор:	- кӯшиши омӯхтани забони хориҷӣ; Чунин бояд буд: - хушмуомила;

	- меҳрубон; - ташаббускор; - бофарҳанг.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Презентатсия (Рӯнамоӣ)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муошират кардан боадабона бо мизоҷон/фармоишгарон											
1.1. Муайян кардани забони мушаххас барои муошират зарур				√							
1.2. Истифода намудани ***иборaҳои одии маъмулан истифодашавандаи*** одоб (салому алейк, хайру хуш, маъзаратпурсӣ, сипосгузорӣ) бо мизоҷон/фармоишгарон				√							
1.3. Истифода намудани забони имову ишора ё луғат ҳангоми пайдо шудани монеаи забонӣ				√							
1.4. Истифода намудани ***захираҳои мувофиқ*** ва мурочиат ба ёрии ҳамкорон - донандагони забони мазкур				√							
Элементи 2: Муошират кардан бо мизоҷон/фармоишгарон бо забони фарқкунанда аз тоҷикӣ (русӣ, англисӣ) барои иҷрои корҳои рӯзмарра дар ҷои кор											
2.1. Фаҳмидан ва истифода бурдани калимаҳои калидӣ, ибораҳои кӯтоҳ ва имову ишораҳо барои давом додани ***муошират***				√							
2.2. Истифода намудани ҳама гуна ***усулҳои дидорӣ (визуалӣ)*** барои беҳтар ва иваз кардани ***муоширати*** шифоҳӣ				√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Иборaҳои одии маъмулан истифодашаванда	- субҳ ба хайр; - корҳо чӣ тавр? - то боздид; - ба шумо чӣ гуна хизмат расонам ва ғ.
Захираҳои мувофиқ	- дафтарчаи қайд, рӯзнома барои сабти калимаҳои маъмули истифода, барои зиёд кардани захираи калимаҳо; - луғати калимаҳо, ибораҳо; - луғатҳои гуногун (мавзӯӣ, касби алоҳида, бо расмҳо ва ғ.); - китобчаҳо; - аломатҳо бо тавзеҳот; - сайтҳо барои тарҷума.
Муошират	- гӯш додан ба маслиҳат ва эзоҳот; - пешниҳоди иттилооти ҷорӣ мисли: - расонидани кумак дар доираи уҳдадориҳои худ; - фаҳмонидан ва пешниҳоди дастурҳои одӣ ва ғ.
Усулҳои дидорӣ (визуалӣ)	- дар нақша нишон додан; - иттилооти заруриро дар ҳуҷҷатҳо, ҳуҷҷатҳои фармоиш ва нақшаҳо қайд кардан; - истифодаи калкулятор барои ҳисоби арзиши хароҷоти муайян ва ғ.; - истифодаи забони имову ишора, забони ҷисмонӣ; - нишон додани чизи мушаххас ва ғ.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Омода намудани дастгоҳ ба кор	**MI 7223-01-2/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди гузаронидани санҷиши ҳолатии коршоямии дастгоҳ пеш аз оғози кор ва омода намудани дастгоҳ ва асбобҳои харротиро ба кор бо риояи техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми санҷиши ҳолати коршоямии дастгоҳ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - MB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Гузаронидани санҷиши холати дастгоҳ ва асбобҳои харротӣ пеш аз оғози кор	1.1. Аз назар гузаронидани коршоямии ***чароғҳои равшандиҳандаи махсус***. 1.2. Аз назар гузаронидани гирду атрофи дастгоҳи харротӣ. 1.3. Аз назар гузаронидани ҳолати коршоямии заминваслаҳо. 1.4. Санҷидани коршоямии теғаҳои харротӣ. 1.5. Санҷидани меъёри равған дар қутии суръат. 1.6. Санҷидани ҳолати коршоямии системаи хунуккунанда.
2. Омода намудани дастгоҳи харротӣ ба кор	2.1. Ба кор даровардани дастгоҳ дар ҳолати озод. 2.2. Муайян намудани ***суръати гардиши патрон*** вобаста ба намуди коркард. 2.3. Мувофиқ намудани ***диҳиши дастгоҳ*** ба коркарди масолеҳ

	2.4. Омода кардани асбобҳои зарурӣ барои коркарди масолеҳ. 2.5. Интихоб намудани асбобҳои назоратӣ – ченкунанда.

Малакаҳои талабшаванда:	- санҷидани ***бехатарии ҷойи кор***; - пӯшидани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - кор кардан дар асоси дастурамали вазифавӣ; - омода намудани чароғҳои равшандиҳандаи махсус; - муайян намудани ҳолати коршоямии заминваслаҳо; - муайян намудани меъёри равған дар қутии суръат; - аз назар гузаронидани системаи хунуккунанда; - ба кор даровардани дастгоҳ дар ҳолати озод; - интихоб намудани суръат гардиши патрон вобаста ба намуди коркард; - мувофиқ намудани диҳиши дастгоҳ ба коркарди масолеҳ; - омода кардани асбобҳои зарурӣ барои коркарди намуна; - интихоб намудани асбобҳои назоратӣ – ченкунанда.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми кор бо дастгоҳи харротӣ, аз ҷумла истифодаи дурусти воситаҳои муҳофизатӣ ва пешгирии хатарҳои эҳтимолӣ; - қоидаҳои омода кардани асбобҳои зарурӣ барои коркарди масолеҳ; - ҷузъҳои асосӣ ва принсипҳои кори дастгоҳи харротӣ, аз ҷумла навард (шпиндель), дорандаи асбоб, системаи таъминот; - сохти дастгоҳи харротӣ; - тартиби муайян кардани меъёри равған дар қутии суръат; - тартиби ба кор даровардани дастгоҳи харротӣ (дар ҳолати озод); - суръат гардиши патрон вобаста ба намуди коркард; - тартиби мувофиқ намудани диҳиши дастгоҳ ба коркарди масолеҳ; - асбобҳои назоратӣ – ченкунанда, тартиби истифодабарии онҳо.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - масъул; - эҳтиёткор; - сарфакор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамой (презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Гузаронидани санҷиши холати дастгоҳ ва асбобҳои харротӣ пеш аз оғози кор											

1.1. Аз назар гузаронидани коршоямии ***чароғҳои равшандиҳандаи махсус***	√		√								
1.2. Аз назар гузаронидани гирду атрофи дастгоҳи харротӣ	√		√								
1.3. Аз назар гузаронидани ҳолати коршоямии заминвaслаҳо	√		√								
1.4. Санҷидани коршоямии теғаҳои харротӣ	√		√								
1.5. Санҷидани меъёри равған дар қутии суръат	√		√								
1.6. Санҷидани ҳолати коршоямии системаи хунуккунанда	√		√								
Элементи 2: Омода намудани дастгоҳи харротӣ ба кор											
2.1. Ба кор даровардани дастгоҳ дар ҳолати озод	√		√								
2.2. Муайян намудани ***суръати гардиши патрон*** вобаста ба намуди коркард	√		√								
2.3. Мувофиқ намудани ***диҳиши дастгоҳ*** ба коркарди масолеҳ	√		√								
2.4. Омода кардани асбобҳои зарурӣ барои коркарди масолеҳ	√		√								
2.5. Интихоб намудани асбобҳои назоратӣ – ченкунанда	√		√								

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Чароғаки равшандиҳандаи махсус - ин:	- барои равшан намудани ҷои кори харрот дар вақти норасоии равшандиҳии чароғҳои умуми ё ин, ки дар вақти бо ягон сабаб торик будани ҷои кори харрот истифода бурда мешаванд.
Бехатарии ҷойи кор - ин:	- ҳолатест, ки дар он хавфи хатар вуҷуд надорад ва ё аз хатар коргар эмин аст.
Суръати гардиши патрон - ин:	- суръати гардиши патрон ҳар гуна амалиёти харротӣ, ки тарошидани тароша ва буриши намунаро дар бар мегирад,бо метрдақиқа ва миллиметр сония ифода меёбад.Барои дастгоҳи харротӣ суръати буриш баробар аст, ба дарозии намунаи коркарди сатҳи силиндрӣ дошта, ё ин ки коркарди арзӣ дар муддати буриши дами теғи буранда нисбати вақт.
Диҳиши дастгоҳ - ин:	- суръати диҳиш гуфта ин дар вақти коркард ҷойивазкунии теғи бурандаро дар сатҳи намунаи коркардашаванда дар як гардиши намуна. Агар дар вақти коркард наварди диҳиш

	0,5мм бошад ин маънои онро дорад, ки дар 100 тоб, теғи буранда 0.5 х100=50мм ҷой иваз мекунад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Мувофиқ намудани дастгоҳ барои иҷрои корҳои харротӣ	**MI 7223-02-2/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди мувофиққунонии дастгоҳро барои коркард ва ҷойгир кардани масолеҳ дар дастгоҳи харротӣ бо назардошти риояи техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - пеш аз оғози кор бо дастгоҳи харротӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - MB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - MI 7223-02-2/01 Омода намудани дастгоҳ ба кор.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Мувофиқ намудани дастгоҳ барои коркарди масолеҳ	1.1. Мувофиқ намудани ҳолати техникии дастгоҳ барои коркарди масолеҳ. 1.2. Мувофиқ намудани суръат ва диҳиши дастгоҳ. 1.3. Мувофиқ намудани равшаннамоии махсус. 1.4. Интихоб намудани теғаҳои харротӣ вобаста ба масолеҳи коркардшаванда. 1.5. Омода намудани ***асбобҳои ёрирасон*** барои коркарди масолеҳ.
2. Ҷойгир кардани масолеҳи коркардшаванда дар дастгоҳ	2.1. Маҳкам намудани намуна дар муштакҳои патрон. 2.2. Танзим намудани системаи хунуккунандаи дастгоҳ. 2.3. Истифода намудани асбобҳои назоратӣ-ченкунанда. 2.4. Истифода намудани ***воситаҳои ҳимоявӣ***.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани корҳои танзими дастгоҳ; - гузаронидани санҷиши ҳолати коршоямии қисмҳои дастгоҳ; - гирифтани маълумот оид аз схемаи кинематикии дастгоҳ; - пешниҳод намудани дархост барои иваз намудани қисми корношоям; - интихоб намудани суръат ва диҳиши дастгоҳ; - интихоб намудани теғаҳои харротӣ вобаста ба масолеҳи коркардшаванда; - истифода намудани тамсила (модел)-ҳои асбобҳои кории харрот; - танзим намудани системаи хунуккунандаи дастгоҳ; - интихоб намудани асбобҳои назоратӣ-ченкунанда; - истифода намудани воситаҳои ҳимоявӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои риоя намудани техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани танзими дастгоҳ; - қоидаҳои интихоби асбобҳои назоратӣ-ченкунанда; - қоидаҳои истифодаи тамсила (модел)-ҳои асбобҳои кории харротӣ;

	- тартиби интихоби теғаҳои харротӣ вобаста ба масолеҳи коркардшаванда; - системаи хунуккунандаи дастгоҳ; - сохти дастгоҳи харротӣ; - қоидаҳои гузаронидани санҷиши ҳолати коршоямии қисмҳои дастгоҳ; - тартиби истифода намудани воситаҳои ҳимоявӣ; - тартиби пешниҳод намудани дархост барои иваз намудани қисми корношоями дастгоҳ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - ташаббускор; - ташкилотчӣ; - масъул; - эҳтиёткор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамой (презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Мувофиқ намудани дастгоҳ барои коркарди масолеҳ											
1.1. Мувофиқ намудани ҳолати техникии дастгоҳ барои коркарди масолеҳ	√			√							
1.2. Мувофиқ намудани суръат ва диҳиши дастгоҳ	√			√							
1.3. Мувофиқ намудани равшаннамоии махсус	√			√							
1.4. Интихоб намудани теғаҳои харротӣ вобаста ба масолеҳи коркардшаванда	√			√							
1.5. Омода намудани ***асбобҳои ёрирасон*** барои коркарди масолеҳ	√			√							
Элементи 2: Ҷойгир кардани масолеҳи коркардшаванда дар дастгоҳ											
2.1. Маҳкам намудани намуна дар муштакҳои патрон	√			√							

2.2. Танзим намудани системаи хунуккунандаи дастгоҳ	√			√							
2.3. Истифода намудани асбобҳои назоратӣ-ченкунанда	√			√							
2.4. Истифода намудани ***воситаҳои ҳимоявӣ***	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Муштакҳои патрон - ин:	- патрони қуттии суръатҳо дар охири наварди баромад васл карда шудааст. Муштакҳо дар патрони дастгоҳ бо рахпечи спрали насб гардида барои нигоҳ доштани намуна дар марказ истифода бурда мешаванд. Муштакҳо аз рӯи равиш ду намуд мешаванд: рост ва баръакс.
Асбобҳои ёрирасон - ин:	- барои нигоҳдории намунаҳои дароз дар марказ, барои коркарди сатҳои мураккаб истифода бурда мешаванд. Ин намуди асбобҳои ёрирасон люнетка, марказ, мизи гардон, нимруҳи кунҷӣ, қапакҳои махсуси барои теғаҳои харротӣ.
Воситаҳои ҳимоиявӣ - ин:	Дар рафти кор бояд харрот либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ: кулоҳ, айнакҳои махсус сару либоси махсус пояфзоли тагҳояш баланд дар бар дошта бошад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Мустаҳкам намудани намуна дар дастгоҳ (сентровка)	**MI 7223-03-2/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди мустаҳкам кардани намуна дар дастгоҳ бо усулҳои гуногун ва марказкунонии намуна дар дастгоҳи харротӣ бо риоя техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми маҳкамкунии намуна.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - MB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - MI 7223-01-2/01 Омода намудани дастгоҳ ба кор; - MI 7223-02-2/01 Мувофиқ намудани дастгоҳ барои иҷрои корҳои харротӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Мустаҳкам кардани намуна дар дастгоҳ бо ***усулҳои гуногун***	1.1. Интихоб намудани масолеҳ аз рӯйи намуди коркард ва андоза. 1.2. Муайян кардани усули коркарди намуна дар дастгоҳ. 1.3. Танзим кардани масолеҳ дар патрон.
2. Марказкунонии намуна дар дастгоҳи харротӣ	2.1 Марказтарошӣ кардани намуна. 2.2.Танзим кардани намуна дар марказҳои пеш, ақиб ва ***найчаи қапак ақиб (бабка).*** 2.3. Истифода бурдани таҷҳизоти гарданбанд (поводковий) ва бастаки (хомут) харротӣ. 2.4. Мустаҳкам намудани намунаҳои дароз дар ду марказ ва ***гарданбанди шиканҷа***.

	2.5. Анҷом додани корҳои маҳкамкунӣ ва марказкунии намуна дар дастгоҳ дар асоси нақша.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани корҳои маҳкамкунӣ ва марказкунии намуна дар дастгоҳи харротӣ; - муайян намудани намуди коркард ва андоза; - истифода бурдани таҷҳизоти марказкунанда; - интихоб намудани масолеҳ аз рӯйи намуди коркард ва андоза; - муайян кардани коркарди намуна дар дастгоҳ; - гузаронидани корҳои маҳкамкунӣ ва марказкунии намуна дар дастгоҳи харротӣ; - истифода намудани асбобҳои маҳкамкунанда ва кушоянда; - истифода намудани дастурамалҳо оид ба истифодабарии асбобу таҷҳизоти корӣ; - истифода намудани нақшаҳои техникӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми истифодаи асбобу таҷҳизоти корӣ; - хосиятҳои мавод ва таҷриба бо намудҳои гуногуни металлҳо ва дигар маводҳое, ки метавонанд дар дастгоҳи харротӣ коркард карда шаванд; - қоидаҳои марказтарошӣ кардани намуна; - тарзҳои коркарди масолеҳ дар дастгоҳ; - тарзҳои истифодаи асбобҳои маҳкамкунанда ва кушоянда; - усулҳои марказтарошӣ кардани намуна; - усулҳои мустаҳкам намудани намунаҳои дароз дар ду марказ ва гарданбанди шиканҷа; - қоидаҳои анҷом додани корҳои маҳкамкунӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - масъул; - эҳтиёткор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Мустаҳкам кардани намуна дар дастгоҳ бо ***усулҳои гуногун***											
1.1. Интихоб намудани масолеҳ аз рӯйи намуди коркард ва андоза	√			√							

1.2. Муайян кардани усули коркарди намуна дар дастгоҳ	√			√							
1.3. Танзим кардани масолеҳ дар патрон	√			√							
Элементи 2: Марказкунонии намуна дар дастгоҳи харротӣ											
2.1 Марказтарошӣ кардани намуна	√			√							
2.2.Танзим кардани намуна дар марказҳои пеш, ақиб ва ***найчаи қапак ақиб (бабка)***	√			√							
2.3. Истифода бурдани таҷҳизоти гарданбанд (поводковий) ва бастаки (хомут) харротӣ	√			√							
2.4. Мустаҳкам намудани намунаҳои дароз дар ду марказ ва ***гарданбанди шиканҷа***	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Усулҳои гуногун - ин:	- дар патрон; - дар маркази ақиб; - дар ду марказ ва дар шиканҷа.
Найчаи қапак ақиб (бабка) - ин:	- найчаи қапаки ақиб дар вақти коркарди ҷузъҳои дарозрӯя истифода бурда мешавад.Чунки ҷузъҳои дарозрӯя дар вақти коркард аз тарафи теғ тела хӯрда, ба тағзияи хамшавӣ дучор мешаванд ва коркард дуруст иҷро намешавад. Ба ғайр аз ин, парма, исканапарма ва гирдасӯҳон дар қапаки ақиб гузошта мешаванд.
Гарданбанди шиканҷа - ин:	- барои бо роҳи дандонаҳо доштани намунаҳо бештар гарданбанди шиканҷа, ки дар арзи мизи гардон ҷойгир аст, истифода мебаранд. Барои танзим ва ҷойгиркунии намуна дар марказҳо (бо бастак) тақрибан 0,25 то 0,6 дақиқа вақт сарф мешавад. Танзими намуна дар марказҳои худфишор ва гарданбанд бо шиканқа вақтро 2 маротиба кам сарф мекунад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Иҷро намудани корҳои равғанмолии дастгоҳи харротӣ	**MI 7223-04-2/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди интихоб кардани равғанҳои молиданӣ ва моеи хунуккунандаро вобаста ба намуди коркард ва тартиби иваз намудани равғани дастгоҳи харротиро бо назардошти риояи техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми иҷрои корҳои равғанмолӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - MB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - MI 7223-01-2/01 Омода намудани дастгоҳ ба кор.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Интихоб кардани равған ва моеи хунуккунанда вобаста ба ***намуди коркард***	1.1. Интихоб намудани тамғаи равған барои коркарди сиёҳ. 1.2. Интихоб намудани тамғаи равған барои коркарди тоза. 1.3. Тайёр кардани ***омехтаи моеи хунуккунанда*** вобаста ба намуди коркард. 1.4. Гузаронидани санҷиши миқдори равған дар қуттии суръат ва диҳиш.
2. Иваз намудани равған дар қисмҳои дастгоҳ	2.1. Иваз намудани равғани синҷаи (станина) дастгоҳ. 2.2. ***Рехтани моеи хунуккунанда (озод ва бо фишор)*** ба зонаи буриш. 2.3. Молидани ***равғани махсус (вазелини техникӣ)*** дар бабкаи қафо. 2.4. Гузаронидани корҳои равғанмолӣ дар дигар қисмҳои дастгоҳ. 2.5. Анҷом додани корҳои равғанмолии қисмҳои дастгоҳ.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани корҳои равғанмолӣ дар дастгоҳи харротӣ; - омода намудани равған ва моеи хунуккунанда аз рӯйи намуди коркард; - интихоб кардани омехтаи моеи хунуккунанда вобаста ба намуди коркард; - санҷидани миқдори равған дар қуттии суръат ва диҳиш; - иваз намудани равғани синҷаи (станина) дастгоҳ; - молидани равғани махсус (вазелини техникӣ) дар бабкаи қафо; - интихоб кардани маҳлулҳои хунуккунанда; - истифода намудани дастпӯшакҳо ҳангоми иҷрои корҳои равғанмолӣ; - анҷом додани корҳои равғанмолӣ дар дастгоҳ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани корҳои равғанмолӣ дар дастгоҳи харротӣ; - моеъҳои махсуси хунуккунанда; - дастурамали истифодабарии дастгоҳи харротӣ; - хосиятҳои масолеҳҳои гуногун, аз қабили металлҳо, пластмассаҳо ва ғайра, таъсири онҳо ба раванди коркард; - протседураҳои нигоҳдории дастгоҳ, аз ҷумла молидан, иваз кардани масолеҳи масрафшаванда ва ҳалли мушкилоти хурд; - намудҳои равған ва моеи хунуккунанда аз рӯйи намуди коркард; - тартиби санҷиши миқдори равған дар қуттии суръат ва диҳиш; - тартиби ивази равғани синҷаи (станина) дастгоҳ; - тартиби анҷом додани корҳои равғанмолӣ дар дастгоҳ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - бомасъулият; - ташаббускор; - ташкилотчӣ; - эҳтиёткор; - тозакор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамой (презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Интихоб кардани равған ва моеи хунуккунанда вобаста ба ***намуди коркард***											
1.1. Интихоб намудани тамғаи равған барои коркарди сиёҳ	√			√							
1.2. Интихоб намудани тамғаи равған барои коркарди тоза	√			√							
1.3. Тайёр кардани ***омехтаи моеи хунуккунанда*** вобаста ба ***намуди коркард***	√			√							
1.4. Гузаронидани санҷиши миқдори равған дар қуттии суръат ва диҳиш	√		√								
Элементи 2: Иваз намудани равған дар қисмҳои дастгоҳ											
2.1. Иваз намудани равғани синҷаи (станина) дастгоҳ	√			√							
2.2. ***Рехтани моеи хунуккунанда (озод ва бо фишор)*** ба зонаи буриш	√			√							
2.3. Молидани ***равғани махсус (вазелини техникӣ)*** дар бабкаи қафо	√			√							
2.4. Гузаронидани корҳои равғанмолӣ дар дигар қисмҳои дастгоҳ	√		√								
2.5. Анҷом додани корҳои равғанмолии қисмҳои дастгоҳ	√		√								

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Намуди коркард - ин:	- якум, коркарди сиёҳ, ки ба хосияти маводи коркардшаванда, суръат ва чуқурии буриш вобаста аст; дуюм, коркарди тоза, ки ба сифати сатҳи коркардшаванда вобаста аст.

Омехтаи моеи хунуккунанда - ин:	- якум, омехтаи об бо содда ва собун, эмулсия, ки хосияти баланди гармигузаронӣ доранд. Ба гурӯҳи дуюм, моеъҳое, ки вазифаи асосии равғанмолӣ доранд: равғанҳои минералӣ, моеи «Аквол-2», омехтаи дисулфид ва ғайраҳо.
Рехтани моеи хунуккунанда (озод ва бо фишор) - ин:	- ҳангоми рехтани озод, моеъ аз зарфи обдор ба воситаи обкаш (насос) дода мешавад. Ҳангоми рехтан бо фишор моеъ бо фишори 20-24 кгс/см^2 аз қисми поёни асбоби бурранда дода мешавад.
Равғани махсус (вазелини техникӣ) - ин:	- равғани махсусе мебошад, ки дар ҷараёни коркарди сатҳи махрутӣ барои кам кардани соиш хизмат мекунад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Анҷом додани раванди корӣ	**MI 7223-05-2/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои тозакунӣ дар ҷойи кор ва гузоштани асбобҳоро дар такягоҳ ва ҷевонҳои харротӣ бо назардошти риояи техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - баъд аз анҷоми кор.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - MB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - MI 7223-04-2/01 Иҷро намудани корҳои равғанмолии дастгоҳи харротӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Гузоштани асбобҳои корӣ дар ***такягоҳи анборкунӣ***	1.1. Ҷудо намудани дастгоҳ аз манбаи ҷараён. 1.2. Ҷо ба ҷо гузоштани асбобҳои корӣ ва теғаҳои харротӣ вобаста ба ҳаҷм, намуди онҳо дар такягоҳ ва ҷевон. 1.3. Тайёр намудани асбобҳои тозакунии ҷойи кор.
2. Тоза кардани ҷойи кори харротӣ	2.1. Тоза намудани дастгоҳ аз ***тарошаҳо (стружка)***. 2.2. Тоза кардани қисмҳои дастгоҳ аз равған ва тафолаҳо ба воситаи моеъҳои шустушӯӣ ва кимиёвӣ. 2.3. Ҷавобгӯ намудани ҷойи корӣ ба ***талаботҳои техникии меҳнат.*** 2.4. Қайд намудан дар дафтар оид ба ҳолати техникии дастгоҳ.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми тоза кардани ҷойи корӣ; - истифода намудани асбобҳои тозакунӣ; - истифода намудани чангакҳои тарошаҷамкунӣ; - ҷобаҷо гузоштани асбобҳои корӣ дар такягоҳ ва ҷевонҳо; - истифода намудани аробачаи тарошапартоӣ; - санҷидани ҳолати коршоямии дастгоҳ; - истифода намудани воситаҳои шустушӯӣ ва кимиёвӣ барои тоза намулани қисмҳои дастгоҳ; - қайд намудан дар дафтар оид ба ҳолати техникии дастгоҳ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми тоза кардани ҷойи корӣ;

	- қоидаҳои истифода намудани асбобҳои тозакунӣ; - қоидаҳои истифода намудани чангакҳои тарошаҷамкунӣ; - тартиби ҷобаҷогузории асбобҳои корӣ дар такягоҳ ва ҷевонҳо; - тарзи истифода намудани аробачаи тарошапартоӣ; - қоидаҳои гузаронидани санҷиши ҳолати коршоямии дастгоҳ; - дастурамалҳо оид ба истифодаи воситаҳои шустушӯӣ кимиёӣ барои тоза намулани дастгоҳ; - тартиби қайд намудан дар дафтар оид ба ҳолати техникии дастгоҳ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - масъул; - ташкилотчӣ; - ташаббускор; - тозакор; - меҳнатдӯст.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои ичро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Гузоштани асбобҳои корӣ дар ***такягоҳи анборкунӣ***											
1.1. Ҷудо намудани дастгоҳ аз манбаи ҷараён	√			√							
1.2. Ҷо ба ҷо гузоштани асбобҳои корӣ ва теғаҳои харротӣ вобаста ба ҳаҷм, намуди онҳо дар такягоҳ ва ҷевон	√			√							
1.3. Тайёр намудани асбобҳои тозакунии ҷойи кор	√			√							
Элементи 2: Тоза кардани ҷойи кори харротӣ											
2.1. Тоза намудани дастгоҳ аз ***тарошаҳо (стружка)***	√			√							
2.2. Тоза кардани қисмҳои дастгоҳ аз равған ва тафолаҳо ба воситаи моеъҳои шустушӯӣ ва кимиёвӣ	√			√							

2.3. Ҷавобгӯ намудани ҷойи корӣ ба ***талаботҳои техникии меҳнат***	√			√						
2.4. Қайд намудан дар дафтар оид ба ҳолати техникии дастгоҳ	√			√						

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Такягоҳи анборкунӣ - ин:	- дар истеҳсолот вобаста ба шароити гуногун, дар ҷойи кори харрот такяҳо барои анборкунӣ ва ҷевон барои ҷойгиркунии асбобҳо гузошта мешавад. Такяҳои анборкунӣ тибқи тартиб (ГОСТ 3.1109-73) бояд дар тарафи рости харрот ҷойгир карда шаванд.
Тарошаҳо (стружка) - ин:	- сатҳи болои аз намуна канда гирифташударо ҳангоми коркарди механикӣ, тароша меноманд. Тароша намудҳои зерин дорад: *1. тарошаи ҷузъӣ*- тарошае, ки ҳангоми коркард бо реҷаи буриши суръати паст ва диҳишу чуқурии бариши зиёд ба амал меояд; *2. тарошаи зинагӣ*- тарошае, ки ҳангоми коркард бо реҷаи буриши суръати миёна ва диҳишу чуқурии бариши зиёд ба амал меояд; *3. тарошаи морпеч*- тарошае, ки ҳангоми коркарди пулодҳои мулоим, мис, сурб бо суръати баланд ҳосил мешавад; *4. тарошаи тасмагӣ*- тарошае, ки ҳангоми коркарди маводи аз пӯлоди одӣ ва часпакиаш зиёд бо реҷаи буриши суръати кам ба амал меояд; *5. тарошаи канда-канда* - тарошае, ки ҳангоми коркарди чӯян, оршиша бо реҷаи буришҳои суръати гуногун ба амал меояд.
Талаботҳои техникии меҳнат (ТТМ) - ин:	- ба талаботҳои техникии меҳнат (ТТМ) дохил мешавад: лоиҳакашии ҷойи корӣ, ашёи корӣ, таҷҳизоти харротӣ, асбоҳои бурранда ва андозагирӣ, намуна ва ҷузъҳои тайёр, танзими ҳуҷҷатҳои техникӣ (нақша ва корти технологӣ) ва ғайра.

Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ

Ҳифзи меҳнат

Ба кори мустақилонаи харротӣ шахсоне иҷозат дода мешаванд, ки синнашон 18 сола ва аз он боло аст, аз муоинаи тиббӣ, дастурдиҳии муқаддимавӣ, омӯзиш ва таҷрибаҳосилкунӣ дар ҷойи кор, санҷиши дониши талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ гузаштаанд ва дорои тахассуси мувофиқ мебошанд.

Харрот вазифадор аст:

- иҷро кардани он корҳое, ки дар дастурамали корӣ муқаррар гаридааст;
- иҷро кардани қоидаҳои дохилии тартиботи меҳнати корхона;
- истифода бурдани воситаҳои ҳимоявии инфиродӣ ва коллективӣ;
- риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат;
- фавран хабардор кардани роҳбари бевосита ё болоӣ оид ба ҳама гуна ҳолатҳои хатарнок ба ҳаёт ва саломатии одамон таҳдидкунанда, оид ба ҳар як ҳодисаи нохуш, бад шудани вазъи саломатии худ, аз ҷумла зоҳир шудани аломатҳои шадиди бемории касбӣ;
- гузаштан аз омӯзиши усул ва тарзҳои бехатари иҷрои корҳо ва расонидани ёрии аввалия ба зарардида дар истеҳсолот, дастурдиҳӣ оид ба ҳифзи меҳнат, санҷиши дониши қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ;
- гузаштан аз муоинаи тиббии ҳатмии даврӣ (дар ҷараёни фаъолияти меҳнатӣ), инчунин, муоинаи ғайринавбатии тиббӣ бо роҳхати корфармо дар ҳолатҳои пешбинишудаи Кодекси меҳнат ё дигар қонунҳо;
- тавонистани расонидани ёрии аввалияи тодухтурӣ ба зарардидагон аз ҷараёни барқ ва дигар ҳодисаҳои нохуш;
- тавонистани истифодабарии воситаҳои аввалияи сӯхторхомӯшкунӣ.

Ҳангоми кори харротӣ метавонанд омилҳои истеҳсолии хатарнок ва зараровари зерин таъсир расонанд:

- равшаннокии нокифояи минтақаи корӣ;
- нокифоягии равшании табиӣ;
- серчангиву ғубор, газолудии ҳавои минтақаи корӣ;
- ҳарорати баланди сатҳи таҷҳизот, масолеҳ;
- ҳарорати баланд ё пасти ҳавои минтақаи корӣ;
- нӯгҳои тез, дағал, буғурӣ ва шахшӯлиҳо дар сатҳи нимтайёрҳо, асбобу абзор ва таҷҳизот;
- аҳамияти баланди ҷараён дар занҷири барқӣ;
- зарбаи ҷараёни барқ ва ғайра.

Харрот мутобиқи меъёрҳои намунавии соҳавӣ ва шартномаи коллективӣ бояд ройгон бо либосу пойафзоли махсус ва дигар воситаҳои ҳимоявии инфиродӣ таъмин бошад.

Техникаи бехатарӣ

Дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ ба чанд намуд ҷудо мешаванд. Таснифоти дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ – ин марҳилаи муҳими фаъолияти ҳар як ширкат, корхона, аз ҷумла муассисаҳои таълимии таҳсилоти

ибтидоии касбӣ- техникӣ маҳсуб меёбад. Дастурдиҳӣ тақсим мешавад, аз рӯи мақсад, тавсифот, муҳлат, шахси мансабдор, инчунин, аз ваколатдори онро гузаронанда. Ҳама масъалаҳои таъмини бехатарӣ дар истеҳсолотро мутахассиси дорои тахассуси муайяншуда ҳал мекунад.

Дастурдиҳии муқаддимавиро оид ба техникаи бехатарӣ муҳандиси техникаи бехатарӣ ё мутахассиси дипломдор, оне ки иҷрои ин гуна уҳдадорӣ тибқи фармон вакалатдор шудааст, мегузаронад. Ба дастурдиҳии муқаддимавӣ метавонанд, мутахассисони масъули бехатарии тиббӣ ва зиддисӯхтор ҷалб шаванд.

Дастурдиҳии муқаддимавӣ оид ба техникаи бехатарӣ ба ҳамаи кормандони ба кор оғознамуда, новобаста аз собиқаи корӣ, синну сол, сатҳи таҳсилот гузаронида мешавад. Он барои таълимгирандагоне, ки таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ мегузаранд, инчунин барои кормандони сафари хизматиомада ва муваққатӣ ҳатмӣ мебошад.

Дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ бояд маълумотро оид ба ҳама воситаҳои ҳимоявии коллективона ва инфиродии дар корхона вуҷуддошта, инчунин тартиби додани онҳоро инъикос намояд. Ба дастурдиҳии мазкур масъалаҳои расонидани ёрии аввалия ба шахсони зарардида ҳангоми сӯхтор ё дигар ҳодисаҳои нохуш дарҷ мегарданд. Ин намуд дастурдиҳӣ ба кормандон дар утоқи техникаи бехатарӣ гузаронида мешавад ва истифодаи воситаҳои техникии омӯзиш ва воситаҳои айёниро дар назар мегирад.

Хусусияти дастурдиҳии аввалия аз он иборат аст, ки он на дар утоқи мутахассиси техникаи бехатарӣ, балки бевосита дар ҷойи корӣ гузаронида мешавад. Шахсоне, ки вазифодоранд, онро гузаранд:

- кормандони нав, аз ҷумла, кормандони кироя;
- кормандони дар ду ё якчанд ҷой коркунанда тариқи шартномаи муҳлатнок;
- кормандани сафари хизматиомада;
- таълимгирандагони дар таҷрибаомӯзии истеҳсолибуда;
- дигар шахсони дар фаъолияти корхона иштироккунанда.

Дастурдиҳии такрориро на кам аз як маротиба дар ним сол мегузаронанд. Санаи гузарониш дар журнали дастурдиҳии техникаи бехатарӣ сабт карда мешавад.

Ин чорабиниҳои мазкур дар доираи ТИКТО аҳамияти махсусро доранд. Масалан, пеш аз гузаронидани машғулиятҳои амалӣ дар муассисаҳои таълимӣ, омӯзгор дар ҳар як дарс алгоритми амалҳои таълимгирандагонро такрор мекунад, саволҳои дар мавзӯи дастурдиҳӣ дахлдоштаро медиҳад. Ин чорабинӣ таваккали бавуҷудоии ҳодисаҳои нохушро дар машғулиятҳои амалӣ паст мекунад, омӯзгорро аз ҳолатҳои нохуш, алоқаманд бо вайрон кардани дастурҳои додаи ӯ аз ҷониби таълимгирандагон, эмин медорад.

Дастурдиҳии ғайринақшавӣ дар ҳолатҳои зерин гузаронида мешавад:

- ҳангоми мақоми қонунӣ гирифтани тағйиротҳои ба ҳифзи меҳнат дахлдор дар қонунгузории ватанӣ;
- ҳангоми тағйирёбии раванди технологӣ дар истеҳсолот:
- дар сурати навкунии (модернизатсия) таҷҳизот ва механизмҳо;

- ҳангоми вайронкунии талаботи ҳифзи меҳнат, ки он ба садама ва ҳодисаи нохуш овардааст;

- бо талаботи мақомоти назоратӣ ва шахсони мансабдор;

- ҳангоми танаффус дар кор зиёда аз сӣ рӯз - барои вазифаҳои дорои омилҳои зараровар ва хатарнок, шаст рӯз - барои дигар кормандон;

- бо қарори шахсии кордиҳанда.

Дастурдиҳии мақсаднок дар ҳолатҳои зерин гузаронида мешавад:

- ҳангоми корҳои якмаротиба;

- ҳангоми амалӣ кардани чорабиниҳои оммавӣ дар корхона;

- бартараф кардани садамаҳо, ҳолатҳои фавқулодда.

Мундаричa ва ҳаҷми он аз ҳолати мушаххас муайян карда мешавад.

Харрот - дастурдиҳиро ҳар бор пеш аз иҷрои вазифаи додашуда мегузаронад.

Ба харрот омилҳои зайли хавфнок ва зараррасон метавонад таъсир расонад.

- равшании нокифоя дар минтақаи корӣ;

- садо ва ларзиши баланди таҷҳизотҳои коркунанда;

- зиёд шудани ҳавои газолудшуда дар минтақаи корӣ;

- хавфи ҷароҳатгирӣ ҳангоми истифодабарии таҷҳизотҳои болобардор (телфер);

- хавфи ҷароҳатгирӣ ҳангоми марказкунони, маҳкамкунӣ ва тарошакории масолеҳ;

- хавфи асбобҳои барқии нуқсондошта дар дастгоҳи харротӣ;

- хавфи истифодабарии воситаҳои ҳимоявӣ нуқсондошта (либосҳои маҳсуси, айнакҳои ҳимоявӣ, асбоҳои маҳкамкунанда ва марказкунанда).

Харрот бо либосҳои махсус, воситаҳои ҳимояви инфиродӣ ва тибқи меъёрҳои тасдиқнамудаи роҳбари корхона, таъмин карда мешавад.

Ба харрот аз тарафи корхона дода шавад:

- либосҳои махсуси харротӣ;

- тозкулоҳ;

- сипари ҳимоявӣ ё ин, ки айнакҳои ҳимояи чашм;

- мӯзаҳои махсуси чармин;

- дастушак;

- гушмонакҳои садохомушкунанда (наушник).

Харрот вазифадор аст:

- қоидаҳои тартиботи дохилии меҳнатии корхонаро риоя кунад;

- қоидаҳои санитарияи истеҳсолӣ, беҳдошти меҳнат ва ҳифзи муҳити зистро риоя кунад;

- талаботи дастурамал оид ба ҳифзи меҳнат ва дигар дастурамалҳое, ки дониши онҳо барои мутобиқатӣ ба уҳдадориҳои мансабӣ ҳатмӣ аст, иҷро кунад;

- талаботи зиддисӯхтори корхонаро риоя кунад;

- оид ба ҳамаи ҳодисаҳои нохуш ба роҳбари бевоситаи худ хабар диҳад.

Дастурдиҳӣ ба таълимгирандагон

Вобаста ба тахассус, гузаронидани дастурдиҳии таълимгирандагон талаботҳои худро дорад. Мисол, омӯзгори таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ пеш аз ҳар

машғулиятҳои амалӣ ба таълимгирандагон дастурдиҳии ҷориро оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ мегузаронад ва дар журнали техникаи бехатарӣ оид ба гузаронидани он қайд мекунад.

Ғайр аз ин, намудҳои махсуси дастурдиҳӣ мавҷуд аст, ки пеш аз баромадан ба таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ гузаронида мешаванд. Иҷозати шахсоне, ки аз дастурдиҳӣ, аз омӯзиш ва санҷиши дониш оид ба ҳифзи меҳнат нагузаштаанд, ба таҷрибаомӯзӣ баромадан манъ аст.

Талабот ба довталабон

Хоҳишмандоне, ки мехоҳанд касби «Харрот»-ро омӯзанд ва салоҳияти сатҳи 2 - юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро азхуд кунанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

– ҷисмонӣ ва равонӣ солим бошад;

– ҳуҷҷатҳоро мувофиқи талаботи муассисаи таълимӣ пешниҳод намояд;

– аз муоинаи тиббӣ гузарад.

Талабот ба омӯзгорон

Омӯзгороне, ки сатҳи 2-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро аз рӯйи касби «Харрот» меомӯзонанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- доштани донишҳои касбии дидактикӣ ва методологияи ТАС;
- методикаи таълими салоҳиятҳоро донанд;
- на кам аз 3 соли таҷрибаи кории харротиро дошта бошанд;
- ҷисмонӣ ва равонӣ солим бошанд;
- сатҳи тахассуси омӯзгорон аз сатҳи 3-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон паст набошад;
- аз муоинаи тиббӣ гузаранд.

Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ

Номгӯйи асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ барои таълими на зиёда аз 25 таълимгиранда (∞ - ҳангоми зарурат).

Асбобҳо	Теъдод	**Таҷҳизот**	Теъдод	**Маводи сарфшаванда**	Теъдод
Калидҳо барои маҳкам ва васл кардан	2 маҷмӯъ	Харротӣ	2 адад	Латтапора	10 метр
Амбур	2 адад	Пармакунӣ	2 адад	Пулод	100 метр
Болға	2 адад	Тезкунии асбоҳои харроти сангчарх	2 адад	Латун	100 метр
Суян	2 адад	Суфтакунӣ	2 адад	Воситаҳои шустушӯӣ	
Сумбода	2 адад	Фрезронӣ	2 адад	Равғанҳои молиданӣ	
Мурваттоб	2 адад	Марказкунанда	2 адад	Бур	

Парма	2 адад	Телфер (болобардор)	2 адад	Маводи лаҳимкорӣ	
Болгарка	2 адад	Асбобҳои ченкунанда	2 адад	Либосҳои махсус	25 дона
Маҷмӯи калидҳои шашқира	2 адад	Хаткашак	2 адад	Воситаҳои ҳимоявӣ	25 дона
Арраи оҳанбурӣ	2 адад	Штангенпорггол	2 адад	Маводи равғанмолӣ	
Пармаҳои марказкунанда	2 адад	Умуқсанҷ	2 адад	Собун	2 адад
Марказ	2 адад	Алқа (скоба)	2 адад	Сангчархҳо тезкунии асбобҳо	2 адад
Теғаҳои тарошакорӣ	2 адад	Микрометр	2 адад		
Теғаҳои рахпечбурӣ	2 адад	Нутромер	2 адад		
Теғаҳои муқарнас	2 адад	Рахпесанҷи шонадор	2 адад		
Қолабҳо	2 адад	Калибр	маҷмӯъ		
Штангенпаргор	2 адад	Қолабҳо	маҷмӯъ		
Микрометр	2 адад	Индикатор	маҷмӯъ		
Қутрҳо (ҳалқа ва пук)	5 маҷмӯъ	Зовиясанҷҳои ҳамакора	2 адад		
Парголҳои нишонагузорӣ	5 дона				
Асбоби рахпечбури берунӣ (плашки)	2 адад				
Нишонагузор (метчик)	2 адад				
Рахпеч буркапакхо	2 адад				
Асбобҳои ченкунандаи рахпечсанҷ	2 адад				
Хаткашак	2 адад	**Таҷҳизоти таълимӣ**		**Лавозимоти конселярӣ**	
Исканапарма	2 адад	Флипчарт	1 адад	Маркер	10 адад
Люнетка	2 адад	Экран	1 адад	Қалам	25 адад
Шиканҷа	2 адад	Тахтаи интерактивӣ	1 адад	Коғаз барои чоп	2 баста
Ғелонаки сатҳи чиндор	2 адад	Компютерҳо	1 адад	**Маводи таълимӣ**	
Сангчархҳо тезкунии асбобҳо	2 адад	Проектор	1 адад	Дастурамалҳо	25 адад

Индикатор	2 адад	Сканер	1 адад	Китоб	25 адад
Зовиясанҷҳои ҳамакора	2 адад	Принтер	1 адад	Стандарти салоҳиятҳо	5 адад
Асбобҳои равғанмолӣ (шприц)	2 адад			Барномаи таълимии модулӣ	5 адад

Вазорати меҳнат,
муҳоҷират ва шуғли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲО

Соҳа: **Саноат (коркарди металлҳо)**

Касб: **Харрот**

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **MI 7223**

Миқдори воҳидҳои салоҳият: **8**

Сатҳи Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **3**

Тафсир: **01/соли 2024**

САЛОҲИЯТ

ТРЕНИНГ

МАҲОРАТ

ДОНИШ

РУШД

МАЛАКА

ОМӮЗИШ

ТАҶРИБА

Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Харрот» сатҳи 3-уми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Рамзи воҳидҳои салоҳиятҳо	Номгӯйи воҳидҳои салоҳиятҳо
Воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ)	
ТС 04-3/01	Ҳалли ҳолатҳои мунокишавӣ
ТС 05-3/01	Такмил додани тахассуси касбӣ
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
MI 7223-06-3/01	Тартиб додани харитаи технологӣ
MI 7223-07-3/01	Тайёр намудани масолеҳ аз рӯйи нақша
MI 7223-08-3/01	Гузаронидани санҷиши корҳои иҷрошуда
MI 7223-09-3/01	Коркард намудани намунаи аввалия
MI 7223-10-3/01	Интихоб намудани реҷаи суръати гардиши патрон
MI 7223-11-3/01	Интихоб намудани масолеҳ барои пармакунӣ

Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Харрот», сатҳи 3-юми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Малакаҳои бакортаъминкунӣ	**Малакаҳое, ки корфармоён ҳамчун зарурӣ муайян мекунанд**
Муоширате, ки ба самаранок ва мутаносиб (мавзун) будани муносибатҳо байни ҳамкорон ва мизоҷон/фармоишгарон мусоидат менамояд	- муошират бо ҳамкорон ва мизоҷон/фармоишгарон барои мушаххас муайян кардани талаботи онҳо; - пешниҳоди иттилооти мушаххас ва аниқ ба мизоҷон/фармоишгарон барои бадаст овардани ҳамдигарфаҳмӣ; - мубодилаи иттилоот бо ҳамкорон; - тафсир (интерпретатсия)-и шарҳи иттилооти шифоҳӣ ва хаттӣ оид ба талаботи мизоҷ барои таъмини кори самаранок.
Кор дар даста, ки ба муносибатҳои кории самаранок ва дастоварди натиҷаҳо мусоидат менамояд	- кор бо менеҷерони корхона ва таъминкунандагон; - фаҳмиши мақсадҳо барои бадастории сифати хизматрасонӣ; - фаҳмиши нақши шахсӣ дар даста барои қонеъ гардонидани талаботи ҳамкорон ва мизоҷон; - кор кардан ба сифати аъзои даста барои бадастории мақсадҳои гузошта.
Маҳорати ҳал намудани мушкилоте, ки барои ба даст овардани натиҷаҳои самаранок мусоидат менамояд	- пешбинӣ ва мушаххас кардани мушкилот, ки метавонанд дар раванди фаъолият бавуҷуд оянд; - ҳал кардани мушкилот бо роҳи тасҳеҳи қобили қабул мутобиқ ба талабот ва дархости мизоҷон; - масъулият аз ҳалли мустақилонаи мушкилот ё муроҷиат ба менеҷерон ва роҳбарони корхона бо ин мақсад; - муайянкунии қаблии мушкилоти бахрабардории пояи моддӣ-техникӣ.
Ташаббус ва уҳдабарой, ки барои бадастоварии натиҷаҳои инноватсионӣ (навоварона) мусоидат	- зоҳир намудани ташаббускории зарурӣ дар хизматрасонии ҳамкорон ва мизоҷон барои таъмин намудани кори самаранок; - мутобиқшавӣ ба вазъият ва мушкилоти бавуҷудомада бо

менамояд	роҳи ташаббускорӣ ва амалӣ кардани қарорҳои эҷодӣ; - беҳтар кардани сифати маҳсулот ва хизматрасонӣ барои корхона ва мизоҷони он.
Банақшагирӣ ва ташкили фаъолияте, ки банақшагирии стратегии дарозмуҳлат ва кӯтоҳмуддатро таъмин менамояд.	- ҷамъи иттилоот оид ба мизоҷон, маҳсулот ва таъминкунандагон бо таҳлили минбаъда барои таъмини кори самаранок; - ҷамъ, ҷудо, таҳлил ва ҷамъбаст кардани иттилооти махсуси мувофиқ барои қонеъ гардонидани дархост/талаботи дастаи муайяни мизоҷон; - иштирок барои мунтазам беҳтар кардан ва ташаккул додани фаъолият бо дарназардошти муваффақият ва норасоиҳои маҳсулот/хизматрасониҳои пешниҳодшуда.
Худидоракуние, ки ба қаноатмандӣ ва рушди кормандон мусоидат менамояд	- дарк кардани уҳдадориҳои худ ва нақши шахсӣ; - ташкили самараноки вақти кории худ; - муқаррар ва ҷобаҷокунии афзалиятҳо дар фаъолияти худ; - таҳлили натиҷаҳои кори худ оид ба хизматрасонӣ нисбат ба талаботи мизоҷон/фармоишгарон ва ҳамкорон; - робитаи мутақобила бо роҳбарият.
Омӯзише, ки ба мунтазам ташаккулёбии фаъолияти кормандон/ширкатҳо ва ноил шудан ба натиҷаҳои мусбӣ мусоидат менамояд	- дарккунии дониш ва малакаҳои шахсӣ, паҳлӯҳои қавӣ ва заифи худ ҳамчун мутахассис; - масъулият барои рушди шахсии касбӣ; - ҷустуҷӯи иттилоот ва имкониятҳои таълим бо истифодаи як қатор воситаҳо барои мунтазам ва фаъолона нав кардани донишҳои умумӣ ва махсус оид ба хизматрасонӣ.
Технологияе, ки барои ҳалли самараноки вазифаҳо мусоидат менамояд	- дарки имконияти технологияҳои муосир барои омодагӣ ва пешниҳоди хизматрасонии сифатноки мизоҷон; - маҳорати интихоб ва истифодаи технологияҳои самаранок мувофиқи мақсад ва вазифаҳо.

Воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ)

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ	**ТС 06–3/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди ҳал ва батанзимории мунокишаҳоро, ки метавонад дар ҳолатҳои рӯзмарраи корӣ рух диҳад, тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03–1/01 Кор кардан дар даста ва бо мизоҷон/фармоишгарон.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муайян намудани ҳолатҳои мунокишавӣ	1.1. Муайян намудани эҳтимоли ***ҳолатҳои рухдиҳии мунокиша*** ва андешидани чораҳои пешгирии он. 1.2. Муайян намудани ***ҳолатҳо, ки дар он метавонад ба бехатарии шахсии мизоҷон, ҳамкорон*** ва ба роҳ мондани ёрии мувофиқ таҳдид кунад.
2. Ҳал намудани ҳолатҳои	2.1. Ба уҳда гирифтани масъулияти ҳалли мунокиша дар

мунокишавӣ	доираи ваколатҳои хеш. 2.2. Эҳтиёткорона идора кардани ҳолати мунокишавӣ ва андешидани чораҳо ҷиҳати бартараф кардани онҳо. 2.3. Истифода намудани ***малакаҳои самараноки иртибот*** барои батанзимории мунокиша. 2.4. Пешниҳод намудани вариантҳои эҳтимолии ҳалли мунокиша. 2.5. Истифода намудани ***усулҳои*** маъқули ***батанзимории мунокишаҳо*** барои идоракунии ҳолати мунокишавӣ ва қабули қарори дуруст.
3. Арзёбӣ намудани ҳолатҳои мунокишавӣ	3.1. Тартиб даровардани ҳуҷҷат оид ба батанзимории мунокиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор. 3.2. Муайян намудани ***сабабҳои эҳтимолии мунокишаҳо*** ва пешниҳоди дастур барои беҳтар кардани вазъият дар ҷойи корӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	- муайян намудани тафсилот ва сабабҳои мунокиша бо роҳи мушоҳида, пурсуҷӯ ва фаъолона гӯш додан; - пайдо намудани ҳалли мушкилиҳои ошкоршуда; - ҳал намудани масъалаҳое, ки сабаби мунокиша мегарданд; - додани тавсияҳо ҷиҳати бартараф кардани мунокишаҳо; - истифода намудани малакаҳои муносиби муошират; - амал кардан тибқи тартиби баррасии шикоятҳо; - шинос шудан бо ҳуҷҷатҳо ва дастурҳо оид ба батанзимории мунокиша дар хузури тарафҳои манфиатдор.
Донишҳои талабшаванда:	- назарияи мунокиша: намуд ва нишонаҳои мунокиша, сабабҳои рухдиҳии онҳо ва ғ.; - равандҳои гурӯҳӣ ва нақшҳое, ки одамон дар мунокиша мебозанд; - равандҳои гурӯҳӣ ва нақшҳое, ки одамон дар мунокиша мебозанд; - сохти ташкилӣ, маданият ва принсипҳои рафтор дар ҷойи корӣ; - усулҳои маъқули батанзимории мунокишаҳо; - талаботи меъёрӣ, истеҳсолӣ ва қонунгузории мувофиқ, марбут ба ҳалли баҳсу мунозира; - қоидаҳо ва тартиби батанзимории мунокиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор; - қоидаҳои одоби муошират касбӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - покизакор; - бовиҷдон; - адолатхоҳ; - мутмаин.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯйи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян намудани ҳолатҳои munоқишавӣ											
Муайян намудани эҳтимоли ***ҳолатҳои рухдиҳии муноқиша*** ва андешидани чораҳои пешгирии он									√		
Муайян намудани ***ҳолатҳо, ки дар он метавонад ба бехатарии шахсии мизоҷон, ҳамкорон*** ва ба роҳ мондани ёрии мувофиқ таҳдид кунад									√		
Элементи 2: Ҳал намудани ҳолатҳои муноқишавӣ											
2.1. Ба уҳда гирифтани масъулияти ҳалли муноқиша дар доираи ваколатҳои хеш									√		
2.2. Эҳтиёткорона идора кардани ҳолати муноқишавӣ ва андешидани чораҳо ҷиҳати бартараф кардани онҳо									√		
2.3. Истифода намудани ***малакаҳои самараноки иртибот*** барои батанзимории муноқиша.									√		
2.4. Пешниҳод намудани вариантҳои эҳтимолии ҳалли муноқиша									√		
2.5. Истифода намудани ***усулҳои*** маъқули ***батанзимории муноқишаҳо*** барои идоракунии ҳолати муноқишавӣ ва қабули қарори дуруст									√		

Элементи 3: Арзёбӣ намудани ҳолатҳои мунокишавӣ											
3.1. Тартиб даровардани ҳуҷҷат оид ба батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор									√		
3.2. Муайян намудани ***сабабҳои эҳтимолии муноқишаҳо*** ва пешниҳоди дастур барои беҳтар кардани вазъият дар ҷойи корӣ									√		

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Ба ***“ҳолатҳои рухдиҳии муноқиша”*** марбут аст:	- шикояти мизоҷон/фармоишгарон; - беэҳтиромӣ нисбат ба ҳамкорон/ мизоҷон; - мушкилот ё сифати пасти маҳсулот; - андармонӣ ё иштибоҳ дар таъмини мол; - нофаҳмӣ ё монеаҳои иртиботӣ.
Ҳолатҳое, ки дар он метавонад ба бехатарии шахсии мизоҷ ва ҳамкорон таҳдид намояд:	- шарикони таҳти таъсири маводи наъшаовар ва машрубот; - ашхоси изҳоркунандаи зӯроварӣ ё таҳдиди хатар; - ашхоси мусаллаҳ ё беяроқ; - ҳолате, ки одам дигар шахсро меранҷонад; - шариконе, ки риояи оромиро инкор мекунанд.
Ба малакаҳои самараноки иртибот марбут аст:	- бодиққат гӯшдиҳӣ; - методикаи пурсупоси боназокат; - савол додан, аниқ кардани нофаҳмиҳо барои қабули иттилоот ва дарки фаҳмиши мувофиқ; - дигар хел баён ё такрор кардани саволҳо, хоҳиш ва аризаҳо барои мутмаин шудан, дуруст фаҳмидан; - боваринокӣ; - иртиботи ғайришифоҳӣ; - қобилияти возеҳ гуфтан барои фаҳмида шудан.
Ба усули батанзимории муноқишаҳо марбут аст:	- ҳалли мушкилот; - бурдани музокирот; - истифодаи малакаҳои муносиби муоширот.
Сабабҳои эҳтимолии бавуҷудоии муноқишаҳо:	- муошироти дурушт; - набудани иттилоот; - нофаҳмиҳои фарҳангӣ; - набудани ҳамдардӣ; - шикоятҳо; - мушкилот ва вазнинӣ дар ҷойи корӣ.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Такмил додани тахассуси касбӣ	**ТС 07–3/01**
Воҳиди салоҳиятҳои мазкур натиҷаи малакаҳо, дониш ва муносибатҳои заруриро ҷиҳати рушди тафаккури таҳлилӣ ва эҷодӣ, такмили тахассуси касбӣ тавсиф менамояд.	

Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - зарурияти такмили ихтисоси касбӣ барои азхудкунии технологияҳои инноватсионӣ ва таҷҳизоти муосир.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 05-2/01 Истифода намудани технологияи иттилоотӣ-компютерӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Инкишоф додани малакаҳои чӣ гуна саволгузорӣ намудан ва ба он посух додан, андеша ва пайдо кардани ғояҳои нав	1.1. Инкишоф додани малакаҳои ***савол*** додан аз ҳар нуқтаи назар. 1.2.Муайян намудани саволҳои асосӣ/мушкилот бо воситаи манбаи иттилоот ва ғояҳо. 1.3.Савол додан ва зери шубҳа гузоштани посухҳои яққолаба. 1.4.Пайдо кардани алоқамандии ашё ва падидаҳое, ки аз ибтидо ба ҳам иртибот надоранд. 1.5.Маҳорати бовар ва маъқул кунонидани ғояҳои шахсӣ ва нуқтаи назар.
2. Дарёфт намудани роҳҳои ҳалли вазифаҳои гузошташуда ва эҷоди ғояҳои нав	2.1.Мушоҳида, таҳлил, пурсуҷӯ, ошкорсозии фарзия, ки дар асоси ғояҳо ҷой гирифтаанд. 2.2.Истифода намудани манбаи мухталифи иттилоот барои посухҳо, зуд ҷудо намудан ва аз худ кардани маълумоти зарурӣ аз ҳаҷми иттилоот. 2.3.Бошуурона ба шакли нав табдил додани иттилоот ва пайдо намудани самтҳои (векторҳои) нави истифодабарӣ. 2.4. Бурдани баҳсу мунозираи асоснок бе дуршавӣ аз мавзӯи баррасишаванда. 2.5.***Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектикона фикру андеша намудан.*** 2.6.Ҳал намудани масъалаҳои гузошта бо ***усули эвристикӣ.*** 2.7. Дарёфт намудани ғояҳои нав бо роҳи санҷиш, гузаронидани тадқиқот, таҳлили камбудиҳо, омӯзиши вариантҳои зиёди гуногуни қабули қарорҳо.
3. Инкишоф додани малакаҳои тафаккури эҷодӣ	3.1.Омӯхтан ва истифодаи ***усулҳои тафаккури эҷодӣ*** барои ғояҳои нав ва ноилшавӣ бо мақсадҳо. 3.2.Муайян намудани ***масдудкунанда*** (блокатор***)-ҳои тафаккури эҷодӣ.*** 3.3.Пайдо кардани имкони корбарӣ ва озмоишдиҳӣ, бо истифодабарии тафаккури эҷодӣ дар вазъияти корӣ ва ҳаётӣ дар ҷойҳои шинос ва ношинос. 3.4. Муоширaт кардан бо дигарон, гӯш додан ба андешаҳои дигарон оид ба чигуна ғояҳои нав ва тафаккури эҷодиро дастгирӣ ва инкишоф додан, беҳтар кардани тафаккури эҷодӣ.
4. Инкишоф додани тахассуси касбӣ	4.1.Омӯхтани ***технологияҳои нав.*** 4.2.Омода будан ба тағйирёбии ***муносибатҳои бозоргонӣ***. 4.3.Омӯхтани ***тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ.***

Малакаҳои талабшаванда:	- инкишоф додани малакаҳои муошират, дар рафти муошират ошкор кардани фикру ғояҳои нав; - муайянсозии саволи асосӣ ва моҳияти мушкилот;

	- маҳорати саволгузорӣ аз нуқтаҳои мухталиф; - истифода бурдани намудҳои мухталифи тафаккури эҷодӣ; - омӯхтан ва таҳлили доираи васеи иттилоот; - таҳлили моҳияти мавзӯъ; - боадабона ва возеҳ нуқтаи назари хешро баён кардан; - омӯзиш ва худбаамалбарории ошкорсозӣ ва бартараф кардани норасоиҳо дар вазъияти муҳити ношинос; - мунтазам такмил додани сифати салоҳиятнокии худ дар муносибати бозоргонӣ; - истифода бурдани ҳам тафаккури эҷодӣ ва ҳам таҳлилӣ; - мунтазам ба пешрафти тамоюлот дар соҳа ва касб таваҷҷуҳ кардан; - мутобиқ будан ба муҳити ивазшаванда; - такмил додани сифати донишҳои худ; - беҳтар кардани на танҳо фаъолияти касбӣ, аз ҷумла муносибати шахсӣ; - самаранок кор кардан; - муайян намудани технологияи нав дар самти фаъолият; - кор кардан дар даста ва бо ҳамкорон.
Донишҳои талабшаванда:	- усулҳои тафаккури эҷодӣ ва истифодабарии онҳо; - муайянсозии масдудкунандаҳои (блокатор) тафаккури эҷодӣ; - таъсири тафаккури эҷодӣ ва таҳлилӣ ба одамон, ташкилот, ҷамъият; - усулҳои таровиш (фильтрация) барои коркарди иттилооти гуногун; - тарзҳои васеъкунӣ ва рушди малакаҳои инфиродии тафаккури эҷодӣ; - тарзҳои васеъкунӣ ва пурра намудани дониш ва маҳорати хеш; - усулҳои амаликунии ғояҳои нав; - роҳҳои ҳалли вазифаҳои гузошташудаи роҳбарияти корхона/ташкилот; - муносибатҳои инноватсионӣ ба омӯзиш ва тарзи тафаккур; - технологияи инноватсионӣ дар истеҳсолот; - тафаккури эҷодӣ дар вазъияти корӣ ва ҳаётӣ дар ҷойҳои шинос ва ношинос; - технологияи инноватсионӣ ва истифодаи он дар истеҳсолот; - роҳҳои такмил додани тахассуси касбӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - мушоҳидакор; - суботкор; - бодиққат; - боирода; - фаъол; - боадабона ва возеҳ нуқтаи назари хешро баён кардан; - аз мушкилот натарсидан.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳоҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯйи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Инкишоф додани малакаҳои чӣ гуна саволгузорӣ намудан ва ба он посух додан, андеша ва пайдо кардани ғояҳои нав											
1.1. Инкишоф додани малакаҳои ***савол*** додан аз ҳар нуқтаи назар											√
1.2. Муайян намудани саволҳои асосӣ/мушкилот бо воситаи манбаи иттилоот ва ғояҳо											√
1.3. Савол додан ва зери шубҳа гузоштани посухҳои яққолаба											√
1.4. Пайдо кардани алоқамандии ашё ва падидаҳое, ки аз ибтидо ба ҳам иртибот надоранд											√
1.5. Маҳорати бовар ва маъқул кунонидани ғояҳои шахсӣ ва нуқтаи назар											√
Элементи 2: Дарёфт намудани роҳҳои ҳалли вазифаҳои гузошташуда ва эҷоди ғояҳои нав											
2.1. Мушоҳида, таҳлил, пурсуҷӯ, ошкорсозии фарзия, ки дар асоси ғояҳо ҷой гирифтаанд											√
2.2. Истифода намудани манбаи мухталифи иттилоот барои посухҳо, зуд ҷудо намудан ва аз худ кардани маълумоти зарурӣ аз ҳаҷми иттилоот											√

2.3. Бошуурона ба шакли нав табдил додани иттилоот ва пайдо намудани самтҳои (векторҳои) нави истифодабарӣ											√
2.4. Бурдани баҳсу мунозираи асоснок бе дуршавӣ аз мавзӯи баррасишаванда											√
2.5. ***Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектикона фикру андеша намудан***											√
2.6. Ҳал намудани масъалаҳои гузошта бо ***усули эвристикӣ***											√
2.7. Дарёфт намудани ғояҳои нав бо роҳи санҷиш, гузаронидани тадқиқот, таҳлили камбудиҳо, омӯзиши вариантҳои зиёди гуногуни қабули қарорҳо											√
Элементи 3: Инкишоф додани малакаҳои тафаккури эҷодӣ											
3.1. Омӯхтан ва истифодаи ***усулҳои тафаккури эҷодӣ*** барои ғояҳои нав ва ноилшавӣ бо мақсадҳо											√
3.2. Муайян намудани ***масдудкунанда*** (блокатор***)-ҳои тафаккури эҷодӣ***											√
3.3. Пайдо кардани имкони корбарӣ ва озмоишдиҳӣ, бо истифодабарии тафаккури эҷодӣ дар вазъияти корӣ ва ҳаётӣ дар ҷойҳои шинос ва ношинос											√

3.4. Муоширaт кардан бо дигарон, гӯш додан ба андешаҳои дигарон оид ба чигуна ғояҳои нав ва тафаккури эҷодиро дастгирӣ ва инкишоф додан, беҳтар кардани тафаккури эҷодӣ											√
Элементи 4: Инкишоф додани тахассуси касбӣ											
4.1. Омӯхтани технологияҳои нав											√
4.2. Омода будан ба тағйирёбии муносибатҳои бозоргонӣ											√
4.3. Омӯхтани тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ											√

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Саволҳо метавонанд бошанд:	- Оё кадом ҳудудҳое вуҷуд доранд, ки онро бояд ба назар гирифт? - Оё ғояи нав вуҷуд дорад, ки метавонад ба ин ҳолат орад? - Чӣ тавр ман метавонистам ин масъаларо ҳал кунам? - Оё дигар тарзи иҷрои он вуҷуд дорад? - Дигарон дар ин ҳолат чӣ тарз кӯшиш мекунанд? - Барои ман чӣ лозим аст, то ки онро беҳтар анҷом диҳам? - Ба ман кадом иттилооти иловагӣ зарур аст? - Ба ман чӣ намерасад? Боз чӣ тақозо карда мешавад? - Бо кӣ онро баррасӣ кунам? - Барои чӣ чунин рух дода истодааст?
Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектикона фикру андеша намудан *–ифода мекунад*:	- тафаккури индуктивӣ- вақте ки дар асоси як ё якчанд далелҳои хусусӣ ва мушоҳида ҷамъбаст мекунем, қоидаҳои умумӣ мебарорем; - тафаккури дедуктивӣ –усули тафаккур, ки натиҷаи он хулосаи мантиқӣ буда, дар он хулосаи ҷузъӣ аз умумӣ бароварда мешавад; - тафаккури диалектикӣ - кӯшиши якҷояшавии ақидаҳо/ мушоҳидаҳои ба ҳам муқобил ё ихтилофиро тавсиф менамояд.
Усули эвристикӣ*–*ин:	- эҳтимоли нисбатан беҳтари стратегия ва тактикаи фаъолияти инсон - ҳалкунандаи масъалаҳои эҷодӣ, яъне дар раванди ҳал намудани масъалаҳои муайян чӣ кор кунад ва дар ин сурат чӣ тавр амал кардан зарур аст.
Ба ***усули тафаккури эҷодӣ-*** марбутанд:	- хуҷуми зеҳнӣ; - пайдарҳамии амал; - ёрии шабакаи иҷтимоӣ; - ҳаматарафа тасаввур ва андешаронӣ кардан;

	- бозиҳои зеҳнӣ; - инъикоси мутобиқатӣ; - истифодаи маҷоз ва қиёс (аналог)-ҳо; - доираи назар; - визуаликунонӣ.
Масдудкунанда- ҳои тафаккури эҷодӣ мешаванд:	- фарҳангӣ; - эҳсосотӣ; - зеҳнӣ; - атрофиён; - оила; - ғоя ва тасаввуроти мо он аст, ки мо чӣ гуна бояд рафтор намоем; - фишороварии ҳамсолон; - пешгирии таваккал; - андешаи «Дар ин ҷо чӣ гуна онро кардан қабул аст?»
Мафҳуми ***технологияи нав*** – ин:	- тағйирёбии технологияи истеҳсолоти таҷҳизот, яъне пешрафти техникии истифодаи технологияи иттилоотӣ, мавод ва ашёи нави таъминкунандаи сатҳи баланди маҳсулоти истеҳсолшаванда, дигаргуншавии муносибати корманд ба кори худ.
Муносибатҳои бозоргонӣ – ин:	- муносибатҳои ташаккулёфтаи иқтисодии байни истеҳсолкунанда, савдогар, харидор, истифодабарандагони мол ва хизматрасонӣ, мақомоти идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ оид ба мубодила, тақсимоти мол ва хизматрасонӣ, ҳавасмандӣ ба рушди рақобат.
Тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ –ин:	- муносибати навгонии на танҳо тағйирдиҳандаи симои тафаккури шахсӣ, балки муносибат ба таълим, ба ҳар гуна кор дар ҷомеъа, қобилияти фавран арзёбии ҳолат дар ҳар гуна муҳит, интихоби варианти беҳтарини амалкунӣ дар асоси таҷрибаи донишҳои нав мебошад.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Тартиб додани харитаи технологӣ	**MI 7223-06-3/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди таҳия кардани нақша/тарҳи ҷузъиёт ва ворид намудани амалиётҳои корҳои харротӣ дар харитаи технологӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми тартиб додани харитаи технологӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 05-2/01 Истифода бурдани технологияи иттилоотӣ-компютерӣ; - МВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - MI 7223-02-2/01 Мувофиқ намудани дастгоҳ барои иҷрои корҳои харротӣ; - MI 7223-03-2/01 Мустаҳкам намудани намуна дар дастгоҳ (сентровка).	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Таҳия кардани ***тарҳи ҷузъиёт***	1.1. Муайян намудани андоза ва шакл ҷузъ. 1.2. Муайян намудани талабот ба сатҳҳои ҷузъ. 1.3. Тартиб додани тарҳи ҷузъиёт ва мувофиқа намудани он бо

	технолог/муҳандис. 1.4. Тартиб додани ***ангораи ҷузъ (эскиз) дармаҷӯӣ ва гурӯҳӣ.***
2. Ворид намудани амалиётҳо дар ***харитаи технологӣ***	2.1. Ворид намудани намуди коркард ҷузъ дар харитаи технологӣ. 2.2. Муайян намудани суръат, дарозӣ ва чуқурии бурриши ҷузъ. 2.3. Муайян намудани ***амали банақшагирифташуда*** дар дастгоҳ.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани техникаи бехатарӣ, талаботи ҳифзи меҳнат ва бехатарии сухтор; - хондани нақшаҳои техникӣ ва фаҳмидани рамзҳои гуногуни геометрӣ ва аломатҳои андозагирӣ; - интихоб намудани асбоб ва маводи бурриши мувофиқ вобаста ба намуди қисми коркардшаванда; - таъмин намудани дурустии амалиёт ва истеҳсоли қисмҳо бо андозаи додашуда; - назорат кардани сифати коркард ва қисмҳо бо асбобҳои ченкунӣ ва гузаронидани санҷиши визуалӣ; - санҷидани ҳолати коршоямии дастгоҳ; - иҷро кардани амали банақшагирифташуда дар дастгоҳ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои риоя намудани техникаи бехатарӣ пеш аз оғози кор; - ҷузъҳои асосии дастгоҳи харротӣ, вазифаҳо ва принсипҳои кори он; - равандҳои асосии коркард, аз қабили тезкунӣ, баровардани рахпеч, шаклсозӣ ва ғайра; - хосиятҳои масолеҳи гуногун ва таъсири онҳо ба раванди коркард; - қоидаҳои назорати сифати коркард ва қисмҳо бо асбобҳои ченкунӣ ва тартиби гузаронидани санҷиши визуалӣ; - қоидаҳои санҷидани ҳолати коршоямии дастгоҳ; - қоидаҳои иҷро кардани амали банақшагирифташуда дар дастгоҳ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - тозакор; - меҳнатдӯст

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Таҳия кардани ***тарҳи ҷузъиёт***											
1.1. Муайян намудани андоза ва шакл ҷузъ	√			√							
1.2. Муайян намудани талабот ба сатҳҳои ҷузъ	√			√							
1.3. Тартиб додани тарҳи ҷузъиёт ва мувофиқа намудани он бо технолог/муҳандис	√			√							
1.4. Тартиб додани ***ангораи ҷузъ (эскиз) дармаҷӯӣ ва гурӯҳӣ***	√			√							
Элементи 2: Ворид намудани амалиётҳо дар ***харитаи технологӣ***											
2.1. Ворид намудани намуди коркард ҷузъ дар харитаи технологӣ	√			√							
2.2. Муайян намудани суръат, дарозӣ ва чуқурии буриши ҷузъ	√			√							
2.3. Муайян намудани ***амали банақшагирифташуда*** дар дастгоҳ	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Тарҳи ҷузъиёт (чертёж детал) - ин:	- тасвири графикии қисм бо андоза, шакл ва талабот ба сатҳҳои он мебошад.
Ангораи ҷузъ (эскиз) - ин:	- ангораи ҷузъ (эскиз),ҷараёни технологӣ барои як ҷузъ не балки барои гурӯҳи ҷузъҳо иҷро карда мешавад, ки метавонанд дар як дастгоҳ ва бо ҳамон як намуд асбобҳои бурандагӣ иҷро шаванд. Ҳангоми ҷудокунии ҷузъҳо дар гурӯҳ шакл, андоза, дақиқӣ ва синфи ноҳамвориҳи сатҳӣ дар назар гирифта мешавад. Дар асоси нақшаи гурӯҳи ҷузъҳо, инчунин нақшаи маҷмӯи ҷузъҳо, ки намуди сатҳҳоро дар бар мегирад сохта мешавад.

Харитаи технологӣ - ин:	- ин ҳуҷҷатест, ки пайдарпайии амалиёт ва параметрҳои коркардро барои истеҳсоли қисм дар дастгоҳи харротӣ дар бар мегирад. Ин ҳуҷҷат аз ҷониби технолог ё муҳандиси таҳия карда мешавад ва ба харрот барои иҷрои амалиёти мушаххас дода мешавад.
Амали банақшагирифташуда - ин:	- чараёни технологии коркарди механикии барои ҳамин ҷузъи маҷмӯӣ тартиб додашуда, дастгоҳ низ танҳо барои коркарди амалиётҳои ҳамин ҷузъи маҷмӯъ гузошта мешавад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Тайёр намудани масолеҳ аз рӯйи нақша	**MI 7223-07-3/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди шиносоӣ бо нақша, интихоби масолеҳ, тақсимоти масолеҳ аз рӯйи нақша ва тарзи коркарди масолеҳро аз рӯйи нақша дар дастгоҳи харротӣ бо риояи техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор ҳангоми тайёр намудани масолеҳ аз рӯйи нақша.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 05-2/01 Истифода бурдани технологияи иттилоотӣ-компютерӣ; - МВ 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - MI 7223-02-2/01 Мувофиқ намудани дастгоҳ барои иҷрои корҳои харротӣ; - MI 7223-04-2/01 Иҷро намудани корҳои равғанмолии дастгоҳи харротӣ; - MI 7223-06-3/01 Тартиб додани харитаи технологӣ.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Шинос шудан бо нақшаи коркарди масолеҳ	1.1. Омӯхтани нақшаи додашуда. 1.2. Интихоб намудани масолеҳ ва ***асбобҳои ченкунанда*** аз руйи нақшаи додашуда. 1.3. Муайян намудани андоза ва намуди коркард аз рӯйи нақша. 1.4. Омода намудани дастгоҳи харротӣ барои иҷрои кор аз рӯйи нақша.
2. Тақсим намудани масолеҳ аз рӯйи нақшаи додашуда	2.1. ***Нишонагузорӣ намудани масолеҳ*** аз рӯйи нақшаи додашуда. 2.2. Интихоб намудани андоза ва ***намуди коркард.*** 2.3. Мувофиқ намудани андозаҳо аз рӯйи нақша. 2.4. Тайёр кардани масолеҳ аз руйи тақсимоти андозаи дар нақшадодашуда.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани техникаи бехатарӣ пеш аз оғози кор; - тартиб додани нақшаи коркарди ҷузъ; - омода намудани масолеҳ ва асбобҳои ченкунанда аз руйи нақшаи додашуда; - муайян намудани андоза ва намуди коркард аз рӯйи нақша; - омода намудани дастгоҳи харротӣ барои иҷрои кор аз рӯйи нақша; - гузоштани нишонаҳо дар масолеҳ мувофиқи нақшаи додашуда; - муайян намудани андоза ва намуди коркард; - мувофиқ намудани андозаҳо аз рӯйи нақша;

	- тайёр кардани масолеҳ аз руйи тақсимоти андозаи дар нақша додашуда.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои риоя намудани техникаи бехатарӣ пеш аз оғози кор; - тартиби истифодабарии нақшаи додашуда; - тарзи интихоб намудани масолеҳ ва асбобҳои ченкунанда аз руйи нақшаи додашуда; - қоидаҳои муайян намудани андоза ва намуди коркард аз рӯйи нақша; - тарзи омода намудани дастгоҳи харротӣ барои иҷрои кор аз рӯйи нақша; - қоидаҳои нишонагузорӣ намудани масолеҳ; - тартиби мувофиқ намудани андозаҳо ба андозаҳои нақшаи додашуда; - қоидаҳои тайёр кардани масолеҳ аз руйи тақсимоти андозаи дар нақша додашуда.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - бодиққат; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - тозакор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Шинос шудан бо нақшаи коркарди масолеҳ											
1.1. Омӯхтани нақшаи додашуда	√			√							
1.2. Интихоб намудани масолеҳ ва ***асбобҳои ченкунанда*** аз руйи нақшаи додашуда	√			√							
1.3. Муайян намудани андоза ва намуди коркард аз рӯйи нақша	√			√							
1.4. Омода намудани дастгоҳи харротӣ барои иҷрои кор аз рӯйи нақша	√			√							

Элементи 2: Тақсим намудани масолеҳ аз рӯйи нақшаи додашуда											
2.1. ***Нишонагузорӣ намудани масолеҳ*** аз рӯйи нақшаи додашуда	√			√							
2.2. Интихоб намудани андоза ва ***намуди коркард***	√			√							
2.3. Мувофиқ намудани андозаҳо аз рӯйи нақша	√			√							
2.4. Тайёр кардани масолеҳ аз руйи тақсимоти андозаи дар нақшадодашуда	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Асбобҳои ченкунанда – ин:	- инҳо: зовиясанҷ (угломер), зовиясанҷи ҳамакора, штангенсиркул, бур, қолибҳои гуногунҳаҷм (шаблон), қутрҳои гуногун, теғаҳои гуногуни рахпечбурӣ, микрометр (метчик), рахпечбур (плашка), шонаҳо ва ғайра.
Нишонагузорӣ намудани масолеҳ- ин:	- ҳангоми рахпечбурӣ тамға ва андозаи масолеҳи коркардшаванда, инчунин, барои фарқ кардани рахпечбурҳои якум, дуюм ва сеюм дар думчаи онҳо тасвири ҳалца гузошта, нишонагузорӣ карда мешаванд.
Намудҳои коркард - ин:	- коркарди харротӣ – ин буриши механикии сатҳҳои берунӣ ва даруни намунаҳои тири даврзананда буда, намудҳои гуногун дорад: коркарди силиндрӣ, махрутӣ, арзӣ, буриши ҷӯякча, рахпечбуриҳои гуногун ва ғайра. Илова бар ин, месолеҳи коркардшавандаро коркарди *хомакӣ, нимтоза ва тоза* мекунанд.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Гузаронидани санҷиши корҳои иҷрошуда	**MI 7223-08-3/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди истифодаи асбобҳо барои гузаронидани санҷиши корҳои иҷрошударо аз рӯйи намуна дар дастгоҳи харротӣ бо риояи техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор ҳангоми гузаронидани санҷиш.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - MB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - MI 7223-02-2/01 Мувофиқ намудани дастгоҳ барои иҷрои корҳои харротӣ; - MI 7223-06-3/01 Тартиб додани харитаи технологӣ; - MI 7223-06-3/01 Тайёр намудани масолеҳ аз рӯйи нақша.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Истифода бурдани асбобҳо ҳангоми гузаронидани санҷиш	1.1. Омода намудани асбобҳои ченкунанда барои гузаронидани санҷиш вобаста ба намуди коркард. 1.2. Санҷидани ҳолати ***коршоямии асбобҳо.*** 1.3. Гузаронидани санҷиши мувофиқатии асбобҳо вобаста ба ***намуди коркард.***

2. Гузаронидани санҷидани корҳои иҷрошуда	2.1. Санҷидани мувофиқати андозаи масолеҳ бо нақшаи додашуда. 2.2. Гузаронидани санҷиш оид ба мувофиқатии сатҳои коркардшуда бо намуди коркард. 2.3. Пешниҳод намудани масолеҳи тайёркардашуда ба муассиса.

Малакаҳои талабшаванда:	- тартиби риоя намудани техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани санҷиши корҳои иҷрошуда; - муайян намудани намуди коркард ва интихоби асбобҳои ченкунанда мувофиқи коркард.; - тартиби санҷидани ҳолати коршоямии асбобҳо. - муайян намудани андоза ва намуди коркард аз рӯйи нақша; - тарзҳои гузаронидани санҷиши мувофиқатии асбобҳо, вобаста ба намуди коркард; - санҷидани мувофиқати андозаи масолеҳ бо нақшаи додашуда; - гузаронидани санҷиш оид ба мувофиқатии сатҳои коркардшуда бо намуди коркард; - санҷидани мувофиқати андозаи масолеҳи коркардашуда бо андозаҳои дар нақша додашуда; - пешниҳод намудани масолеҳи тайёркардашуда ба корфармо.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои риоя намудани техникаи бехатарӣ; тартиби гузаронидани санҷиши коршоямии асбобҳои ченкунанда; - усулҳои муайян намудани андоза ва намуди коркард аз рӯйи нақша; - тарзи омода намудани дастгоҳи харротӣ барои иҷрои коркарди масолеҳ; - тартиби гузаронидани санҷиш мувофиқатии асбобҳо вобаста ба намуди коркард; - қоидаҳои санҷидани мувофиқати андозаи масолеҳ бо нақшаи додашуда; - қоидаҳои гузаронидани санҷиш оид ба мувофиқатии сатҳои коркардшуда бо намуди коркард; - тартиби пешниҳод намудани масолеҳи тайёркардашуда ба корфармо.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - тозакор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Истифода бурдани асбобҳо ҳангоми гузаронидани санҷиш											
1.1. Омода намудани асбобҳои ченкунанда барои гузаронидани санҷиш вобаста ба намуди коркард	√										
1.2. Санҷидани ҳолати ***коршоямии асбобҳо***	√										
1.3. Гузаронидани санҷиши мувофиқатии асбобҳо вобаста ба ***намуди коркард***	√										
Элементи 2: Гузаронидани санҷидани корҳои иҷрошуда											
2.1. Санҷидани мувофиқати андозаи масолеҳ бо нақшаи додашуда	√										
2.2. Гузаронидани санҷиш оид ба мувофиқатии сатҳои коркардшуда бо намуди коркард	√										
2.3. Пешниҳод намудани масолеҳи тайёркардашуда ба муассиса	√										

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Коршоямии асбобҳо –ин:	- дақиқноқии андозаҳои сифрӣ, озод ҳаракат кардани қисмҳои назоратии асбобҳои ченкунанда, дақиқ будани рақамҳо ва шкалаҳои дар асбобҳои ченкунанда гузошташуда, коршоямии мурватҳои микрометр, штангенсиркол ва дигар асбобҳои назоратии ченкунандаи андозаҳо.
Намуди коркард - ин:	- дар дастгоҳи харротӣ якчанд намуди коркард иҷро карда мешавад. Аз ҷумла, ҳар як коркарди намуна аз рӯи, шакл андоза, дарозӣ ва намуди коркард аз ҳамдигар фарқ мекунанд. Дар дастгоҳи харротӣ намудҳои коркарди силиндрӣ, махрутӣ, арзӣ, буридан, уребхаттӣ, буриши

	ҷӯйякча, буриши рахпечҳои дарунӣ ва берунӣ, иҷро карда мешаванд.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Коркард намудани намунаи аввалия	**MI 7223-09-3/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди муайян намудани намуди коркард ва ҷараёни коркарди намунаи аввалияро дар дастгоҳи харротӣ бо риояи техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор ҳангоми коркарди намунаи аввалия.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - MB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - MI 7223-02-2/01 Мувофиқ намудани дастгоҳ барои иҷрои корҳои харротӣ; - MI 7223-06-3/01 Тайёр намудани масолеҳ аз рӯйи нақша; - MI 7223-08-3/01 Гузаронидани санҷиши корҳои иҷрошуда.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муайян намудани ***намуди коркард*** дар дастгоҳи харротӣ	1.1. Интихоб намудани коркарди намунаи аввалия (черновая обработка). 1.2. Танзим намудани теға барои андозаи дақиқи коркарди аввалия бо роҳи озмоишӣ. 1.3. Баробар намудани ҷараёни арзии ***гираи дастгоҳ***. 1.4. Муайян намудани андоза барои коркарди аввалия.
2. Коркард намудани намунаи аввалия	2.1. Чен кардани қутри сатҳи коркардшавандаи аввалия бо ***штангенсиркол.*** 2.2. Интихоб намудани ***суръати буриш, диҳиш ва чуқурии буриш.*** 2.3. Расонидани теға ба сатҳи намуна. 2.4. Коркард намудани намунаи аввалия.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани коркард; - истифода намудани асбобҳои назоратӣ-ченкунанда; - гирифтани маълумот оид ба теғаҳо; - гирифтани маълумот оид ба реҷаи буриш; - муайян намудани андоза ва намуди коркарди аввалия; - омода намудани дастгоҳи харротӣ барои иҷрои коркарди аввалия; - интихоб намудани суръати буриш, диҳиш ва чуқурии буриш; - интихоб намудани усулҳои расонидани теға ба сатҳи намуна; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ ҳангоми коркарди намунаи аввалия.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои риоя намудани техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани коркарди масолеҳ; - тартиби истифодабарии асбобҳои назоратӣ-ченкунанда; - маълумот оид ба намуди теғаҳо; - маълумот оид ба интихоби реҷаи буриш; - тартиби муайян намудани андоза ва намуди коркарди аввалия; - қоидаҳои омода намудани дастгоҳи харротӣ барои коркарди

	намунаи аввалия; - тарзи интихоб намудани суръати бурӣш, диҳиш ва чуқурии бурӣш; - тартиби расонидани теға ба сатҳи намуна; - тарзи коркард намудани намунаи аввалия; - тартиби ҳуҷҷатгузори ва пешниҳод намудани масолеҳи тайёркардашуда ба корфармо.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - тозакор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян намудани ***намуди коркард*** дар дастгоҳи харротӣ											
1.1. Интихоб намудани коркарди намунаи аввалия (черновая обработка)	√										
1.2. Танзим намудани теға барои андозаи дақиқи коркарди аввалия бо роҳи озмоишӣ	√										
1.3. Баробар намудани ҷараёни арзии ***гираи дастгоҳ***	√										
1.4. Муайян намудани андоза барои коркарди аввалия	√										
Элементи 2: Коркард намудани намунаи аввалия											
2.1. Чен кардани қутри сатҳи коркардшавандаи аввалия бо ***штангенсиркол***	√										
2.2. Интихоб намудани ***суръати бурӣш, диҳиш ва чуқурии бурӣш***	√										

2.3. Расонидани теға ба сатҳи намуна	√										
2.4. Коркард намудани намунаи аввалия	√										

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Намуди коркард - ин:	- намудҳои коркард дар дарстгоҳҳои харротӣ аз рӯйи дақиқиашщон ба се қисм ҷудо мешаванд: коркарди аввалия (черновая обработка), коркарди нимтоза (получерновая обработка) ва коркарди тоза (чистовая обработка).
Гираи дастгоҳ- ин:	- асбоби назоратӣ-ченкунанда буда, барои муайян кардани андозаи намуна дар дастгоҳи харротӣ хизмат мекунад. Ҳаракати асосии теғаро дар ду равиш: пешрафт ва арзӣ таъмин мекунад.
Штангенсиркол - ин:	- асбоби ченкунанда буда, барои муайян кардани қутри сатҳи коркардашудаи аввалия истифода бурда мешавад.
Суръати бурриш, диҳиш ва чуқурии бурриш - ин:	- бурриш, диҳиш ва чукурии бурриш унсурҳои асосии реҷаи суръати коркарди намуна дар дастгоҳ мебошанд ва барои коркарди ҳар як намунаи коркаршаванда реҷаи хоси худро доро мебошанд. Суръати бурриш ба метр/дақиқа (м/дақ) ва миллиметр/сония (мм/с) ифода карда мешавад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Интихоб намудани реҷаи суъати гардиши патрон	**MI 7223-10-3/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди муайян намудани унсурҳои реҷаи суръати миёнаи гардиши патронро дар дастгоҳи харротӣ бо риояи техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор ҳангоми интихоби суръати гардиши патрон	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - MB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - MI 7223-02-2/01 Мувофиқ намудани дастгоҳ барои иҷрои корҳои харротӣ; - MI 7223-06-3/01 Тайёр намудани масолеҳ аз рӯйи нақша; - MI 7223-09-3/01 Коркард намудани намунаи аввалия.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муайян намудани элементҳои реҷаи суръати ***гардиши патрон***	1.1. Интихоб намудани реҷаи суръати гардиши патрон вобаста ба ***намуди коркарди масолеҳ.*** 1.2. Мувофиқ намудани суръати гардиши патрон бо тири даврзанӣ, суръати диҳиш ва маркази бабкаи ақиб. 1.3. Муайян намудани суръати гардиши патрон аз рӯйи коркард.
2. Интихоб намудани суръати миёнаи гардиши патрон вобаста ба масолеҳи коркардашаванда	2.1. Интихоб намудани дақиқии суръати гардиши патрон. 2.2. Интихоб намудани суръати миёнаи гардиши патрон барои пулод, чуян, латун ва ғайра. 2.3. Пайваст намудани патрон тариқи ***фаланҷӣ (фланцевой).***

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани санҷиши суръати гардиши патрон; - истифода намудани асбобҳои назоратӣ-ченкунанда;

	- интихоб намудани реҷаи суръати гардиши патрон вобаста ба намудҳои коркарди масолеҳ; - мувофиқ намудани суръати гардиши патрон бо тири даврзанӣ, суръати диҳиш ва маркази бабкаи ақиб; - муайян намудани суръати гардиши патрон аз рӯйи коркард; - интихоб намудани дақиқии суръати гардиши патрон; - истифода намудани дастурамали вазифавии харрот; - муайян намудани тарзҳои пайвасти патрон тариқи фаланҷӣ (фланцевой).
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои риоя намудани техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани санҷиши суръати гардиши патрон; - тартиби истифода намудани асбобҳои назоратӣ-ченкунанда; - тарзи интихоб намудани реҷаи суръати гардиши патрон вобаста ба намудҳои коркарди масолеҳ; - қоидаҳои мувофиқ намудани суръати гардиши патрон бо тири даврзанӣ, суръати диҳиш ва маркази бабкаи ақиб; - қоидаҳои муайян намудани суръати гардиши патрон аз рӯйи коркард; - тарзи интихоб намудани дақиқии суръати гардиши патрон; - тарзи интихоб намудани суръати миёнаи гардиши патрон барои пулод, чуян, латун ва ғайра; - тартиби пайваст намудани патрон тариқи фаланҷӣ (фланцевой).
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - тозакор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян намудани элементҳои реҷаи суръати ***гардиши патрон***											
1.1. Интихоб намудани реҷаи суръати гардиши патрон вобаста ба ***намуди коркарди масолеҳ***	√										

1.2. Мувофиқ намудани суръати гардиши патрон бо тири даврзанӣ, суръати диҳиш ва маркази бабкаи ақиб	√										
1.3. Муайян намудани суръати гардиши патрон аз рӯйи коркард	√										
Элементи 2: Интихоб намудани суръати миёнаи гардиши патрон вобаста ба масолеҳи коркардашаванда											
2.1. Интихоб намудани дақиқии суръати гардиши патрон	√										
2.2. Интихоб намудани суръати миёнаи гардиши патрон барои пулод, чуян, латун ва ғайра	√										
2.3. Пайваст намудани патрон тариқи ***фаланҷӣ (фланцевой)***	√										

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Гардиши патрон - ин:	- патрон - қолабак, ҳимоякунанда, фишурак, барои маҳкам кардани ҷузъи нимасохт дар дастгоҳи филизбурӣ истифода бурда мешавад. Патронҳо семуштака (трёхкулачковый) ва чормуштака мешаванд.
Намудҳои доштани намуна - ин:	- дар коркарди харротӣ асосан чор намуди доштани намуна истифода бурда мешавад: дар патрон, дар патрон ва маркази ақиб, дар ду марказ ва дар шиканҷа.
Фаланҷӣ (фланцевой) - ин**:**	- пайвасти фаланҷии (фланцевое) патрон дақиқии баланди марказкунӣ ва худкушодашавии онро таъмин мекунад. Ин ҳолат бо ёрии калид ба роҳ монда мешавад, ин амалро барои риояи техникаи бехатарӣ бояд бо ду даст иҷро намуд.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Интихоб намудани масолеҳ барои пармакунӣ	**MI 7223-11-3/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди интиҳоб намудани маҳсолеҳро аз рӯйи андоза ва шакл, пармакунӣ ва коркарди сӯрохии онро баъд аз пармакунунӣ дар дастгоҳи харротӣ бо риояи техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор ҳангоми корҳои пармакунӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - MB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - MI 7223-02-2/01 Мувофиқ намудани дастгоҳ барои иҷрои корҳои харротӣ; - MI 7223-06-3/01 Тайёр намудани масолеҳ аз рӯйи нақша; - MI 7223-09-3/01 Коркард намудани намунаи аввалия; - MI 7223-10-3/01 Интихоб намудани реҷаи суръати гардиши патрон.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Интихоб намудани маҳсолеҳ аз рӯйи андоза ва шакл	1.1. Муайян намудани андоза ва шакли масолеҳи пармашаванда. 1.2. Муайян намудани ***намуди пармакунӣ (сиёҳ (черновая) ва хотимавӣ (доводка))*** вобаста ба масолеҳи коркардшаванда. 1.3. Интихоб намудани масолеҳ барои пармакунӣ. 1.4. Интихоб намудани ***намудҳои парма*** аз руйи коркард.
2. Парма кардани масолеҳ дар дастгоҳи харротӣ	2.1. Мустаҳкам намудани масолеҳи пармашаванда дар патрон ва ***пиноли бабкаи ақиби*** дастгоҳ. 2.2. Муайян намудани қутри (диаметр) максималии масолеҳи пармашаванда. 2.3. Гузаронидани корҳои пешпармакунии масолеҳи коркардашаванда. 2.4. Муайян намудани чуқурии буриш ва суръати гардиши патрон. 2.5. Оғоз намудани ҷараёни пармакунӣ.
3. Коркард намудани сӯрохиҳо баъд аз пармакунӣ	3.1. Коркард намудани сӯрохиҳо бо гирдасуҳонҳои думчаи махрутдошта ва лабшеба. 3.2. Коркард намудани сӯрохиҳои қутрашон калон бо асбобҳои омехта. 3.3. Гузаронидани корҳои ченкунӣ ба воситаи штангенпаргор ва нутрометр. 3.4. Бартараф намудани нуқсонҳои қутрии сӯрохии масолеҳи коркардшуда.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми пармакунӣ; - истифода намудани асбобҳои назоратӣ-ченкунанда; - муайян намудани реҷаи суръати гардиши патрон вобаста ба намудҳои пармакунӣ; - муайян намудани андоза ва шакли масолеҳи пармашаванда; - муайян намудани намуди пармакунӣ (сиёҳ (черновая) ва хотимавӣ (доводка); - интихоб намудани масолеҳ барои пармакунӣ; - интихоб намудани намудҳои парма аз руйи коркард; - истифода намудани масолеҳи пармашаванда; - муайян намудани қутри (диаметр) максималии масолеҳи пармашаванда; - гузаронидани корҳои пешпармакунии масолеҳи коркардашаванда; - муайян намудани чуқурии буриш ва суръати гардиши патрон; - коркард намудани сӯрохиҳо бо гирдасуҳонҳои думчаи махрутдошта ва лабшеба; - коркард намудани сӯрохиҳои қутрашон калон бо асбобҳои омехта; - гузаронидани корҳои ченкунӣ ба воситаи штангенпаргор ва нутрометр.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми пармакунӣ; - тарзи истифода намудани асбобҳои назоратӣ-ченкунанда;

	- тартиби интихоби реҷаи суръати гардиши патрон вобаста ба намудҳои пармакунӣ; - усулҳои муайянкунии андоза ва шакли масолеҳи пармашаванда; - қоидаҳои муайянкунии намуди пармакунӣ (сиёҳ (черновая) ва хотимавӣ (доводка); - қоидаҳои интихоби масолеҳ барои пармакунӣ; - тартиби интихоби намудҳои парма аз руйи коркард; - тартиби мустаҳкамкунии масолеҳи пармашаванда дар патрон ва пиноли бабкаи ақиби дастгоҳ; - роҳҳои муайянкунии диаметри максималии масолеҳи пармашаванда; - хусусиятҳои масолеҳи коркардашаванда; - қоидаҳои муайянкунии чуқурии буриш ва суръати гардиши патрон; - тарзи коркарди сӯрохиҳо бо гирдасуҳонҳои думчаи махрутдошта ва лабшеба; - усулҳои коркарди сӯрохиҳои қутрашон калон бо асбобҳои омехта; - гузаронидани корҳои ченкунӣ ба воситаи штангенпаргор ва нутрометр.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - тозакор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Интиҳоб намудани маҳсолеҳ аз рӯйи андоза ва шакл											
1.1. Муайян намудани андоза ва шакли масолеҳи пармашаванда	√										
1.2. Муайян намудани ***намуди пармакунӣ (сиёҳ (черновая) ва хотимавӣ (доводка))*** вобаста ба масолеҳи коркардшаванда	√										

1.3. Интихоб намудани масолеҳ барои пармакунӣ	√										
1.4. Интихоб намудани ***намудҳои парма*** аз руйи коркард	√										
Элементи 2: Парма кардани масолеҳ дар дастгоҳи харротӣ											
2.1. Мустаҳкам намудани масолеҳи пармашаванда дар патрон ва ***пиноли бабкаи ақиби*** дастгоҳ	√										
2.2. Муайян намудани қутри (диаметр) максималии масолеҳи пармашаванда	√										
2.3. Гузаронидани корҳои пешпармакунии масолеҳи коркардашаванда	√										
2.4. Муайян намудани чуқурии бириш ва суръати гардиши патрон	√										
2.5. Оғоз намудани чараёни пармакунӣ	√										
Элементи 3: Коркард намудани сӯрохиҳо баъд аз пармакунӣ											
3.1. Коркард намудани сӯрохиҳо бо гирдасуҳонҳои думчаи махрутдошта ва лабшеба	√										
3.2. Коркард намудани сӯрохиҳои қутрашон калон бо асбобҳои омехта	√										
3.3. Гузаронидани корҳои ченкунӣ ба воситаи штангенпаргор ва нутрометр.	√										
3.4. Бартараф намудани нуқсонҳои қутрии сӯрохии масолеҳи коркардшуда	√										

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Намуди пармакунӣ- ин:	- пармакунӣ асосан ду намуд дорад: (сиёҳ (черновая) ва хотимавӣ (доводка)). Ин намудҳои пармакунӣ асосан дар коркарди дарунии масолеҳ истифода мешаванд. Дар коркарди хотимавӣ пармаҳои махсуси дохилтарош истифода бурда мешаванд.
Намудҳои парма - ин:	- пармаҳо вобаста ба коркарди масолеҳ гуногун мешаванд: пармаҳои одӣ, хурд, якдама (пушечный), махсус, морпеч

	(спиральное), думчаи силиндридошта, пармаи Овчинников (барои коркарди филизҳои часпакиашон зиёд) ва ғайра.
Пиноли бабкаи ақиб - ин:	- сӯрохии конусшакл дар бабкаи қафо барои маҳкамкунии асбобҳои ёрирасрон (марказҳо, намунаҳо) ва асбобҳои тарошкорӣ (парма, гирдасӯҳон, иканапарма) ва муайян намудани андозаи чуқурии масолеҳи коркардшаванда истифода бурда мешавад.
Намуди пармакунӣ - ин:	- пармакунӣ асосан ду намуд дорад: (сиёҳ (черновая) ва хотимавӣ (доводка)). Ин намудҳои пармакунӣ асосан дар коркарди дарунии масолеҳ истифода мешаванд. Дар коркарди хотимавӣ пармаҳои махсуси дохилтарош истифода бурда мешаванд.

Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ

Ҳифзи меҳнат

Ба кори мустақилонаи Харрот шахсоне иҷозат дода мешаванд, ки синнашон 18 сола ва аз он боло аст, аз муоинаи тиббӣ, дастурдиҳии муқаддимавӣ, омӯзиш ва таҷрибаҳосилкунӣ дар ҷойи кор, санҷиши дониши талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ гузаштаанд ва дорои тахассуси мувофиқ мебошанд.

Харрот вазифадор аст:

- иҷро кардани он корҳое, ки дар дастурамали корӣ муқаррар гаридааст;
- иҷро кардани қоидаҳои дохилии тартиботи меҳнати корхона;
- истифода бурдани воситаҳои ҳимоявии инфиродӣ ва коллективӣ;
- риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат;
- фавран хабардор кардани роҳбари бевосита ё болоӣ оид ба ҳама гуна ҳолатҳои хатарнок ба ҳаёт ва саломатии одамон таҳдидкунанда, оид ба ҳар як ҳодисаи нохуш, бад шудани вазъи саломатии худ, аз ҷумла зоҳир шудани аломатҳои шадиди бемории касбӣ;
- гузаштан аз омӯзиши усул ва тарзҳои бехатари иҷрои корҳо ва расонидани ёрии аввалия ба зарардида дар истеҳсолот, дастурдиҳӣ оид ба ҳифзи меҳнат, санҷиши дониши қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ;
- гузаштан аз муоинаи тиббии ҳатмии даврӣ (дар ҷараёни фаъолияти меҳнатӣ), инчунин, муоинаи ғайринавбатии тиббӣ бо роҳхати корфармо дар ҳолатҳои пешбинишудаи Кодекси меҳнат ё дигар қонунҳо;
- тавонистани расонидани ёрии аввалияи тодухтурӣ ба зарардидагон аз ҷараёни барқ ва дигар ҳодисаҳои нохуш;
- тавонистани истифодабарии воситаҳои аввалияи сӯхторхомӯшкунӣ.

Ҳангоми кори харротӣ метавонанд омилҳои истеҳсолии хатарнок ва зараровари зерин таъсир расонанд:

- равшаннокии нокифояи минтақаи корӣ;
- нокифоягии равшании табиӣ;
- серчангиву ғубор, газолудии ҳавои минтақаи корӣ;
- ҳарорати баланди сатҳи таҷҳизот, масолеҳ;
- ҳарорати баланд ё пасти ҳавои минтақаи корӣ;
- нӯгҳои тез, дағал, буғурӣ ва шахшӯлиҳо дар сатҳи нимтайёрҳо, асбобу абзор ва таҷҳизот;
- аҳамияти баланди ҷараён дар занҷири барқӣ;
- зарбаи ҷараёни барқ ва ғайра.

Харрот мутобиқи меъёрҳои намунавии соҳавӣ ва Шартномаи коллективӣ бояд ройгон бо либосу пойафзоли махсус ва дигар воситаҳои ҳимоявии инфиродӣ таъмин бошад.

Техникаи бехатарӣ

Дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ ба чанд намуд ҷудо мешаванд. Таснифоти дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ – ин марҳилаи муҳими фаъолияти ҳар як ширкат, корхона, аз ҷумла муассисаҳои таълимии таҳсилоти ибтидоии касбӣ- техникӣ маҳсуб меёбад. Дастурдиҳӣ тақсим мешавад, аз рӯи

мақсад, тавсифот, муҳлат, шахси мансабдор, инчунин, аз ваколатдори онро гузаронанда. Ҳама масъалаҳои таъмини бехатарӣ дар истеҳсолотро мутахассиси дорои тахассуси муайяншуда ҳал мекунад.

Дастурдиҳии муқаддимавиро оид ба техникаи бехатарӣ муҳандиси техникаи бехатарӣ ё мутахассиси дипломдор, оне ки иҷрои ин гуна уҳдадорӣ тибқи фармон вакалатдор шудааст, мегузаронад. Ба дастурдиҳии муқаддимавӣ метавонанд, мутахассисони масъули бехатарии тиббӣ ва зиддисӯхтор ҷалб шаванд.

Дастурдиҳии муқаддимавӣ оид ба техникаи бехатарӣ ба ҳамаи кормандони ба кор оғознамуда, новобаста аз собиқаи корӣ, синну сол, сатҳи таҳсилот гузаронида мешавад. Он барои таълимгирандагоне, ки таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ мегузаранд, инчунин барои кормандони сафари хизматиомада ва муваққатӣ ҳатмӣ мебошад.

Дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ бояд маълумотро оид ба ҳама воситаҳои ҳимоявии коллективона ва инфиродии дар корхона вуҷуддошта, инчунин тартиби додани онҳоро инъикос намояд. Ба дастурдиҳии мазкур масъалаҳои расонидани ёрии аввалия ба шахсони зарардида ҳангоми сӯхтор ё дигар ҳодисаҳои нохуш дарҷ мегарданд. Ин намуд дастурдиҳӣ ба кормандон дар утоқи техникаи бехатарӣ гузаронида мешавад ва истифодаи воситаҳои техникии омӯзиш ва воситаҳои айёниро дар назар мегирад.

Хусусияти дастурдиҳии аввалия аз он иборат аст, ки он на дар утоқи мутахассиси техникаи бехатарӣ, балки бевосита дар ҷойи корӣ гузаронида мешавад. Шахсоне, ки вазифодоранд, онро гузаранд:

- кормандони нав, аз ҷумла, кормандони кироя;
- кормандони дар ду ё якчанд ҷой коркунанда тариқи шартномаи муҳлатнок;
- кормандани сафари хизматиомада;
- таълимгирандагони дар таҷрибаомӯзии истеҳсолибуда;
- дигар шахсони дар фаъолияти корхона иштироккунанда.

Дастурдиҳии такрориро на кам аз як маротиба дар ним сол мегузаронанд. Санаи гузарониш дар журнали дастурдиҳии техникаи бехатарӣ сабт карда мешавад.

Ин чорабиниҳои мазкур дар доираи ТИКТО аҳамияти махсусро доранд. Масалан, пеш аз гузаронидани машғулиятҳои амалӣ дар муассисаҳои таълимӣ, омӯзгор дар ҳар як дарс алгоритми амалҳои таълимгирандагонро такрор мекунад, саволҳои дар мавзӯи дастурдиҳӣ дахлдоштаро медиҳад. Ин чорабинӣ таваккали бавуҷудоии ҳодисаҳои нохушро дар машғулиятҳои амалӣ паст мекунад, омӯзгорро аз ҳолатҳои нохуш, алоқаманд бо вайрон кардани дастурҳои додаи ӯ аз ҷониби таълимгирандагон, эмин медорад.

Дастурдиҳии ғайринақшавӣ дар ҳолатҳои зерин гузаронида мешавад:

- ҳангоми мақоми қонунӣ гирифтани тағйиротҳои ба ҳифзи меҳнат дахлдор дар қонунгузории ватанӣ;
- ҳангоми тағйирёбии раванди технологӣ дар истеҳсолот:
- дар сурати навкунии (модернизатсия) таҷҳизот ва механизмҳо;
- ҳангоми вайронкунии талаботи ҳифзи меҳнат, ки он ба садама ва ҳодисаи нохуш овардааст;

- бо талаботи мақомоти назоратӣ ва шахсони мансабдор;
- ҳангоми танаффус дар кор зиёда аз сӣ рӯз - барои вазифаҳои дорои омилҳои зараровар ва хатарнок, шаст рӯз - барои дигар кормандон;
- бо қарори шахсии кордиҳанда.

Дастурдиҳии мақсаднок дар ҳолатҳои зерин гузаронида мешавад:

- ҳангоми корҳои якмаротиба;
- ҳангоми амалӣ кардани чорабиниҳои оммавӣ дар корхона;
- бартараф кардани садамаҳо, ҳолатҳои фавқулодда.

Мундариҷа ва ҳаҷми он аз ҳолати мушаххас муайян карда мешавад.

Харрот - дастурдиҳиро ҳар бор пеш аз иҷрои вазифаи додашуда мегузаронад.

Ба харрот омилҳои зайли хавфнок ва зараррасон метавонад таъсир расонад.

- равшании нокифоя дар минтақаи корӣ;
- садо ва ларзиши баланди таққизотҳои коркунанда;
- зиёд шудани ҳавои газолудшуда дар минтақаи корӣ;
- хавфи ҷароҳатгирӣ ҳангоми истифодабарии таҷҳизотҳои болобардор (телфер);
- хавфи ҷароҳатгирӣ ҳангоми марказкунони, маҳкамкунӣ ва тарошакории масолеҳ;
- хавфи асбобҳои барқии нуқсондошта дар дастгоҳи харротӣ;
- хавфи истифодабарии воситаҳои ҳимоявӣ нуқсондошта (либосҳои маҳсуси, айнакҳои ҳимоявӣ, асбоҳои маҳкамкунанда ва марказкунанда).

Харрот бо либосҳои махсус, воситаҳои ҳимояви инфиродӣ ва тибқи меъёрҳои тасдиқнамудаи роҳбари корхона, таъмин карда мешавад.

Ба харрот аз тарафи корхона дода шавад:

- либосҳои махсуси харротӣ;
- тозкулоҳ;
- сипари ҳимоявӣ ё ин, ки айнакҳои ҳимояи чашм;
- мӯзаҳои махсуси чармин;
- дастушак;
- гушмонакҳои садохомушкунанда (наушник).

Харрот вазифадор аст:

- қоидаҳои тартиботи дохилии меҳнатии корхонаро риоя кунад;
- қоидаҳои санитарияи истеҳсолӣ, беҳдошти меҳнат ва ҳифзи муҳити зистро риоя кунад;
- талаботи дастурамал оид ба ҳифзи меҳнат ва дигар дастурамалҳое, ки дониши онҳо барои мутобиқатӣ ба уҳдадориҳои мансабӣ ҳатмӣ аст, иҷро кунад;
- талаботи зиддисӯхтори корхонаро риоя кунад;
- оид ба ҳамаи ҳодисаҳои нохуш ба роҳбари бевоситаи худ хабар диҳад.

Дастурдиҳӣ ба таълимгирандагон

Вобаста ба тахассус, гузаронидани дастурдиҳии таълимгирандагон талаботҳои худро дорад. Мисол, омӯзгори таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ пеш аз ҳар машғулиятҳои амалӣ ба таълимгирандагон дастурдиҳии ҷориро оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ мегузаронад ва дар журнали техникаи бехатарӣ оид ба гузаронидани он қайд мекунад.

Ғайр аз ин, намудҳои махсуси дастурдиҳӣ мавҷуд аст, ки пеш аз баромадан ба таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ гузаронида мешаванд. Иҷозати шахсоне, ки аз дастурдиҳӣ, аз омӯзиш ва санҷиши дониш оид ба ҳифзи меҳнат нагузаштаанд, ба таҷрибаомӯзӣ баромадан манъ аст.

Талабот ба довталабон

Хоҳишмандоне, ки мехоҳанд касби «Харрот»-ро омӯзанд ва салоҳияти сатҳи 3 - юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро азхуд кунанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

– ҷисмонӣ ва равонӣ солим бошад;

– ҳуҷҷатҳоро мувофиқи талаботи муассисаи таълимӣ пешниҳод намояд;

– ҳуҷҷат (шаҳодатнома) оид ба азхудкунии сатҳи 2-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро дошта бошад;

– аз муоинаи тиббӣ гузарад.

Талабот ба омӯзгорон

Омӯзгороне, ки сатҳи 3-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро аз рӯйи касби «Харрот» меомӯзонанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

– доштани донишҳои касбии дидактикӣ ва методологияи ТАС;

– методикаи таълими салоҳиятҳоро донанд;

– на кам аз 5 соли таҷрибаи кории харротро дошта бошанд;

– ҷисмонӣ ва равонӣ солим бошанд;

– сатҳи тахассуси омӯзгорон аз сатҳи 4-уми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон паст набошад;

– аз муоинаи тиббӣ гузаранд.

Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ

Номгӯйи асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ барои таълими на зиёда аз 25 таълимгиранда (∞ - ҳангоми зарурат).

Асбобҳо	Теъдод	**Таҷҳизот**	Теъдод	**Маводи сарфшаванда**	Теъдод
Калидҳо барои маҳкам ва васл кардан	2 маҷмӯъ	Харротӣ	2 адад	Латтапора	10 метр
Амбур	2 адад	Пармакунӣ	2 адад	Пулод	100 метр
Болға	2 адад	Тезкунии асбоҳои харроти сангчарх	2 адад	Латун	100 метр
Суян	2 адад	Суфтакунӣ	2 адад	Воситаҳои шустушӯӣ	
Сумбода	2 адад	Фрезронӣ	2 адад	Равғанҳои молиданӣ	
Мурваттоб	2 адад	Марказкунанда	2 адад	Бур	

Парма	2 адад	Телфер (болобардор)	2 адад	Маводи лаҳимкорӣ	
Болгарка	2 адад	Асбобҳои ченкунанда	2 адад	Либосҳои махсус	25 дона
Маҷмӯи калидҳои шашқира	2 адад	Хаткашак	2 адад	Воситаҳои ҳимоявӣ	25 дона
Арраи оҳанбурӣ	2 адад	Штангенпоргол	2 адад	Маводи равғанмолӣ	
Пармаҳои марказкунанда	2 адад	Умуқсанҷ	2 адад	Собун	2 адад
Марказ	2 адад	Алқа (скоба)	2 адад	Сангчархҳо тезкунии асбобҳо	2 адад
Теғаҳои тарошакорӣ	2 адад	Микрометр	2 адад		
Теғаҳои рахпечбурӣ	2 адад	Нутромер	2 адад		
Теғаҳои муқарнас	2 адад	Рахпесанҷи шонадор	2 адад		
Қолабҳо	2 адад	Калибр	маҷмӯъ		
Штангенпаргор	2 адад	Қолабҳо	маҷмӯъ		
Микрометр	2 адад	Индикатор	маҷмӯъ		
Қутрҳо (ҳалқа ва пук)	5 маҷмӯъ	Зовиясанҷҳои ҳамакора	2 адад		
Парголҳои нишонагузорӣ	5 дона				
Асбоби рахпечбури берунӣ (плашки)	2 адад				
Нишонагузор (метчик)	2 адад				
Рахпеч бурқапакхо	2 адад				
Асбобҳои ченкунандаи рахпечсанҷ	2 адад				
Хаткашак	2 адад	**Таҷҳизоти таълимӣ**		**Лавозимоти конселярӣ**	
Исканапарма	2 адад	Флипчарт	1 адад	Маркер	10 адад
Люнетка	2 адад	Экран	1 адад	Қалам	25 адад
Шиканҷа	2 адад	Тахтаи интерактивӣ	1 адад	Коғаз барои чоп	2 баста
Ғелонаки сатҳи чиндор	2 адад	Компютерҳо	1 адад	**Маводи таълимӣ**	
Сангчархҳо тезкунии асбобҳо	2 адад	Проектор	1 адад	Дастурамалҳо	25 адад

Индикатор	2 адад	Сканер	1 адад	Китоб	25 адад
Зовиясанҷҳои ҳамакора	2 адад	Принтер	1 адад	Стандарти салоҳиятҳо	5 адад
Асбобҳои равғанмолӣ (шприц)	2 адад			Барномаи таълимии модулӣ	5 адад

Вазорати меҳнат,
муҳоҷират ва шуғли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲО

Соҳа: **Саноат (коркарди металлҳо)**

Касб: **Харрот**

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **MI 7223**

Микдори воҳидҳои салоҳият: **9**

Сатҳи Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **4**

Тафсир: **01/соли 2024**

САЛОҲИЯТ
ТРЕНИНГ
МАҲОРАТ
ДОНИШ
РУШД
МАЛАКА
ОМӮЗИШ
ТАҶРИБА

Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Харрот» сатҳи 4-уми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Рамзи воҳидҳои салоҳиятҳо	Номгӯйи воҳидҳои салоҳиятҳо
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
MI 7223-12-4/01	Коркард намудани масолеҳ тибқи андозаҳои додашуда
MI 7223-13-4/01	Интихоб намудани теғаҳои муқарнас ва махрутӣ
MI 7223-14-4/01	Коркард намудани сатҳи муқарнас аз рӯйи қолаб
MI 7223-15-4/01	Коркард намудани сатҳи муқарнас бо теғаҳои махсус
MI 7223-16-4/01	Коркард намудани сатҳи муқарнас бо роҳи якҷоякунии ду теға
MI 7223-17-4/01	Коркард намудани сатҳи нимдавраи филиз
MI 7223-18-4/01	Буридани рахпечҳои даруна ва беруна
MI 7223-19-4/01	Чен кардани рахпеч бо асбобҳои ченкунанда
MI 7223-20-4/01	Муайян намудани шакл, намуд ва қутри рахпеч

Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Харрот», сатҳи 4-уми Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Малакаҳои бакортаъминкунӣ	**Малакаҳое, ки корфармоён ҳамчун зарурӣ муайян мекунанд**
Муоширате, ки ба самаранок ва мутаносиб (мавзун) будани муносибатҳо байни ҳамкорон ва мизоҷон/фармоишгарон мусоидат менамояд	- муошират бо ҳамкорон ва мизоҷон/фармоишгарон барои мушаххас муайян кардани талаботи онҳо; - пешниҳоди иттилооти мушаххас ва аниқ ба мизоҷон/фармоишгарон барои бадаст овардани ҳамдигарфаҳмӣ; - мубодилаи иттилоот бо ҳамкорон; - тафсир (интерпретатсия)-и шарҳи иттилооти шифоҳӣ ва хаттӣ оид ба талаботи мизоҷ барои таъмини кори самаранок.
Кор дар даста, ки ба муносибатҳои кории самаранок ва дастоварди натиҷаҳо мусоидат менамояд	- кор бо менеҷерони корхона ва таъминкунандагон; - фаҳмиши мақсадҳо барои бадастории сифати хизматрасонӣ; - фаҳмиши нақши шахсӣ дар даста барои қонеъ гардонидани талаботи ҳамкорон ва мизоҷон; - кор кардан ба сифати аъзои даста барои бадастории мақсадҳои гузошта.
Маҳорати ҳал намудани мушкилоте, ки барои ба даст овардани натиҷаҳои самаранок мусоидат менамояд	- пешбинӣ ва мушаххас кардани мушкилот, ки метавонанд дар раванди фаъолият бавуҷуд оянд; - ҳал кардани мушкилот бо роҳи тасҳеҳи қобили қабул мутобиқ ба талабот ва дархости мизоҷон; - масъулият аз ҳалли мустақилонаи мушкилот ё муроҷиат ба менеҷерон ва роҳбарони корхона бо ин мақсад; - муайянкунии қаблии мушкилоти баҳрабардории пояи моддӣ-техникӣ.
Ташаббус ва уҳдабароӣ, ки барои бадастоварии натиҷаҳои инноватсионӣ (навоварона) мусоидат менамояд	- зоҳир намудани ташаббускории зарурӣ дар хизматрасонии ҳамкорон ва мизоҷон барои таъмин намудани кори самаранок; - мутобиқшавӣ ба вазъият ва мушкилоти бавуҷудомада бо роҳи ташаббускорӣ ва амалӣ кардани қарорҳои эҷодӣ; - беҳтар кардани сифати маҳсулот ва хизматрасонӣ барои корхона ва мизоҷони он.

Банақшагирӣ ва ташкили фаъолияте, ки банақшагирии стратегии дарозмуҳлат ва кӯтоҳмуддатро таъмин менамояд.	- ҷамъи иттилоот оид ба мизоҷон, маҳсулот ва таъминкунандагон бо таҳлили минбаъда барои таъмини кори самаранок; - ҷамъ, ҷудо, таҳлил ва ҷамъбаст кардани иттилооти махсуси мувофиқ барои қонеъ гардонидани дархост/талаботи дастаи муайяни мизоҷон; - иштирок барои мунтазам беҳтар кардан ва ташаккул додани фаъолият бо дарназардошти муваффақият ва норасоиҳои маҳсулот/хизматрасониҳои пешниҳодшуда.
Худидоракуние, ки ба қаноатмандӣ ва рушди кормандон мусоидат менамояд	- дарк кардани уҳдадориҳои худ ва нақши шахсӣ; - ташкили самараноки вақти кории худ; - муқаррар ва ҷобаҷокунии афзалиятҳо дар фаъолияти худ; - таҳлили натиҷаҳои кори худ оид ба хизматрасонӣ нисбат ба талаботи мизоҷон/фармоишгарон ва ҳамкорон; - робитаи мутақобила бо роҳбарият.
Омӯзише, ки ба мунтазам ташаккулёбии фаъолияти кормандон/ширкатҳо ва ноил шудан ба натиҷаҳои мусбӣ мусоидат менамояд	- дарккунии дониш ва малакаҳои шахсӣ, паҳлӯҳои қавӣ ва заифи худ ҳамчун мутахассис; - масъулият барои рушди шахсии касбӣ; - ҷустуҷӯи иттилоот ва имкониятҳои таълим бо истифодаи як қатор воситаҳо барои мунтазам ва фаъолона нав кардани донишҳои умумӣ ва махсус оид ба хизматрасонӣ.
Технологияе, ки барои ҳалли самараноки вазифаҳо мусоидат менамояд	- дарки имконияти технологияҳои муосир барои омодагӣ ва пешниҳоди хизматрасонии сифатноки мизоҷон; - маҳорати интихоб ва истифодаи технологияҳои самаранок мувофиқи мақсад ва вазифаҳо.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Коркард намудани масолеҳ тибқи андозаи додашуда	**MI 7223-12-4/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди интиҳоб намудани асбобҳо ва коркарди масолеҳро аз рӯйи андоза ва шакл дар дастгоҳи харротӣ бо риояи техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор ҳангоми коркарди масолеҳ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - MB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - MI 7223-06-3/01 Тайёр намудани масолеҳ аз рӯйи нақша; - MI 7223-09-3/01 Коркард намудани намунаи аввалия; - MI 7223-10-3/01 Интихоб намудани реҷаи суръати гардиши патрон; - MI 7223-11-3/01 Интихоб намудани масолеҳ барои пармакунӣ.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Интиҳоб намудани асбобҳои харротӣ барои коркарди андозаи додашуда	1.1. Муайян намудани андозаи додашуда аз рӯйи нақша. 1.2. Интихоб намудани ***асбобҳои харротӣ*** барои коркарди андозаи додашуда. 1.3. Интихоб намудани теғҳои бурранда. 1.4. Мувофиқ намудани патрон ва асбобҳои тарошкорӣ дар дастгоҳ. 1.5. Маҳкам намудани масолеҳи коркардшаванда дар дастгоҳи харротӣ.

2. Коркард намудани масолеҳ	2.1. Интихоб намудани намуди ***теғи харротӣ*** вобаста ба коркард. 2.2. Муайян намудани андозаи масолеҳи коркардшаванда. 2.3. Интихоб намудани суръати гардиши патрон. 2.4. Муайян намудани ***чуқурии буриши*** масолеҳ. 2.5. Оғоз намудани ***ҷараёни коркард.***

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми коркарди масолеҳ; - муайян намудани андоза ва шакли масолеҳи коркардшаванда; - интихоб намудани асбобҳои назоратӣ-ченкунанда; - омода намудани асбобҳои харротӣ барои коркарди андозаи додашуда; - интихоб намудани реҷаи суръати гардиши патрон вобаста ба намудҳои коркарди масолеҳ; - интихоб намудани теғҳои бурранда; - мувофиқ намудани патрон ва асбобҳои тарошкорӣ дар дастгоҳ; - маҳкам намудани масолеҳи коркардшаванда дар дастгоҳи харротӣ; - омода намудани теғи харротӣ вобаста ба коркард; - истифода намудани нақшаҳои техникӣ; - бартараф намудани нуқсонҳои масолеҳи коркардшуда.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми коркарди масолеҳ; - дастурамалҳо оид ба истифодаи асбобҳои назоратӣ-ченкунанда; - тартиби интихоби реҷаи суръати гардиши патрон вобаста ба намудҳои коркарди масолеҳ; - қоидаҳои муайянкунии андоза ва шакли масолеҳи коркардшаванда; - тартиби интихоби асбобҳои харротӣ барои коркарди андозаи додашуда; - намудҳои теғҳои буррандаги нисбати коркард; - намудҳои патрон ва асбобҳои тарошкорӣ барои дастгоҳи харротӣ; - намудҳои масолеҳҳо барои коркард дар дастгоҳи харротӣ; - намудҳои теғи харротӣ вобаста ба коркард; - тарзи интихоби суръати гардиши патрон; - усули муайянкунии чуқурии буриши масолеҳ; - роҳҳои бартараф намудани нуқсонҳои масолеҳи коркардшуда.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - тозакор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Интиҳоб намудани асбобҳои харротӣ барои коркарди андозаи додашуда											
1.1. Муайян намудани андозаи додашуда аз рӯйи нақша	√			√							
1.2. Интихоб намудани ***асбобҳои харротӣ*** барои коркарди андозаи додашуда	√			√							
1.3. Интихоб намудани теғҳои бурранда	√			√							
1.4. Мувофиқ намудани патрон ва асбобҳои тарошкорӣ дар дастгоҳ	√			√							
1.5. Маҳкам намудани масолеҳи коркардшаванда дар дастгоҳи харротӣ	√			√							
Элементи 2: Коркард намудани масолеҳ											
2.1. Интихоб намудани намуди ***теғи харротӣ*** вобаста ба коркард	√			√							
2.2. Муайян намудани андозаи масолеҳи коркардшаванда	√			√							
2.3. Интихоб намудани суръати гардиши патрон	√			√							
2.4. Муайян намудани ***чуқурии буриши*** масолеҳ	√			√							
2.5. Оғоз намудани ***ҷараёни коркард***	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Асбобҳои харротӣ – ин:	- маҷмӯи асбобҳое мебошанд, ки дар вақти коркарди намуна харрот аз онҳо истифода мебарад. Мисол барои тарошакорӣ аз намуди гуногуни теғаҳои харротӣ, пармакунӣ аз намуди пармаҳо оиди коркард, дар вақти тоза кардан ва кушод намудани сӯрохиҳо аз гирдасӯхон ва исканапарма. Дар вақти рахпечбурӣ аз нишонагузор ва плашкиҳо дар ҷараёни буриши

	муқарнаси аз теғаҳои муқарнас истифода мебарад.
Теғҳои буррандаи харротӣ – ин:	- теғҳои харротӣ вобаста ба намуди коркард (сатҳи махрутӣ, рахпечбурӣ, дохилтарошӣ) гуногун мешванд: теғҳои зербуриш (подрезной), тезбинӣ (остроносый), муътадил (нормальный), буриш (отрезной), даврбинӣ (круглоносый), барои буридани латун, алоҳидаи васеъ, фанарӣ (пружиний), паҳн (плоский), марказ (центровочный), теғҳои рахпечбури ҳархела ва теғҳои механикӣ.
Чуқурии буриш – ин:	ҳангоми пармакунӣ ба ним қутри парма баробар аст. Дар пармакунии қутрҳои калон чуқурии буриш ин нимгуногунии қутрҳо то клокард ва баъди коркард мебошад.
Ҷараёни коркард – ин:	- буриши механикии сатҳҳои берунию дохилии намунаҳои тири даврзананда дошта, коркарди силиндрикӣ ва махрутӣ, арзӣ, буридан, шакли махрутӣ, уребхаттӣ, буриши ҷӯйякҳо, буриши рахпечҳои беренӣ ва дарунӣ дар дастгоҳи харротӣ гузаронида мешаванд.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Интихоб намудани теғаҳои муқарнас ва махрутӣ	**MI 7223-13-4/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди интиҳоб теғаҳои муқарнас ва махрутиро вобаста ба намуди коркард дар дастгоҳи харротӣ бо назардошти риояи техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор ҳангоми интихоби теғаҳо.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - MB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - MI 7223-06-3/01 Тайёр намудани масолеҳ аз рӯйи нақша; - MI 7223-09-3/01 Коркард намудани намунаи аввалия; - MI 7223-10-3/01 Интихоб намудани реҷаи суръати гардиши патрон; - MI 7223-12-4/01 Коркард намудани масолеҳ тибқи андозаи додашуда.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Интихоб намудани теғаҳои муқарнас аз рӯйи намуди коркард	1.1. Муайян намудани намуди ***коркарди муқарнас.*** 1.2. Мувофиқ намудани ***нимрухи теға*** бо ***нимрухи сатҳи коркардашаванда.*** 1.3. Интихоб намудани теға аз рӯйи нимрухи сатҳи коркардашаванда. 1.4. Интихоб намудани теғаҳои милӣ барои коркарди сатҳи мураккаб, ***ҷӯякҳои уребхаттӣ***, нимдаври сатҳи берунӣ ва нимдаври сатҳи дарунӣ. 1.5. Интихоб намудани ***теғаҳои призмавӣ*** ва гидравликӣ барои коркарди сатҳои муқарнасӣ.
2. Интихоб намудани теғаҳо барои коркарди сатҳои махрутӣ	2.1. Муайян намудани намуди коркарди махрутӣ. 2.2. Интихоб намудани теғаҳо барои коркарди ***сатҳи махрутӣ.*** 2.3. Гузоштани теғаҳои паҳм дар теғқапак барои коркарди сатҳи берунӣ. 2.4. Интихоб намудани теғаҳо барои коркарди сатҳи дохилии махрутӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми коркарди масолеҳ;

	- интихоб намудани намудҳои коркарди муқарнас; - мувофиқа намудани нимрухи теға бо нимрухи сатҳи коркардашаванда; - интихоб намудани теғаҳои мувофиқ барои намуди сатҳи коркард; - коркард намудани сатҳи мураккаб, ҷӯякҳои уребхаттӣ, нимдаври сатҳи берунӣ ва нимдаври сатҳи дохилӣ; - интихоб намудани теғаҳои призмавӣ ва гидравликӣ барои коркарди сатҳи муқарнас; - омода кардани дастгоҳ барои коркарди сатҳи махрутӣ; - омода кардани теғаҳо барои коркарди сатҳи махрутӣ; - маҳкам намудани теғаҳои паҳм дар теғқапак барои коркарди сатҳои махрутӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидахои техникаи бехтари ҳангоми иҷрои корҳои харротӣ; - нақшаҳо, стандартҳо ва дастурамалҳои техникӣ; - усулҳои муайян намудани сатҳи коркард ва тарзҳои коркарди сатҳо; - тартиби мувофиққунии нимрухи теға бо нимрухи сатҳи коркардашаванда; - харитаи технологӣ ва тартиби истифодабарии он; - намудҳои теғаҳои харротӣ ва тартиби интихоби онҳо аз руйи намуди сатҳи коркардашаванда; - либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - тартиби маҳкамкунии теғаҳо дар теғқапак барои коркарди сатҳои коркардашаванда; - қоидаҳои истифодабарии теғаҳо барои коркарди сатҳи дарунӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - тозакор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯйи таҳқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамой (презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Интихоб намудани теғаҳои муқарнас аз рӯйи намуди коркард											
1.1. Муайян намудани намуди ***коркарди муқарнас***	√										

1.2. Мувофиқ намудани ***нимрухи теға*** бо ***нимрухи сатҳи коркардашаванда***	√										
1.3. Интихоб намудани теға аз рӯйи нимрухи сатҳи коркардашаванда	√										
1.4. Интихоб намудани теғаҳои милӣ барои коркарди сатҳи мураккаб, ***ҷӯякҳои уребхаттӣ***, нимдаври сатҳи берунӣ ва нимдаври сатҳи дарунӣ	√										
1.5. Интихоб намудани ***теғаҳои призмавӣ*** ва гидравликӣ барои коркарди сатҳои муқарнасӣ	√										
Элементи 2: Интихоб намудани теғаҳо барои коркарди сатҳои махрутӣ											
2.1. Муайян намудани намуди коркарди махрутӣ	√										
2.2. Интихоб намудани теғаҳо барои коркарди ***сатҳи махрутӣ***	√										
2.3. Гузоштани теғаҳои паҳм дар теғқапак барои коркарди сатҳи берунӣ	√										
2.4. Интихоб намудани теғаҳо барои коркарди сатҳи дохилии махрутӣ	√										

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Коркарди муқарнасӣ - ин:	- сатҳи ҳамворие, ки дар натиҷаи даврзании намуна ва нимдавра нисбат ба тири даврзанӣ коркард карда мешавад, коркарди муқарнас номида мешавад.
Нимрухи теға - ин:	- нимрӯхи теғаҳои муқарнасӣ бояд ба нимрӯхи сатҳи коркардашаванда монанд бошанд.
Нимрухи сатҳи коркардашаванда - ин:	- сатҳи намунае, ки дар он бо теғаҳои муқарнас шаклгузорӣ карда мешавад, нимрӯхи сатҳи коркардашаванда меноманд.
Ҷӯякҳои (канавки) уребхаттӣ - ин:	- шакле, ки дар сатҳи намунаи коркардашаванда бо теғаи муқарнаси милӣ бурида мешавад, ҷӯяки уребхаттӣ номида мешавад.
Теғаҳои призмавӣ - ин:	- нирӯхи суфтакунии ҳамвории ақиби теғи призмавӣ ба нимрӯхи муқарнаси ҷузъ хос аст. Теғ дар дастаи махсуси думчадор, ки шакли думи фароштурукро (ласточкин хвост) дорад, маҳкам карда мешавад.
Сатҳи махрутӣ (конус) - ин:	- дар саноати мошинасозӣ, дар қатори ҷузъҳои силиндршакл ҷузҳои махрутшаклро низ бештар бо намуди махрутҳои сатҳи берунӣ ва дохилӣ истифода мебаранд. Губчакҳое, ки барои ҷойгиркунии парма, гирдасӯҳон ва исканапармаҳо хизмат мекунанд, сатҳи махрутии берунӣ ва дохилӣ доранд. Чархҳои

	дандонадори махрутии марказ барои дастгоҳи харротӣ сатҳи махрутӣ доранд.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Коркард намудани сатҳи муқарнас аз рӯйи қолаб	**MI 7223-14-4/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди коркарди сатҳи муқарнасро аз рӯйи қолаб ва бо ёрии таҷҳизоти хурди шоҳиндор дар дастгоҳи харротӣ бо назардошти риояи техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор ҳангоми коркарди сатҳи муқарнас.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - MB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - MI 7223-06-3/01 Тайёр намудани масолеҳ аз рӯйи нақша; - MI 7223-10-3/01 Интихоб намудани реҷаи суръати гардиши патрон; - MI 7223-12-4/01 Коркард намудани масолеҳ тибқи андозаи додашуда; - MI 7223-13-4/01 Интихоб намудани теғаҳои муқарнас ва махрутӣ.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Коркард намудани сатҳи мукарнас аз рӯйи қолаб	1.1. Маҳкам кардани қолаби ҷӯякчаи ***сатҳи муқарнас*** дар тахтасанг. 1.2. Озод кардани ҳаракати арзии гираи дастгоҳ. 1.3. Идора кардани ***диҳиши арзии ғелаки дар қолиб*** пайвастбуда. 1.4. Тарошидани сатҳи масолеҳ аз руйи нақшаи қолаб.
2. Коркард намудани сатҳи муқарнас бо ёрии таҷҳизотҳои хурди шоҳиндор	2.1. Танзим намудани қолаб дар пиноли бабкаи қафо. 2.2. Маҳкам кардани таҷҳизот дар теғқапак. 2.3. Маҳкам кардани теғ дар як тарафи шоҳин. 2.4. Маҳкам кардани мила дар тарафи дуюми шоҳин. 2.5. Коркарди шакли масолеҳ бо теға аз рӯйи қолаб.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани корҳои коркарди муқарнасӣ аз рӯйи қолаб; - интихоб намудани қолаб барои коркарди муқарнас; - маҳкам кардани қолаби ҷӯякчаи сатҳи муқарнас дар тахтасанг; - озод кардани ҳаракати арзии гираи дастгоҳ; - идора кардани диҳиши арзии ғелаки дар қолиб пайвастбуда; - тарошидани сатҳи намуна аз рӯйи нақшаи қолаб; - танзим намудани қолаб дар пиноли бабкаи қафо; - маҳкам кардани таҷҳизот дар теғқапак; - маҳкам кардани теғ дар як тарафи шоҳин; - истифода намудани дастурамалҳо ва нақшаҳои техникӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми иҷрои коркарди муқарнас аз рӯйи қолаб; - тартиби муайян намудани кор бо колабҳо; - усулҳои хондани нақша/тарҳи корҳои муқарнасӣ; - маълумот дар бораи намуди қолабҳо; - функсияҳо ва сохти қолабҳо, принсипи кори онҳо; - тартиби маҳкам кардани қолаби ҷӯякчаи сатҳи муқарнас дар тахтасанг; - қоидаҳои маҳкам кардани теғ дар як тарафи шоҳин; - қоидаҳои идора кардани диҳиши арзии ғелаки дар қолиб

	пайвастбуда; - тартиби тарошидани сатҳи намуна аз руйи нақшаи қолаб; - стандартҳо ва дастурамалҳо оид ба коркарди ҷузъ дар дастгоҳи харротӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - ташаббускорӣ; - ташкилотчӣ; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - тозакор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Коркард намудани сатҳи мукарнас аз рӯйи қолаб											
1.1. Маҳкам кардани қолаби чӯякчаи ***сатҳи муқарнас*** дар тахтасанг	√			√							
1.2. Озод кардани ҳаракати арзии гираи дастгоҳ	√			√							
1.3. Идора кардани ***диҳиши арзии гелаки дар қолиб*** пайвастбуда	√			√							
1.4. Тарошидани сатҳи масолеҳ аз руйи нақшаи қолаб	√			√							
Элементи 2: Коркард намудани сатҳи муқарнас бо ёрии таҷҳизотҳои хурди шоҳиндор											
2.1. Танзим намудани қолаб дар пиноли бабкаи қафо	√			√							
2.2. Маҳкам кардани таҷҳизот дар теғқапак	√			√							
2.3. Маҳкам кардани теғ дар як тарафи шоҳин	√			√							
2.4. Маҳкам кардани мила дар тарафи дуюми шоҳин	√			√							
2.5. Коркарди шакли масолеҳ бо теға аз рӯйи қолаб	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Сатиҳи муқарнас – ин:	- сатҳи ҳамворе, ки дар натиҷаи даврзании масолеҳ моил ва нимдавра нисбат ба тири давризанӣ коркард карда мешавад, сатҳи муқарнас номида мешавад. Дар ҷузъҳои гуногуни мошин сатҳҳои радиусӣ, ҷӯйчаҳои радусӣ, омехтагиҳои сатҳҳои варамгашта ва фурӯхамида мушоҳида карда мешаванд. Назорати сатҳҳои муқарнас бо дарназардошти онҳо гузаронида мешаванд.
Диҳиши арзии ғелак дар қолиб – ин:	- коркарди сатҳи муҷаранас бо ёрии таҷҳизоти қолабгирӣ амалӣ карда мешавад. Дар тахтасанг қолаби ҷӯиякчаи сатҳи муқарнасдоштаро маҳкам мекнанд. Дар ҷӯйякча ғелак ҷойгир аст, ки бо кашиши дастгоҳ пайваст шудааст. Дар вақти ҳаракати пешрафти гираи дастгоҳ, диҳиши арзӣ бо ғелаки дар қолаб пайваст буда идора карда мешавад.

<table>
<tr><td colspan="2">Номи воҳиди салоҳият</td><td>Рамзи воҳиди салоҳият</td></tr>
<tr><td colspan="2">Коркард намудани сатҳи муқарнас бо теғаҳои махсус</td><td>MI 7223-15-4/01</td></tr>
<tr><td colspan="3">Воҳиди салоҳияти мазкур раванди муайян намудани шакли коркард ва интихоби теғаҳои махсусро барои коркарди сатҳи муқарнас дар дастгоҳи харротӣ бо назардошти риояи техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур:
- дар ҷойи кор ҳангоми коркарди сатҳи муқарнас бо теғаҳои махсус.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Шартҳои қаблӣ (пешакӣ):
- MB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ;
- MI 7223-06-3/01 Тайёр намудани масолеҳ аз рӯйи накша;
- MI 7223-12-4/01 Коркард намудани масолеҳ тибқи андозаи додашуда;
- MI 7223-13-4/01 Интихоб намудани теғаҳои муқарнас ва махрутӣ;
- MI 7223-14-4/01 Коркард намудани сатҳи муқарнас аз рӯйи қолаб.</td></tr>
<tr><td>Элементҳои ВС</td><td colspan="2">Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС</td></tr>
<tr><td>1. Муайян намудани шакли коркард</td><td colspan="2">1.1. Муайян намудани сатҳи коркарди муқарнасӣ.
1.2. Интихоб намудани теғаи махсус оид ба намуди коркард.
1.3. Танзим намудани теға барои корҳои сатҳи муқарнасӣ.</td></tr>
<tr><td>2. Интихоб намудани теғаҳои махсус ва коркарди сатҳи муқарнас</td><td colspan="2">2.1. Коркард намудани сатҳи муқарнас бо теғаҳои милӣ.
2.2. Коркард намудани сатҳи муқарнас бо теғаҳои призмавӣ.
2.3. Коркард намудани сатҳи муқарнас бо теғаҳои гидравликӣ.</td></tr>
</table>

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми коркарди сатҳҳои муқарнас бо теғаҳои махсус; - истифода намудани нақшаҳо оид ба коркарди сатҳи муқарнас; - истифода намудани теғаҳои махсус барои коркарди муқарнас; - интихоб намудани намудҳои теғаҳо муқарнас; - интихоб намудани теға оид ба намуди коркард; - гузаронидани санҷиши ҳолати коршоямии теғаҳо; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ ҳангоми иҷрои корҳои харротӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми коркарди сатҳҳои муқарнас бо теғаҳои махсус; - тартиби муайян намудани коркарди сатҳи муқарнас;

	- роҳҳои гирифтани маълумот оид ба теғаҳои махсус барои коркарди муқарнас; - намудҳои теғаҳо муқарнас; - тартиби интихоби теға оид ба намуди коркард; - тарзи гузаронидани санҷиши ҳолати коршоямии теғаҳо; - қоидаҳои танзими теға барои корҳои сатҳи муқарнас; - дастурамалҳо оид ба коркарди сатҳи муқарнас бо теғаҳои милӣ, теғаҳои призмавӣ ва гидравликӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - ташаббускор; - меҳнатдӯст; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - тозакор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян намудани шакли коркард											
1.1. Муайян намудани сатҳи коркарди муқарнасӣ	√			√							
1.2. Интихоб намудани теғаи махсус оид ба намуди коркард	√			√							
1.3. Танзим намудани теға барои корҳои сатҳи муқарнасӣ	√			√							
Элементи 2: Интихоб намудани теғаҳои махсус ва коркарди сатҳи муқарнас											
2.1. Коркард намудани сатҳи муқарнас бо ***теғаҳои милӣ***	√			√							
2.2. Коркард намудани сатҳи муқарнас бо ***теғаҳои призмавӣ***	√			√							
2.3. Коркард намудани сатҳи муқарнас бо ***теғаҳои гидравликӣ***	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Теғаҳои милӣ – ин:	- теғаҳое мебошанд, ки бо дами лаҳимкарда ва кафшершуда сохта шудаанд. Сатҳои муқарнаси то дарозии 60 мм бо теғаҳои муқарнаси милӣ, ки нимрӯхи теғ ба нимрӯхи сатҳи коркардашаванда монанд аст, аз ҷумла, коркарди нимрӯхи мураккаб, ҷӯякчаи уребхаттӣ, нимдавраи сатҳи берунӣ ва нимдавраи сатҳи дохилӣ мебошад.
Теғаҳои призмавӣ – ин:	- нимрӯхи суфтакунии ҳамвории ақиби теғи призмавӣ ба нимрӯхи муқарнаси ҷузъ хос аст. Теға дар дастаки махсуси думчадор, ки шакли думи фароштурукро (ласточка) дорад, маҳкам карда мешавад.
Теғаи гидравликӣ (дискӣ) – ин:	- ҳамвории сатҳи беруни муқарнас дорад. Дами бурандаи муқарнас дар буриши ҳамвории тарошидашаванда ва ҳамвории сатҳи берунаи муқарнас ҷой дорад. Теғаҳои муқарнаси гидравликӣ бештар аз пӯлодҳои тезбур ва хӯлаҳои ниҳоят сахт сохта мешаванд.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Коркард намудани сатҳи муқарнас бо роҳи якҷоякунии ду теға	**MI 7223-16-4/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди идоракунии ду диҳишро барои коркарди сатҳи муқарнас бо нақша ва эталони ҷузъ дар дастгоҳи харротӣ бо назардошти риояи техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор ҳангоми якҷоякунии ду теға.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - MB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - MI 7223-06-3/01 Тайёр намудани масолеҳ аз рӯйи нақша; - MI 7223-12-4/01 Коркард намудани масолеҳ тибқи андозаи додашуда; - MI 7223-13-4/01 Интихоб намудани теғаҳои муқарнас ва махрутӣ; - MI 7223-14-4/01 Коркард намудани сатҳи муқарнас аз рӯйи қолаб.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро кардани идоракунии дастии ду диҳиш барои коркарди сатҳи муқарнас	1.1. Интихоб намудани масолеҳ ва муайянкунии шакли коркарди муқарнасӣ. 1.2. Маҳкам намудани теға, ***нақшаи назоратӣ*** *ва* ***эталони ҷузъ*** дар дастгоҳ. 1.3. Ба кор даровардани ***диҳиши худкори пешрафт*** ва назорати дастии рафти ҳаракати кундалангии теға.
2. Коркард намудани сатҳи муқарнас бо нақша ва эталони чузъ	2.1. Идора кардани диҳиши арзии теға аз рӯйи нақшаи додашуда. 2.2. Равона намудани мил аз рӯйи хати дар нақшаи тасвиршуда. 2.3. Таъмин намудани ҳаракати арзии теға ва расонидани мил ба эталони ҷузъ. 2.4. Анҷом додани коркарди сатҳи муқарнасӣ аз рӯйи накшаи назоратӣ ва эталони ҷузъ.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани корҳои харротӣ; - истифода намудани харҷнома барои ҳисоб намудани масолеҳи масрафшаванда;

	- интихоб намудани тамғаи масолеҳ ва муайян кардани намуди коркард; - маҳкам намудани теға, нақшаи назоратӣ ва эталони ҷузъ дар дастгоҳ; - муайян ва бартараф кардани мушкилоти эҳтимолӣ дар раванди коркард, ба монанди фарсудашавии асбоб, танзими нодурусти таҷҳизот ва нуқсонҳои қисмҳо; - интихоб намудани суръати оптималии гардиши навард (шпиндель) ва интиқоли асбоб вобаста ба мавод ва намуди сатҳи коркардшаванда; - истифода намудани асбобҳои ченкунӣ ба монанди микрометрҳо, штангенсиркул, нутромерҳо ва ғайра барои назорати андоза ва дақиқии коркард.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми иҷрои корҳои мукарнасӣ; - муайян намудани таркиб, сохт ва тамғаи масолеҳи коркардашаванда; - нақша/тарҳҳои корҳои муқарнасӣ; - намудҳои коркарди муқарнасӣ; - асбобҳои коркард, принсипи кори теғаҳо ва истифодабарии нақшаи назоратӣ ва эталони ҷузъ дар дастгоҳ; - тартиби насб кардани дастгоҳи токарӣ ва дуруст ҷойгиркунии асбобҳо барои иҷрои як амалиёти мушаххас; - тарзҳои таъмин намудани ҳаракати арзии теға ва расонидани мил ба эталони ҷузъ; - роҳҳои анҷом додани коркарди сатҳи муқарнасӣ аз руйи накшаи назорати ва эталони ҷузъ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - тозакор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамой (презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро кардани идоракунии дастии ду диҳиш барои коркарди сатҳи муқарнас											
1.1. Интихоб намудани масолеҳ ва муайянкунии шакли коркарди муқарнасӣ	√			√							

1.2. Маҳкам намудани теғa, ***нақшаи назоратӣ*** *ва* ***эталони ҷузъ*** дар дастгоҳ	√			√							
1.3. Ба кор даровардани ***диҳиши худкори пешрафт*** ва назорати дастии рафти ҳаракати кундалангии теғa	√			√							
Элементи 2: Коркард намудани сатҳи муқарнас бо нақша ва эталони чузъ											
2.1. Идора кардани диҳиши арзии теғa аз рӯйи нақшаи додашуда	√			√							
2.2. Равона намудани мил аз рӯйи хати дар нақшаи тасвиршуда	√			√							
2.3. Таъмин намудани ҳаракати арзии теғa ва расонидани мил ба эталони чузъ	√			√							
2.4. Анҷом додани коркарди сатҳи муқарнасӣ аз рӯйи накшаи назоратӣ ва эталони ҷузъ	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Нақшаи назоратӣ - ин:	- нақшаи дар лавҳача тасвиршудаи шакли коркарди ҷузъ, ки дар қаппаки бабкаи ақиб маҳкам карда шудааст ва бо мил идора карда мешавад.
Эталони ҷузъ - ин:	- намунаи тайёркардашудаи шакли ҷузъ, ки дар пиноли бабкаи қафо маҳкам када шуда, аз рӯйи он коркарди сатҳро назорат мекунанд.
Диҳиши худкори пешрафт - ин:	- диҳиши худкори пешрафт бо ёрии қутии суръати диҳиш гузошта мешавад. Қутии диҳиш дар қисмати поёнии қутии суръати даврзании тир ҷойгир буда, ҳаракат аз қутии суръати болоӣ бақутии суръати диҳиш ба воситаи чархҳои дандонадор мегузарад. Суръати қутии диҳиши дастгоҳ бо дастакҳо идора карда мешавад ва он 70 намуди суръати диҳиши худкориро дар бар мегирад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Коркард намудани сатҳи нимдавраи филиз	**MI 7223-17-4/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди коркард намудани сатҳи нимдавраи филиз ва аз рӯйи мизи тобхӯрандаро дар дастгоҳи харротӣ бо риояи техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор ҳангоми коркарди сатҳи нимдавраи филиз.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - MB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - MI 7223-06-3/01 Тайёр намудани масолеҳ аз рӯйи нақша; - MI 7223-12-4/01 Коркард намудани масолеҳ тибқи андозаи додашуда;	

- MI 7223-13-4/01 Интихоб намудани теғаҳои муқарнас ва махрутӣ; - MI 7223-16-4/01 Коркард намудани сатҳи муқарнас бо роҳи якҷоякунии ду теға.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муайян намудани шакли коркард ва таҷҳизоти коркарди нимдавра	1.1. Интихоб намудани масолеҳ ва шакли коркард. 1.2. Интихоб намудани таҷҳизоти махсуси ҳаракати теға аз рӯйи хати нимдавра гузошта. 1.3. Коркард намудани сатҳи нимдавра аз рӯйи нимрӯхи кунҷӣ ***ва мизи стандартии фрезеронӣ.***
2. Коркард намудани сатҳи нимдавра аз рӯйи мизи тобхӯранда	2.1. Мувофиқ намудани ***мизи тобхӯранда*** ба намуди коркард. 2.2. Коркард намудани шакли нимдавр то радиуси 100^0 бе истифодаи ***мили андозагирӣ***. 2.3. Тоб додани мизи даврзананда то радиуси додашуда. 2.4. Коркард намудани нимдавр дар радиуси аз 100^0 боло бо истифодаи мили андозагирӣ. 2.5 Санҷидани дақиқии коркард бо ***асбобҳои назоратӣ.***

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани корҳои сатҳи курашакл ва нимдавра. - гирифтани маълумот оид ба намуд масолеҳ, тамға ва шакли коркард; - иҷро кардани амалиётҳои гуногун дар дастгоҳи харротӣ, ба монанди танзими дастгоҳ, насби асбобҳо, теға, танзими параметрҳои коркард ва ғайра; - истифода намудани асбобҳои суфтакунанда барои ноил шудан ба ҳамвории зарурӣ ва сифати сатҳи қисм, инчунин қобилияти назорат кардани раванди суфтакунӣ; - коркард намудани сати нимдавра аз рӯйи нимрӯхи кунҷӣ ва мизи стандартии ферезронӣ; - гузаронидани санҷиши ҳолати коршоямии таҷҳизоти истифодашаванда, мувофиқ намудани мизи тобхӯранда ба намуди коркард; - истифода намудани асбобҳои назоратӣ; - гирифтани маълумот оид ба истифодабарии теғаҳои муқарнас; - пешниҳод намудани дархост барои иваз намудани қисми корношоям.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми иҷрои корҳои коркарди сатҳӣ; - намуд, таркиби дохилӣ, тамғаи масолеҳи коркардашаванда ва намуди коркард; - принсипи кори асбобҳои истифодашаванда, функсияҳои таҷҳизотҳои коркарди муқарнасӣ, сохти теғаҳо муқарнасӣ; - тарзҳои мувофиқ намудани мизи тобхӯранда ба намуди коркард; - усулҳо ва технологияҳои асосии коркарди металл, аз қабили гардиш, фрезер, суфтакунӣ ва ғайра; - нақша/таҳҳои техникӣ ва параметрҳои геометрии қисмҳо, аз ҷумла сатҳҳои ниммудаввар; - намудҳои гуногуни асбобҳо ва таҷҳизоти барои коркарди металл истифодашаванд ва хусусиятҳои онҳо, инчунин тартиби интихоби асбобҳои дуруст барои вазифаи мушаххас;

	- қоидаҳои санҷиши дақиқии коркард бо асбобҳои назоратӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - бомасъулият; - ташкилотчӣ; - ташаббускор; - зирак; - эҳтиёткор; - тозакор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян намудани шакли коркард ва таҷҳизоти коркарди нимдавра											
1.1. Интихоб намудани масолеҳ ва шакли коркард	√										
1.2. Интихоб намудани таҷҳизоти махсуси ҳаракати теға аз рӯйи хати нимдавра гузошта	√										
1.3. Коркард намудани сатҳи нимдавра аз рӯйи нимрӯхи кунҷӣ *ва **мизи стандартии фрезеронӣ***	√										
Элементи 2: Коркард намудани сатҳи нимдавра аз рӯйи мизи тобхӯранда											
2.1. Мувофиқ намудани ***мизи тобхӯранда*** ба намуди коркард	√										
2.2. Коркард намудани шакли нимдавр то радиуси 100^0 бе истифодаи ***мили андозагирӣ***.	√										
2.3. Тоб додани мизи даврзананда то радиуси додашуда.	√										
2.4. Коркард намудани нимдавр дар радиуси аз 100^0 боло бо истифодаи мили андозагирӣ.	√										

2.5 Санҷидани дақиқии коркард бо ***асбобҳои назоратӣ***	√										

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Мизи стандартии ферезронӣ – ин:	- дақиқ ва маҳсулнокии баланди сатҳи курашакл бо таҷҳизоти махсус, ки ҳаракати теғаро аз рӯйи хати нимдавра мегузорад ва бо мизи стандартии фрезеронӣ ба роҳ мемонанд. Аз рӯйи он радиуси додашуда коркарди масолеҳро муайян мекунанд.
Мизи тобхуранда – ин:	- бо он коркарди сатҳи курашаклро иҷро намуда, дар он нимрӯхи кунҷ, қутри гузошташуда, теғаи коркард, теғқапак, дастаки мизи тобхӯранда насб гардидааст.
Мили андозагирӣ – ин:	- дар бабкаи қафои дастгоҳ насб шуда, аз рӯйи нақшаи додашуда коркардро назорат мебарад. Барои коркарди шакли курашакли берунӣ байни аробачаи арзии гираи дастгоҳ ва такя, ки дар танаи дастгоҳ маҳкам аст, мили андозаргирӣ гузошта мешавад.
Асбобҳои назоратӣ – ин:	- асбобҳое мебошанд, ки ба мисли (қолаб, намуна) ки аз рӯйи он дақиқии сатҳи коркарди намуна санҷида мешавад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Буридани рахпечҳои дарунӣ ва берунӣ	**MI 7223-18-4/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди интихоби асбобҳои рахпечбур, буридани рахпечҳои дарунӣ ва берунӣ, инчунин танзим намудани дастгоҳи харротиро барои корҳои рахпечбурӣ бо риояи техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор ҳангоми буридани рахпечҳои ҳархела.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - MB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - MI 7223-06-3/01 Тайёр намудани масолеҳ аз рӯйи нақша; - MI 7223-13-4/01 Интихоб намудани теғаҳои муқарнас ва махрутӣ; - MI 7223-16-4/01 Коркард намудани сатҳи муқарнас бо роҳи якҷоякунии ду теға; - MI 7223-17-4/01 Коркард намудани сатҳи нимдавраи филиз.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Интихоб намудани асбобҳо барои рахпечбурӣ	1.1. Интихоб намудани масолеҳ аз рӯйи андозаи додашуда. 1.2. Маҳкам кардани намуна дар муштакҳои патрон. 1.3. Марказкунонии намуна дар дастгоҳ. 1.4. Интихоб намудани парма аз рӯйи андозаи додашуда. 1.5. Маҳкам намудани парма дар ***пиноли бабкаи қафо.*** 1.6. Интихоб намудани ***рахпечбури дарунӣ (метчик)*** аз рӯйи андоза, намуд ва қадами рахпеч. 1.7. Маҳкам намудани рахпечбур дар ***рахпечқапак.*** 1.8. Маҳкам намудани мили такя дар бабкаи ақиб.
2. Буридани рахпечи дарунӣ	2.1. Интихоб намудани суръат гардиши патрон. 2.2. Парма кардани масолеҳ мувофиқи андозаи додашуда. 2.3. Дохил намудани рахпечбури дарунӣ (метчик**)** ба сӯрохии буридашудаи намуна. 2.4. Такя додани рахпечбурқапак ба мили такя дар бабкаи қафо гузошташуда. 2.5. Буридани рахпечи дарунӣ бо рахпечбури дарунӣ (метчик).

	2.6. Санҷиши рахпеч бо ёрии рахпечсанҷи дарунӣ (калибр). 2.7. Анҷом додани кори рахпечбурии дарунӣ.
3. Буридани рахпечи берунӣ	3.1. Муайян намудани андозаи рахпечи берунӣ. 3.2. Тарошидани масолеҳ то андозаи додашуда. 3.3. Интихоб намудани ***рахпечбури берунӣ (плашки)*** тибқи андоза, намуд ва қадами рахпеч. 3.4. Маҳкам намудани рахпечбур дар рахпечбурқапак. 3.5. Интихоб намудани суръати гардиши патрон барои буридани рахпечи берунӣ. 3.6. Равона кардани рахпечбур аз сатҳи арзии ба масолеҳи коркардшаванда. 3.7. Такя додани дастаки рахпечқапак ба такяи дар бабкаи қафои маҳкамшуда. 3.8. Буридани рахпечи берунӣ ва санҷидани рахпеч бо ёрии асбоҳои рахпечсанҷ.
4. Танзим намудани дастгоҳи харротии печбур барои буридани рахпеч бо теға	4.1. Мувофиқ намудани ***кинематикаи тир*** бо печи ҳаракати дастгоҳ. 4.2. Муайян намудани ***намуди рахпеч.*** 4.3. Муайян намудани ***элементҳои рахпеч.*** 4.4. Интихоб намудани теғаҳои рахпечбур ва гузоштани теғаҳо дар теғқапак. 4.5. Ба анҷом расонидани кори якум ва ба ҳолати аввала баргардонидани гираи дастгоҳ. 4.6. Иҷро намудани ҳаракати кори дуюм аз рӯйи роҳнамо (сиёҳкорӣ ва тозакорӣ). 4.7. Санҷидани дақиқии масолеҳи коркардшуда бо асбобҳои рахпечсанҷ.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани корҳои рахпечбурӣ; - таҳлил намудани сифати коркард ва муайян намуданиислоҳоти зарурӣ барои ба даст овардани натиҷаи талабшаванда; - истифода намудани асбобҳои назоратӣ-ченкунанда; - маҳкам намудани намуна дар муштакҳои патрон; - истифода намудани асбобҳои маҳкамкунанда; - истифода намудани таҷҳизоти марказкунанда ва марказкунонӣ дар дастгоҳи харротӣ; - интихоб намудани парма аз рӯйи намуд ва андозаи дар нақша додашуда; - маҳкам намудани парма дар пиноли бабкаи қафо; - истифода намудани тамсила (модел)-ҳои гуногуни асбобҳои маҳкамкунандаи парма; - гузаронидани санҷиши ҳолати коршоямии таҷҳизоти маҳкамкунанда; - хонед ва тафсир кардани нақшаҳои техникии нишондиҳандаи андозаҳои зарурӣ, геометрия ва сифати сатҳи қисмҳо; - интихоби рахпечбури дарунӣ (метчик) аз рӯйи андоза, намуд ва қадами рахпеч; - интихоб намудани суръат гардиши патрон барои буридани рахпечи дарунӣ; - дохил намудани рахпечбури дарунӣ (метчик) ба сӯрохии

	буридашудаи намуна; - гузаронидани санҷиши рахпеч бо ёрии рахпечсанҷи дарунӣ (калибр); - танзим намудани кинематикаи тир бо печи ҳаракати дастгоҳ; - муайян намудани намуди рахпеч (метрикӣ, трапетсишакл, росткунҷашакл, секунҷашакл, даврашакл); - муайян намудани унсурҳои (элемент)-ҳои рахпеч; - интихоб намудани теғаҳои рахпечбур ва қоидаҳои гузоштани теғаҳо дар теғқапак; - ба анҷом расонидани кори якум ва ба ҳолати аввала баргардонидани гираи дастгоҳ; - гузаронидани санҷиши дақиқии коркард бо асбобҳои рахпечсанҷ; - интихоб намудани асбобҳои рахпечсанҷ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми иҷрои корҳои рахпечбурӣ; - қоидаҳои хондани нақшаҳои муайянкунии дақиқии андозаҳои дар нақша додашуда; - ***ҳаракати кори якум*** ва тартиби иҷрои он; - тартиби андозагирӣ ва тақсимоти андозаҳо аз рӯйи нақшаи додашуда; - тартиби муайян намудани намуд, шакли рахпечҳо ва асбобҳои рахпечбур; - тартиби муайян намудани қадами рахпеч аз рӯйи шарти дар нақша додашуда; - қоидаҳои маҳкам намудани масолеҳ дар муштакҳои патрон - тарзи истифодабарии асбобҳои маҳкамкунанда; - қоидаҳои риояи теҳникаи бехатарӣ ҳангоми маҳкам намудани масолеҳ дар муштакҳои патрон; - маълумоти зарурӣ дар бораи таҷҳизоти марказкунанда, асбобҳои рахпечбурӣ ва унсурҳои рахпеч; - тартиби марказкунони намуна дар марказ; - тарзи мувофиқ намудани суръат гардиши патрон ба намуди коркарди масолеҳ; - тарзи мувофиқ намудани суръати гардиши патрон ва реҷаи буриш дар вақти пармакунии масолеҳи коркардашаванда; - қоидаҳои парма кардани масолеҳ мувофиқи андозаи додашуда; - тарзи истифодабарии асбобҳои ёрирасон; - тартиби истифодабарии асбоби ченкунандаи калибр, қадамсанҷ ва дигар асбобҳои назоратӣ; - тарзи истифода бурдани асбобҳои ченкунанда ва муайян намудани андозаи рахпечи берунӣ ва тарошидани масолеҳ то андозаи додашуда; - тартиби интихоби рахпечбури дарунӣ ва берунӣ (метчик, плашки) аз руи андоза, намуд ва қадами рахпеч; - қоидаҳои маҳкам намудани рахпечбуракҳо дар рахпечқапак ва маҳкам намудани мили такя дар бабкаи ақиб; - тартиби танзим намудани кинематикаи тир бо печи ҳаракати дастгоҳ; - тартиби муайян намудани намуди рахпеч (метрикӣ, трапетсишакл, росткунҷашакл, секунҷашакл ва давршакл); - тарзи интихоби теғаҳои рахпечбур ва гузоштани теғаҳо дар

	теғқапак; - маълумот дар бораи намудҳои теғаҳо ва асбобҳои рахпечбурӣ, функсияҳои асбобҳои рахпечбурӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - бомасъулият; - ташаббускор; - эҳтиёткор; - тозакор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Интихоб намудани асбобҳо барои рахпечбурӣ											
1.1. Интихоб намудани масолеҳ аз рӯйи андозаи додашуда	√			√							
1.2. Маҳкам кардани намуна дар муштакҳои патрон	√			√							
1.3. Марказкунонии намуна дар дастгоҳ	√			√							
1.4. Интихоб намудани парма аз рӯйи андозаи додашуда	√			√							
1.5. Маҳкам намудани парма дар ***пиноли бабкаи қафо***	√			√							
1.6. Интихоб намудани ***рахпечбури дарунӣ (метчик)*** аз рӯйи андоза, намуд ва қадами рахпеч	√			√							
1.7. Маҳкам намудани рахпечбур дар ***рахпечқапак***	√			√							
1.8. Маҳкам намудани мили такя дар бабкаи ақиб	√			√							
Элементи 2: Буридани рахпечи дарунӣ											
2.1. Интихоб намудани суръат гардиши патрон	√			√							
2.2. Парма кардани масолеҳ мувофиқи андозаи додашуда	√			√							

2.3. Дохил намудани рахпечбури дарунӣ (метчик) ба сӯрохии буридашудаи намуна	√		√								
2.4. Такя додани рахпечбурқапак ба мили такя дар бабкаи қафо гузошташуда	√		√								
2.5. Буридани рахпечи дарунӣ бо рахпечбури дарунӣ (метчик)	√		√								
2.6. Санҷиши рахпеч бо ёрии рахпечсанҷи дарунӣ (калибр)	√		√								
2.7. Анҷом додани кори рахпечбурии дарунӣ	√		√								
Элементи 3: Буридани рахпечи берунӣ											
3.1. Муайян намудани андозаи рахпечи берунӣ	√		√								
3.2. Тарошидани масолеҳ то андозаи додашуда	√		√								
3.3. Интихоб намудани ***рахпечбури берунӣ (плашки)*** тибқи андоза, намуд ва қадами рахпеч	√		√								
3.4. Маҳкам намудани рахпечбур дар рахпечбурқапак	√		√								
3.5. Интихоб намудани суръати гардиши патрон барои буридани рахпечи берунӣ	√		√								
3.6. Равона кардани рахпечбур аз сатҳи арзии ба масолеҳи коркардшаванда	√		√								
3.7. Такя додани дастаки рахпечқапак ба такяи дар бабкаи қафои маҳкамшуда	√		√								
3.8. Буридани рахпечи берунӣ ва санҷидани рахпеч бо ёрии асбоҳои рахпечсанҷ	√		√								
Элементи 4: Танзим намудани дастгоҳи харротии печбур барои буридани рахпеч бо теға											
4.1. Мувофиқ намудани ***кинематикаи тир*** бо печи ҳаракати дастгоҳ.	√		√								
4.2. Муайян намудани ***намуди рахпеч***	√		√								
4.3. Муайян намудани ***элементҳои рахпеч***	√		√								
4.4. Интихоб намудани теғаҳои рахпечбур ва гузоштани теғаҳо дар теғқапак	√		√								

4.5. Ба анҷом расонидани кори якум ва ба ҳолати аввала баргардонидани гираи дастгоҳ	√			√							
4.6. Иҷро намудани ҳаракати кори дуюм аз рӯйи роҳнамо (сиёҳкорӣ ва тозакорӣ)	√			√							
4.7. Санҷидани дақиқии масолеҳи коркардшуда бо асбобҳои рахпечсанҷ	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Пиноли бабкаи қафо – ин:	- пиноли бабкаи қафо қисми таҷҳизоти дастгоҳи харотӣ буда, барои нигоҳ доштани марказ, асбобҳои бурандагӣ (парма, исканапарма, нишонагузор, колабҳо) хизмат мекунад.
Рахпечсанҷи дарунӣ (калибр) - ин:	- асбоб барои санҷидани дақиқии андозаи рахпечи дарунӣ истифода бурда мешавад.
Рахпечқапак - ин:	- асбоб барои маҳкам кардани рапечқапакҳои берунӣ ва дарунӣ дар дастгоҳҳои харротӣ истифода карда мешавад.
Рахпечбури берунӣ (плашки) - ин:	- асбоб барои буридани рахпечҳои берунӣ, гузоштани қадами рахпеч истифода бурда мешавад.
Кинематикаи тир - ин:	- барои буридани рахпеч дар дастгоҳи харротӣ бояд, кинематикаи тиро бо печи ҳаракат алоқаманд кард, то ин ки дар як гардиши намуна ҳаракати пешрафти теғ ба қадами рахпеч баробар шавад. Диҳиши гираи дастгоҳ дар ин вақт аз печи ҳаракат вобаста мебошад (ходовой винт-зажимная гайка).
Намуди рахпеч - инҳо:	- метрикӣ, трапетсишакл, росткунҷашакл, секунҷашакл, давршакл.
Элементҳои рахпеч - ин:	- қутри миёнаи рахпеч, қадами рахпеч, кунҷи барҷастаи рахпеч, тавсифоти қутри берунӣ, қутри дарунӣ, кунҷи нимрӯх ва чуқурии нимрӯх нишон дода мешаванд.
Ҳаракати кори якум (рабочий ход) - ин:	- рахпечро дар якчанд ҳаракати кори (рабочий ход) мебуранд баъди тамом шудани ҳаракати кории якум теғро аз ҷуяки рахпеч бароварда, гираи дастгоҳро ба ҳолати аввала бар мегардонанд ва ҳаракати кори дуюм оғоз мекунанд.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Чен кардани рахпеч бо асбобҳои ченкунанда	**MI 7223-19-4/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди интихоби асбобҳои ченкунанда ва назорати андозаи рахпечро дар дастгои харротӣ бо назардошти риояи техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор ҳангоми ченкунии рахпеч.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - MB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - MI 7223-06-3/01 Тайёр намудани масолеҳ аз рӯйи нақша; - MI 7223-13-4/01 Интихоб намудани теғаҳои муқарнас ва махрутӣ; - MI 7223-16-4/01 Коркард намудани сатҳи муқарнас бо роҳи якҷоякунии ду теға; - MI 7223-17-4/01 Коркард намудани сатҳи нимдавраи филиз; - MI 7223-18-4/01 Буридани рахпечҳои дарунӣ ва берунӣ.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Интихоб намудани асбобҳои ченкунанда	1.1. Муайян намудани намуди рахпеч. 1.2. Муайян кардани дақиқии андозаҳои рахпеч. 1.3. Чен намудани қутри миёнаи рахпеч бо микрометри рахпечбур.
2. Назорат намудани андозаи рахпеч бо асбобҳои ченкунанда	2.1. Санҷидани қадами рахпеч бо хаткашак ва рахпечсанди шонадор. 2.2. Назорат намудани коркарди қадамӣ ва кунҷии нимрӯх бо ***қолабҳои рахпечсанҷ.*** 2.3. Чен кардани рахпеч бо ёрии ***қутрҳо, ҳалқа ва пук (қутри ҳалқаҳои беруна ва пуки дохилӣ).*** 2.4. Санҷидани коркарди қадамӣ ва қутрии рахпеч бо ***штангенсиркул.***

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми иҷрои корҳои харротӣ; - кор кардан дар доираи дастурамали вазифавӣ; - гирифтани маълумот оид ба асбобҳои назоратӣ; - истифода намудани асбобҳои назоратӣ-ченкунанда; - истифода намудани тамсила (модел)-ҳои гуногуни асбобҳои ченкунанда; - муайян намудани намуди рахпеч, қутр, қадам ва элементҳои рахпеч; - гузаронидани санҷиши қадами рахпеч бо хаткашак ва рахпечсанди шонадор; - чен намудани қутри миёнаи рахпеч бо микрометри рахпечбур; - санҷидани рахпеч бо ёрии қутрҳо, ҳалқа ва пук.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми иҷрои корҳои ченкунии рахпеч; - маълумот дар бораи асбобҳои ченкунанда ва тарзи истифодабарии онҳо; - тартиби муайян намудани ҳолати сифрии асбобҳои ченкунанда; - усулҳои назорати қадамӣ ва кунҷии нимрӯх бо қолабҳои рахпечсанҷ; - тарзҳои чен намудани қутри миёнаи рахпеч бо микрометри рахпечбур; - қоидаҳои назорати рахпеч бо ёрии қутрҳо ҳалқа ва пук; - қоидаҳои истифодабарии асбобҳои ченкунанда; - намудҳои асбобҳои ченкунанда ва тавсифи онҳо; - функсияҳои асбобҳои ченкунанда.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - бомасъулият; - эҳтиёткор; - ташкилотчӣ; - ташаббускор; - зирак; - эҷодкор; - тозакор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Интихоб намудани асбобҳои ченкунанда											
1.1. Муайян намудани намуди рахпеч	√			√							
1.2. Муайян кардани дақиқии андозаҳои рахпеч	√			√							
1.3. Чен намудани қутри миёнаи рахпеч бо микрометри рахпечбур	√			√							
Элементи 2: Назорат намудани андозаи рахпеч бо асбобҳои ченкунанда											
2.1. Санҷидани қадами рахпеч бо хаткашак ва рахпечсанди шонадор	√			√							
2.2. Назорат намудани коркарди қадамӣ ва кунҷии нимрӯх бо ***қолабҳои рахпечсанҷ***	√			√							
2.3. Чен кардани рахпеч бо ёрии ***қутрҳо, ҳалқа ва пук (қутри ҳалқаҳои беруна ва пуки дохилӣ)***	√			√							
2.4. Санҷидани коркарди қадамӣ ва қутрии рахпеч бо ***штангенсиркул***	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Қолабҳои рахпечсанҷ – ин:	- барои назорати қадам ва якбора кунҷи нимрӯх маҷмӯи колабҳои рахпесанҷ (шаблон)-ро истифода мебаранд. Дар ҳар як қолаб шона ва миқдори муайяни қадами кунҷдошта вуҷуд дорад ва нишонаи ҳар як қадам гузошта шудааст. Шонаро дар рахпеч гузошта назорат мекунанд, ки афтиши шонаҳои қолаб бо нимрӯхи рахпеч дуруст аст ё не.
Қутрҳо ҳалқа ва пук (қутри ҳалқаи беруна ва пуки дохилӣ) – ин:	- дар истеҳсолот дақиқии рахпечҳоро бо қутрҳои ҳудудӣ назорат мекунанд. Қутри беруниро бо ҳалқаи рахпеч, ки дақиқии коркардро муайян мекунад, *ҳалқаи рахпеч* меноманд. Қутри гузарандаи нимруҳи пурраи рахпечдошта то охири рахпеч бояд озод тоб хурад. Қутри дохилиро бо пукҳои рахпечӣ

	месанҷанд, ки қутри ногузаранда ду- се рах ва нимрӯхи кӯтоҳ дар рахпеч миқдори ½ рах тоб меҳӯрад.
Штангенсиркол – ин:	- дар соҳаи мошинасозӣ аз ҳама зиёд асбоби ченкунанда штангенсиркоро истифода мебаранд. Штангенсирулҳо се навъ мешаванд: ЩЦ-I, ЩЦ-II, ЩЦ-III. Аз ҳама зиёд дар касби харротӣ штангенсирколи ЩЦ-I-ро истифода мебаранд, чунки ин навъи штангенсиркол барои чен кардани андозаҳои ғафсии намуна, дарозии намуна, чукурии сӯрохиҳо, қутри дарунии сӯрохиҳо васеъ истифода бурда мешавад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Муайян намудани шакл, намуд ва қутри рахпеч	**MI 7223-20-4/01**
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди муайян намудани шакл, намуд ва қутри рахпечро дар дастгоҳи харротӣ бо назардошти риояи техникаи бехатарӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор ҳангоми муайян намудани шакл, намуд ва қутри рахпеч.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - MB 01-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - MI 7223-06-3/01 Тайёр намудани масолеҳ аз рӯйи нақша; - MI 7223-13-4/01 Интихоб намудани теғаҳои муқарнас ва махрутӣ; - MI 7223-17-4/01 Коркард намудани сатҳи нимдавраи филиз; - MI 7223-18-4/01 Буридани рахпечҳои дарунӣ ва берунӣ; - MI 7223-19-4/01 Чен кардани рахпеч бо асбобҳои ченкунанда.	

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муайян намудани шакл ва намуди рахпеч	1.1. Муайян намудани ***равиши рахпеч.*** 1.2. Муайян намудани ***намуди рахпеч***. 1.3. Муайян намудани ***даромади рахпеч.***
2. Муайян намудани қутри рахпеч	2.1. Муайян намудани ***кунҷи барҷастаи рахпеч***. 2.2. Муайян намудани қадами рахпеч. 2.3. Муайян намудани қадам ва қутри миёнаи рахпечҳои метрикӣ аз рӯйи ***дараҷаи дақиқӣ.*** 2.4. Муайян намудани қутр ва қадами рахпечи дюймӣ аз рӯйи ***синфи (клас) дақиқ.***

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми гузаронидани корҳои рахпечбурӣ; - гирифтани маълумот оид ба равиши рахпеч; - гирифтани маълумот оид ба намуди рахпеч; - муайян намудани даромади рахпеч; - муайян намудани кунҷи барҷастаи рахпеч; - муайян намудани қадам ва қутри миёнаи рахпечҳои метрикӣ аз рӯйи дараҷаи дақиқӣ; - истифода намудани тарҳҳои техникӣ ва дастурамалҳо.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми иҷрои корҳои рахпечбурӣ дар дастгоҳи харротӣ; - усулҳои муайян намудани намуди рахпеч (секунчавӣ, такявӣ даврашакл росткунҷа); - маълумот дар бораи намудҳо рахпеч; - тартиби муайян намудани намуди рахпеч (секунчавӣ, такявӣ

	даврашакл ва росткунҷа); - тартиби муайян намудани даромади рахпеч (якдаромада, бисёрдаромада); - қоидаҳои муайян намудани қадам ва қутри миёнаи рахпечҳои метрикӣ аз рӯйи дараҷаи дақиқӣ; - қоидаҳои муайян намудани қутр ва қадами рахпечи дюймӣ аз рӯйи синфи (класс) дақиқ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиққат; - бомасъулият; - ташкилотчӣ; - ташаббускор; - зирак; - эҳтиёткор; - тозакор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот/case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян намудани шакл ва намуди рахпеч											
1.1. Муайян намудани ***равиши рахпеч***	√			√							
1.2. Муайян намудани ***намуди рахпеч***	√			√							
1.3. Муайян намудани ***даромади рахпеч***	√			√							
Элементи 2: Муайян намудани қутри рахпеч											
2.1. Муайян намудани ***кунҷи барҷастаи рахпеч***	√			√							
2.2. Муайян намудани қадами рахпеч	√			√							
2.3. Муайян намудани қадам ва қутри миёнаи рахпечҳои метрикӣ аз рӯйи ***дараҷаи дақиқӣ***	√			√							
2.4. Муайян намудани қутр ва қадами рахпечи дюймӣ аз рӯйи ***синфи (клас) дақиқ***	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Равиши рахпеч – ин:	- рахпечҳо аз рӯйи равиш ба рост (муҳраро ба рафти ақрабаки соат тоб медиҳанд) ва чаппа (муҳраро ба муқобили ақрабаки соат тоб медиҳанд) ҷудо мешаванд.
Намуди рахпеч – ин:	- аз рӯи нимрӯх рахпечҳо ба намудҳои зерин ҷудо мешаванд: - секунҷашакл (намуди секунҷадошта қуллаи нимрӯхи тез дорад), росткунҷа (намуди чоркунҷа дошта, қуллаи нимрӯхи рост дорад), давршакл (намуди нимдавра дошта, қуллаи нимрӯхи давращакл дорад).
даромади рахпеч – ин:	- рахпечҳо шакли якдаромад ва бисёрдаромад мешаванд. Рахпечҳои бисёрдаромад якчанд рахи бо ҳам параллел доранд, дар сатҳи арзии чунин намуди раҳпечҳо якчанд ҷӯякчаҳои печӣ ва камарҳо маълум аст.
Кунҷи барҷастаи рахпеч – ин:	- кунҷи байни рах ва ҳамвории ба тири даврзанандаи силиндри амудӣ бударо кунҷи барҷастагии рахпеч меноманд.
Дараҷаи дақиқ – ин:	- вобаста ба дақиқии қутри миёна рахпечҳои метрикӣ чор дараҷаи дақиқӣ (4,6,7,8) барои печҳо ва чор дақиқӣ (4,5,6,7) барои муҳраҳо доранд.
Синфи дақиқ (класс) – ин:	- дар ҳар як рахпеч миқдори муайяни рах дуруст меояд. Мисол: - барои рахпечи дюймӣ аз рӯйи стандарт аз 3/16 то 4 бо шумораи рах аз 24 то 3/1 қабул шудааст. Барои рахпечҳои дюймӣ ду синфи (класс) дақиқӣ қабул карда шудааст. Синфи (класс) дуюм ва сеюм.

Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ

Ҳифзи меҳнат

Ба кори мустақилонаи Харрот шахсоне иҷозат дода мешаванд, ки синнашон 18 сола ва аз он боло аст, аз муоинаи тиббӣ, дастурдиҳии муқаддимавӣ, омӯзиш ва таҷрибаҳосилкунӣ дар ҷойи кор, санҷиши дониши талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ гузаштаанд ва дорои тахассуси мувофиқ мебошанд.

Харрот вазифадор аст:

- иҷро кардани он корҳое, ки дар дастурамали корӣ муқаррар гаридааст;
- иҷро кардани қоидаҳои дохилии тартиботи меҳнати корхона;
- истифода бурдани воситаҳои ҳимоявии инфиродӣ ва коллективӣ;
- риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат;
- фавран хабардор кардани роҳбари бевосита ё болоӣ оид ба ҳама гуна ҳолатҳои хатарнок ба ҳаёт ва саломатии одамон таҳдидкунанда, оид ба ҳар як ҳодисаи нохуш, бад шудани вазъи саломатии худ, аз ҷумла зоҳир шудани аломатҳои шадиди бемории касбӣ;
- гузаштан аз омӯзиши усул ва тарзҳои бехатари иҷрои корҳо ва расонидани ёрии аввалия ба зарардида дар истеҳсолот, дастурдиҳӣ оид ба ҳифзи меҳнат, санҷиши дониши қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ;
- гузаштан аз муоинаи тиббии ҳатмии даврӣ (дар ҷараёни фаъолияти меҳнатӣ), инчунин, муоинаи ғайринавбатии тиббӣ бо роҳхати корфармо дар ҳолатҳои пешбинишудаи Кодекси меҳнат ё дигар қонунҳо;
- тавонистани расонидани ёрии аввалияи тодухтурӣ ба зарардидагон аз ҷараёни барқ ва дигар ҳодисаҳои нохуш;

- тавонистани истифодабарии воситаҳои аввалияи сӯхторхомӯшкунӣ.

Ҳангоми кори харротӣ метавонанд омилҳои истеҳсолии хатарнок ва зараровари зерин таъсир расонанд:

- равшаннокии нокифояи минтақаи корӣ;
- нокифоягии равшании табиӣ;
- серчангиву ғубор, газолудии ҳавои минтақаи корӣ;
- ҳарорати баланди сатҳи таҷҳизот, масолеҳ;
- ҳарорати баланд ё пасти ҳавои минтақаи корӣ;
- нӯгҳои тез, дағал, буғурӣ ва шахшӯлиҳо дар сатҳи нимтайёрҳо, асбобу абзор ва таҷҳизот;
- аҳамияти баланди ҷараён дар занҷири барқӣ;
- зарбаи ҷараёни барқ ва ғайра.

Харрот мутобиқи меъёрҳои намунавии соҳавӣ ва Шартномаи коллективӣ бояд ройгон бо либосу пойафзоли махсус ва дигар воситаҳои ҳимоявии инфиродӣ таъмин бошад.

Техникаи бехатарӣ

Дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ ба чанд намуд ҷудо мешаванд. Таснифоти дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ – ин марҳилаи муҳими фаъолияти ҳар як ширкат, корхона, аз ҷумла муассисаҳои таълимии таҳсилоти ибтидоии касбӣ- техникӣ маҳсуб меёбад. Дастурдиҳӣ тақсим мешавад, аз рӯи мақсад, тавсифот, муҳлат, шахси мансабдор, инчунин, аз ваколатдори онро гузаронанда. Ҳама масъалаҳои таъмини бехатарӣ дар истеҳсолотро мутахассиси дорои тахассуси муайяншуда ҳал мекунад.

Дастурдиҳии муқаддимавиро оид ба техникаи бехатарӣ муҳандиси техникаи бехатарӣ ё мутахассиси дипломдор, оне ки иҷрои ин гуна уҳдадорӣ тибқи фармон вакалатдор шудааст, мегузаронад. Ба дастурдиҳии муқаддимавӣ метавонанд, мутахассисони масъули бехатарии тиббӣ ва зиддисӯхтор ҷалб шаванд.

Дастурдиҳии муқаддимавӣ оид ба техникаи бехатарӣ ба ҳамаи кормандони ба кор оғознамуда, новобаста аз собиқаи корӣ, синну сол, сатҳи таҳсилот гузаронида мешавад. Он барои таълимгирандагоне, ки таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ мегузаранд, инчунин барои кормандони сафари хизматиомада ва муваққатӣ ҳатмӣ мебошад.

Дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ бояд маълумотро оид ба ҳама воситаҳои ҳимоявии коллективона ва инфиродии дар корхона вуҷуддошта, инчунин тартиби додани онҳоро инъикос намояд. Ба дастурдиҳии мазкур масъалаҳои расонидани ёрии аввалия ба шахсони зарардида ҳангоми сӯхтор ё дигар ҳодисаҳои нохуш дарҷ мегарданд. Ин намуд дастурдиҳӣ ба кормандон дар утоқи техникаи бехатарӣ гузаронида мешавад ва истифодаи воситаҳои техникии омӯзиш ва воситаҳои айёниро дар назар мегирад.

Хусусияти дастурдиҳии аввалия аз он иборат аст, ки он на дар утоқи мутахассиси техникаи бехатарӣ, балки бевосита дар ҷойи корӣ гузаронида мешавад. Шахсоне, ки вазифодоранд, онро гузаранд:

- кормандони нав, аз ҷумла, кормандони кироя;
- кормандони дар ду ё якчанд ҷой коркунанда тариқи шартномаи муҳлатнок;

- кормандани сафари хизматиомада;

- таълимгирандагони дар таҷрибаомӯзии истеҳсолибуда;

- дигар шахсони дар фаъолияти корхона иштироккунанда.

Дастурдиҳии такрориро на кам аз як маротиба дар ним сол мегузаронанд. Санаи гузарониш дар журнали дастурдиҳии техникаи бехатарӣ сабт карда мешавад.

Ин чорабиниҳои мазкур дар доираи ТИКТО аҳамияти махсусро доранд. Масалан, пеш аз гузаронидани машғулиятҳои амалӣ дар муассисаҳои таълимӣ, омӯзгор дар ҳар як дарс алгоритми амалҳои таълимгирандагонро такрор мекунад, саволҳои дар мавзӯи дастурдиҳӣ дахлдоштаро медиҳад. Ин чорабинӣ таваккали бавуҷудоии ҳодисаҳои нохушро дар машғулиятҳои амалӣ паст мекунад, омӯзгорро аз ҳолатҳои нохуш, алоқаманд бо вайрон кардани дастурҳои додаи ӯ аз ҷониби таълимгирандагон, эмин медорад.

Дастурдиҳии ғайринақшавӣ дар ҳолатҳои зерин гузаронида мешавад:

- ҳангоми мақоми қонунӣ гирифтани тағйиротҳои ба ҳифзи меҳнат дахлдор дар қонунгузории ватанӣ;

- ҳангоми тағйирёбии раванди технологӣ дар истеҳсолот:

- дар сурати навкунии (модернизатсия) таҷҳизот ва механизмҳо;

- ҳангоми вайронкунии талаботи ҳифзи меҳнат, ки он ба садама ва ҳодисаи нохуш овардааст;

- бо талаботи мақомоти назоратӣ ва шахсони мансабдор;

- ҳангоми танаффус дар кор зиёда аз сӣ рӯз - барои вазифаҳои дорои омилҳои зараровар ва хатарнок, шаст рӯз - барои дигар кормандон;

- бо қарори шахсии кордиҳанда.

Дастурдиҳии мақсаднок дар ҳолатҳои зерин гузаронида мешавад:

- ҳангоми корҳои якмаротиба;

- ҳангоми амалӣ кардани чорабиниҳои оммавӣ дар корхона;

- бартараф кардани садамаҳо, ҳолатҳои фавқулодда.

Мундариҷа ва ҳаҷми он аз ҳолати мушаххас муайян карда мешавад.

Харрот - дастурдиҳиро ҳар бор пеш аз иҷрои вазифаи додашуда мегузаронад.

Ба харрот омилҳои зайли хавфнок ва зараррасон метавонад таъсир расонад.

- равшании нокифоя дар минтақаи корӣ;

- садо ва ларзиши баланди тақҳизотҳои коркунанда;

- зиёд шудани ҳавои газолудшуда дар минтақаи корӣ;

- хавфи ҷароҳатгирӣ ҳангоми истифодабарии таҷҳизотҳои болобардор (телфер);

- хавфи ҷароҳатгирӣ ҳангоми марказкунони, маҳкамкунӣ ва тарошакории масолеҳ;

- хавфи асбобҳои барқии нуқсондошта дар дастгоҳи харротӣ;

- хавфи истифодабарии воситаҳои ҳимоявӣ нуқсондошта (либосҳои маҳсуси, айнакҳои ҳимоявӣ, асбоҳои маҳкамкунанда ва марказкунанда).

Харрот бо либосҳои махсус, воситаҳои ҳимояви инфиродӣ ва тибқи меъёрҳои тасдиқнамудаи роҳбари корхона, таъмин карда мешавад.

Ба харрот аз тарафи корхона дода шавад:

- либосҳои махсуси харротӣ;

- тозкулоҳ;
- сипари ҳимоявӣ ё ин, ки айнакҳои ҳимояи чашм;
- мӯзаҳои махсуси чармин;
- дастушак;
- гушмонакҳои садохомушкунанда (наушник).

Харрот вазифадор аст:

- қоидаҳои тартиботи дохилии меҳнатии корхонаро риоя кунад;
- қоидаҳои санитарияи истеҳсолӣ, беҳдошти меҳнат ва ҳифзи муҳити зистро риоя кунад;
- талаботи дастурамал оид ба ҳифзи меҳнат ва дигар дастурамалҳое, ки дониши онҳо барои мутобиқатӣ ба уҳдадориҳои мансабӣ ҳатмӣ аст, иҷро кунад;
- талаботи зиддисӯхтори корхонаро риоя кунад;
- оид ба ҳамаи ҳодисаҳои нохуш ба роҳбари бевоситаи худ хабар диҳад.

Дастурдиҳӣ ба таълимгирандагон

Вобаста ба тахассус, гузаронидани дастурдиҳии таълимгирандагон талаботҳои худро дорад. Мисол, омӯзгори таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ пеш аз ҳар машғулиятҳои амалӣ ба таълимгирандагон дастурдиҳии ҷориро оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ мегузаронад ва дар журнали техникаи бехатарӣ оид ба гузаронидани он қайд мекунад.

Ғайр аз ин, намудҳои махсуси дастурдиҳӣ мавҷуд аст, ки пеш аз баромадан ба таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ гузаронида мешаванд. Иҷозати шахсоне, ки аз дастурдиҳӣ, аз омӯзиш ва санҷиши дониш оид ба ҳифзи меҳнат нагузаштаанд, ба таҷрибаомӯзӣ баромадан манъ аст.

Талабот ба довталабон

Хоҳишмандоне, ки мехоҳанд касби «Харрот»-ро омӯзанд ва салоҳияти сатҳи 4 - уми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро азхуд кунанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

– ҷисмонӣ ва равонӣ солим бошад;
– ҳуҷҷатҳоро мувофиқи талаботи муассисаи таълимӣ пешниҳод намояд;
– ҳуҷҷат (шаҳодатнома) оид ба азхудкунии сатҳи 3-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро дошта бошад;
– аз муоинаи тиббӣ гузарад.

Талабот ба омӯзгорон

Омӯзгороне, ки сатҳи 4 - уми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро аз рӯйи касби «Харрот» меомӯзонанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- доштани донишҳои касбии дидактикӣ ва методологияи ТАС;
- методикаи таълими салоҳиятҳоро донанд;
- на кам аз 5 соли таҷрибаи кории харротро дошта бошанд;
- ҷисмонӣ ва равонӣ солим бошанд;
- сатҳи тахассуси омӯзгорон аз сатҳи 5-уми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон паст набошад;
- аз муоинаи тиббӣ гузаранд.

Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ

Номгӯйи асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ барои таълими на зиёда аз 25 таълимгиранда (∞ - ҳангоми зарурат).

Асбобҳо	Теъдод	**Таҷҳизот**	Теъдод	**Маводи сарфшаванда**	Теъдод
Калидҳо барои маҳкам ва васл кардан	2 маҷмӯъ	Харротӣ	2 адад	Латтапора	10 метр
Амбур	2 адад	Пармакунӣ	2 адад	Пулод	100 метр
Болға	2 адад	Тезкунии асбоҳои харроти сангчарх	2 адад	Латун	100 метр
Суян	2 адад	Суфтакунӣ	2 адад	Воситаҳои шустушӯӣ	
Сумбода	2 адад	Фрезронӣ	2 адад	Равғанҳои молиданӣ	
Мурваттоб	2 адад	Марказкунанда	2 адад	Бур	
Парма	2 адад	Телфер (болобардор)	2 адад	Маводи лаҳимкорӣ	
Болгарка	2 адад	Асбобҳои ченкунанда	2 адад	Либосҳои махсус	25 дона
Маҷмӯи калидҳои шашқира	2 адад	Хаткашак	2 адад	Воситаҳои ҳимоявӣ	25 дона
Арраи оҳанбурӣ	2 адад	Штангенпоргол	2 адад	Маводи равғанмолӣ	
Пармаҳои марказкунанда	2 адад	Умуқсанҷ	2 адад	Собун	2 адад
Марказ	2 адад	Алқа (скоба)	2 адад	Сангчархҳо тезкунии асбобҳо	2 адад
Теғаҳои тарошакорӣ	2 адад	Микрометр	2 адад		
Теғаҳои рахпечбурӣ	2 адад	Нутромер	2 адад		
Теғаҳои муқарнас	2 адад	Рахпесанҷи шонадор	2 адад		
Қолабҳо	2 адад	Калибр	маҷмӯъ		
Штангенпаргор	2 адад	Қолабҳо	маҷмӯъ		
Микрометр	2 адад	Индикатор	маҷмӯъ		
Қутрҳо (ҳалқа ва пук)	5 маҷмӯъ	Зовиясанҷҳои ҳамакора	2 адад		
Парголҳои нишонагузорӣ	5 дона				
Асбоби рахпечбури берунӣ (плашки)	2 адад				
Нишонагузор (метчик)	2 адад				

Рахпеч бурқапакхо	2 адад				
Асбобҳои ченкунандаи рахпечсанҷ	2 адад				
Хаткашак	2 адад	**Таҷҳизоти таълимӣ**		**Лавозимоти конселярӣ**	
Исканапарма	2 адад	Флипчарт	1 адад	Маркер	10 адад
Люнетка	2 адад	Экран	1 адад	Қалам	25 адад
Шиканҷа	2 адад	Тахтаи интерактивӣ	1 адад	Коғаз барои чоп	2 баста
Ғелонаки сатҳи чиндор	2 адад	Компютерҳо	1 адад	**Маводи таълимӣ**	
Сангчархҳо тезкунии асбобҳо	2 адад	Проектор	1 адад	Дастурамалҳо	25 адад
Индикатор	2 адад	Сканер	1 адад	Китоб	25 адад
Зовиясанҷҳои ҳамакора	2 адад	Принтер	1 адад	Стандарти салоҳиятҳо	5 адад
Асбобҳои равғанмолӣ (шприц)	2 адад			Барномаи таълимии модулӣ	5 адад

Рӯйхати адабиёт

1. Оглоблина А.Н. «Основы токарного дело».
2. Семинский В.А. «Повышение производительности труда на токарных станках».
3. Слепини В.А. «Руководства по обучению токарей по металлу».
4. Денежный П.М. «Токарное дело».
5. Берков В.И. «Технический измерения».
6. Зайцев Б.Г. «Сварочник молодого токаря».
7. «Харрот» аз забони русӣ, тарҷумаи Калонов Қ.
8. «Луғати русӣ-тоҷикии истилоҳот ва мафҳумҳои соҳаи технологияи мошинасозӣ” Мирзомидинов И .М. Мирзоалиев И.М. Ҷураев Т.Қ.

Funded by
the European Union

ВАЗОРАТИ МЕҲНАТ, МУҲОҶИРАТ ВА ШУҒЛИ АҲОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ХАРИТАИ ФУНКСИОНАЛӢ

Соҳа: **Саноат (коркарди металлҳо)**

Касб: **Харрот**

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **MI 7223**

Замимаи 1

Харитаи функсионалии касби «Харрот»

УХДАДОРИҲО		ВАЗИФАҲО					
A	**Такмил додани малакахои бокортаъминкунӣ**	**A-1.** Кор кардан дар даста ва бо фармоишгар	**A-2.** Такмил додани тахассуси касбӣ	**A-3.** Истифода намудани технологияхои иттилоотӣ-компютерӣ	**A-4.** Муошират кардан бо забони хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ	**A-5.** Такмил додани одоби муошират (этика)	A-6. Ҳал кардани ҳолатҳои мунокишавӣ
		A-7. Иҷро намудани нақшаи корӣ бо стимулятор					
B	**Риоя намудани коидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ**	**B-1.** Гузаштан аз муоинаи тиббӣ	**B-2.** Гузаштан аз дастурдиҳии техникаи бехатарӣ	**B-3.** Риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ	**B-4.** Истифода намудани аломатҳои огоҳкунанда	**B-5.** Истифода намудани либоси махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ	**B-6.** Расонидани ёрии аввалия
C	**Ташкил намудани раванди корӣ**	**C-1.** Санҷидани ҳолати равшанидиҳандаи умумӣ ва махсус	**C-2.** Санҷидани дастгоҳ пеш аз оғози кор	**C-3.** Санҷидани ҳолати коршоямии заминвасла	**C-4.** Омода намудани дастгоҳ ба кор	**C-5.** Молидани равған ба синҷаи (станина) дастгоҳ	**C-6.** Санҷидани коршоямии асбобҳои корӣ
D	**Гирифтани супориш аз корфармо**	**D-1.** Тартиб додани корти технологӣ	**D-2.** Интихоб намудани масолеҳи коркардшаванда	**D-3.** Интихоб намудани асбобҳои мувофиқ барои иҷрои кор	**D-4.** Мустаҳкам намудани намуна дар дастгоҳ (сентровка)	**D-5.** Гузаронидани санҷиши мустаҳкамии намуна дар дастгоҳ	**D-6.** Мувофиқ намудани дастгоҳ барои иҷрои корҳои харротӣ
E	**Коркард намудани масолеҳ аз рӯйи нақша**	**E-1.** Тайёр намудани масолеҳ аз рӯйи нақша	**E-2.** Коркард намудани намунаи аввалия	**E-3.** Гирифтани андоза мувофиқи нақша	**E-4.** Тақсим намудани масолеҳ аз рӯйи нақша	**E-5.** Мувофиқ намудани андозаҳо аз рӯйи нақша	**E-6.** Санҷидани масолеҳи тайёркардашуда

F	**Парма кардани масолеҳи коркардшаванда дар дастгоҳи харротӣ**	**F-1.** Интихоб намудани масолеҳ барои пармакунӣ	**F-2.** Интихоб намудани парма аз рӯйи қутр (диаметр)	**F-3.** Интихоб намудани речаи суръати гардиши патрон	**F-4.** Интихоб намудани суръати бурриш бо ҳаракатовари қуттии бурриш	**F-5.** Нишонагузорӣ кардани масолеҳи коркардшуда	**F-6.** Муайян намудани андозаи чуқурии пармакунӣ
		F-7. Парма кардани масолеҳ	**F-8.** Гузаронидани санҷиши чуқурии масолеҳи пармакардашуда				
G	**Коркард намудани маҳсулот бо теғаҳои муқарнас ва маҳрутӣ (фасоний)**	**G-1.** Интихоб намудани теғаҳои муқарнас ва маҳрутӣ	**G-2.** Коркард намудани сатҳи муқарнас аз рӯйи қолаб	**G-3.** Коркард намудани сатҳи муқарнас бо теғаҳои махсус	**G-4.** Назорат намудани сатҳҳои муқарнас бо истифодаи қолаб (шаблон)	**G-5.** Коркард намудани сатҳи муқарнас бо роҳи якҷоякунии ду теға	**G-6.** Коркард намудани сатҳи нимдавраи филиз
H	**Буридани намудҳои рахпеч (резба)**	**H-1.** Буридани рахпечҳои дарунa ва беруна	**H-2.** Чен кардани рахпеч бо асбобҳои ченкунанда (ребомер)	**H-3.** Муайян намудани шакл, намуд ва қутри рахпеч	H-4. Коркард намудани масолеҳ тибқи андозаҳои додашуда	**H-5.** Буридани рахпеч бо теғаи рахпечбур (метчик)	**H-6.** Муайян намудани қадами рахпеч тавассути қадамсанҷак
I	**Анҷом додани раванди кор**	**I-1.** Гузаронидани санҷиши корҳои иҷрошуда	**I-2.** Иҷро намудани корҳои равғанмолии дастгоҳи харротӣ	**I-3.** Ҷамъ намудани асбобу анҷом ва олоти корӣ	**I-4.** Ҷудо намудани дастгоҳ аз манбаи ҷараён	**I-5.** Тоза кардани ҷойи корӣ	**I-6.** Қайд намудан дар дафтар/журнал оид ба ҳолати техникии дастгоҳ

(зард)	Сатҳи 2 - 19 вазифа
(сабз)	Сатҳи 3 - 26 вазифа
(кабуд)	Сатҳи 4 - 12 вазифа
Ҳамагӣ: 57 вазифа	

Талаботи умумӣ ба касби «Харрот»	
Сифатҳои касбӣ/салоҳиятнокӣ	**Дониш, малака ва маҳорати умумӣ**
1. Хушмуомила 2. Меҳнатдӯст 3. Мушоҳидакор 4. Тоқатпазир 5. Бомасъулият 6. Покизакор 7. Боэҳтиёт 8. Ростқавл 9. Сарфакор 10. Дурандеш 11. Бодиққат 12. Устувории ахлоқӣ 13. Ба бемориҳои аллергӣ устувор 14. Поквиҷдон 15. Боинсоф 16. Суботкор	1. Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон 2. Нақшакашии техникӣ 3. Асосҳои геометрия элементарӣ 4. Асосҳои математикаи элементарӣ 5. Асосҳои маводшиносӣ 6. Наққошӣ ва расмкашӣ 7. Намудҳои масолеҳ ва маҳсулот 8. Қоидаҳои санитарияи истеҳсолӣ ва беҳдоштӣ 9. Ҳуҷҷатҳои меъёрии техникӣ 10. Қоидаҳои техникаи бехатарӣ 11. Қоидаҳои зидди сӯхтор 12. Истилоҳотҳои техникӣ 13. Кор кардан дар даста ва бо мизоҷон 14. Истифода намудани асбоб ва тачхизотҳо 15. Банақшагирӣ ва истифодаи дурусти вақт 16. Истифода намудани таҷҳизоти муосир

Таҷҳизот, асбобҳо, масолеҳи асосӣ ва сарфшаванда		
1. Теғаҳои харротӣ (чап, рост) 2. Парма 3. Пармаи марказкунанда 4. Зенкер (гирдосуян) 5. Развёртка 6. Патронҳо барои пармакунӣ 7. Нишонагузорҳо (метчик) 8. Плашкаҳо	14. Люнетка 15. Ҷевонҳо барои асбобҳо 16. Дастгоҳи харротии универсалӣ 17. Дастгоҳи суфтакунӣ 18. Дастгоҳи пармакунӣ 19. Дастгоҳи ЧПУ (числовой програм. Управления) 20. Дарстгоҳи полуавтоматӣ (нимхудкор) 21. Дастгоҳи автоматӣ (худкор) пӯлод	22. Либоси махсус 23. Филизҳои гуногун 24. Хулаҳои алюмений 25. Хулаҳои биринчӣ 26. Латун 27. Чуян 28. Чуб 29. Текстолит 30. Графит 31. Бабит 32. Равғанҳои молиданӣ

Харитаи функсионалии бо усули DACUM таҳияшуда, барои касби
«Харрот»
Иштирокчиёни таҳлили функсионалӣ: 1. **Қодиров Юнус** – харроти ҶСК «Таъмин ва сохтмони роҳҳои мошингард»-и шаҳри Душанбе (РСДМ); 2. **Назаров Шералӣ –** харроти «Корхонаи дорои мошинасозии шаҳри Душанбе»; 3. **Тоҳиров Шарофиддин –** устои таълими истеҳсолии МДТ «Литсейи касбии металлургии шаҳри Турсунзода»; 4. **Комилов Мир –** харроти ҶДММ «Сомон сервис»-и шаҳри Душанбе; 5. **Бобоев Аҳмад -** харроти ҶСК «Ширкати Алюминийи Тоҷик». **Модераторон***:* **Данило Анишенко** – коршиноси калидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиши Лоиҳа **Сангин Бобоев** - коршиноси маҳаллии ғайрикалидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиши Лоиҳа **Бахтиёров Озар** - супервайзер оид ба методологияи ТАС **Фасилитаторон:** 1. Каримов Саидмумин 2. Танибеков Миралибек

<table>
<tr><td>9. Теғаҳои муқарнас
10. Калидҳои челонгарӣ
11. Асбобҳои ченкунанда
12. Маҷмуи калидҳо
13. Теғаҳои рахпечбур</td><td></td><td colspan="2">33. Моеъҳои хунуккунанда
34. Дастпӯшакҳо</td><td></td><td rowspan="3">Дар доираи лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон»
таҳия шудааст.
ш. Душанбе, Ҷумҳурии Тоҷикистон
21-22 ноябри соли 2023</td></tr>
<tr><td colspan="4">Дурнамои оянда ва хусусиятҳо/мушкилоти касб</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">1. Мутахассиси рақобатпазир дар бозори меҳнат
2. Нуфузи касб баланд бардошта мешавад
3. Сифати хизматрасониҳо мувофиқи стандартҳои байналмиллалӣ боло меравад
4. Омӯзиш дар тули ҳаёт</td><td colspan="2">5. Шароитҳои вазнини меҳнат ва маишат
6. Дастгоҳҳои гаронарзиш
7. Ба роҳ мондани навгониҳо дар истеҳсолот
8. Ба роҳ мондани корҳои харротӣ тавассути компютер ва барномасозӣ</td><td></td></tr>
</table>

Funded by
the European Union

ВАЗОРАТИ МЕҲНАТ, МУҲОҶИРАТ ВА ШУҒЛИ АҲОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ХУЛОСАҲОИ СОҲА
(экспертиза)

Замимаи 2

ВАЗОРАТИ САНОАТ ВА ТЕХНОЛОГИЯҲОИ НАВИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

734012, ш. Душанбе, х. Рӯдакӣ,22 Тел: 221-52-59
факс: (810992-37) 221-82-81 Email: info@sanoat.tj

№ 7-1354 аз «18» 06 2024

Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Ба №3/13-657
аз 08.05.2024

Вазорати саноат ва технологияҳои нави Ҷумҳурии Тоҷикистон лоиҳаи стандарти салоҳияти касбҳои "Харрот", "Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ" ва "Оператори мошини бофандагӣ"-ро мавриди омӯзиш қарор дода, ворид намудани пешниҳодҳои зеринро ба стандарти салоҳияти касбҳои "Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ" ва "Оператори мошини бофандагӣ" зарур мешуморад.

1. Воҳиди салоҳияти Рамзи (ТС06 – 2/01) ба касби мазкур дахолат надошта, хориҷ намуданро тақозо менамояд.

2. Дар воҳиди салоҳияти Рамзи (ТС01-1/01) талаботи асосии тиббӣ, илова намудани талаботи махсуси тиббӣ оид ба дараҷаи шунавоӣ ва биниш барои касби мошинисти ҳамаи намуди кранҳои борбардор зарур мебошад.

3. Дар аксар воҳидҳои салоҳияти касбӣ такрор гардидани талаботҳои воҳидҳои касбӣ ҷой дорад, ки то андозае ба сатҳи амалӣ намудан ва қабули стандартҳо таъсири манфӣ мерасонад.

4. Дар воҳиди салоҳияти Рамзи (МВ02-3/01) воҳиди салоҳият дар баробари донистани забонҳои хориҷӣ, ворид намудани тарҷумаи шакли тоҷикии номгӯзории аломатҳои фаъолияти кории мошинисти кранҳои борбардор илова карда шавад.

5. Дар самти "Оператори мошини бофандагӣ" дар сархати 5 ба ҷои ибораи "қатъиян манъ аст", ибораи "гузаронидани курсҳои кӯтоҳмуддати омӯзишӣ" илова карда шавад.

6. Дар стадартҳои касби харротӣ талаботи махсуси тиббӣ оид ба дараҷаи биниш ва хосияти зичии маталлҳо ва дарачаи гудозиш дар раванди фаъолияти корӣ низ, илова карда шавад

Бо ворид намудани пешниҳодҳои болозикр, Вазорат лоиҳаи стандартҳои пешниҳодшударо қобили дастгирӣ меҳисобад.

Муовини вазир Б. Сафарзода

ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ҶАМЪИЯТИ САҲОМИИ КУШОДАИ
«ДУШАНБЕ САНОАТ»

РЕСПУБЛИКА ТАДЖИКИСТАН
ОТКРЫТОЕ АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО
«ДУШАНБЕ САНОАТ »

734060. тел: 935118720. ш.Душанбе, н.Сино, кучаи Н.Ганҷавӣ 377/1, РМА: 040002576, с/х: 20202972810101001178, к/с: 20402972413691, МФО 350101369, Бонк ҶСК «Ориёнбонк», ш.Душанбе, н. И.Сомонӣ, хиёбони Рӯдакӣ – 95/1

"14" майи 2024 сол
№32/24

Ба Лоиҳаи «Кумитаи Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон

Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Душанбе Саноат» мактуби Шуморо аз 06 майи соли 2024, №67 дар мавриди гузаронидани ташхиси стандарти салоҳиятҳои касбҳои «Харрот» ва "Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ" ба хулоса омад, ки стандарти салоҳияти касбҳои мазкур мутобиқи талаботҳои стардартҳои байналмиллалӣ таҳия гардида, ба талаботи корхона ва муассисаҳо, ки дар фаъолияти хеш самаранок истифода мебаранд, ҷавобгӯ мебошанд.

Воҳидҳои салоҳияти дар стандартӣ касбҳои "Харрот" ва "Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ" пай дар пай дуруст муайян карда шудааст.

Стандарти салоҳияти "Харрот" ва "Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ" бо назардошти харитаи функсионалии касби мазкур таҳия карда шудааст.

Бинобар ин, Ҷамъияти саҳомии кушодаи "Душанбе Саноат" лоиаҳаҳои стандарти салоҳиятҳои касбҳои "Харрот" ва "Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ"-ро қобили қабул шуморида дар экспертизаи онҳо Ғафуров Фирдавс Хуҷаахмадович ва Ҳайдаров Исматулло Бобомуродович иштирок намуданд.

Бо камоли эҳтиром,
Директор **Ҳаитов Ҳ.А.**

ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ҶАМЪИЯТИ САҲОМИИ
КУШОДАИ
«АВТОРЕМ»

РЕСПУБЛИКА ТАДЖИКИСТАН
ОТКРЫТОЕ АКЦИОНЕРНОЕ
ОБЩЕСТВО
«АВТОРЕМ»

734036, г. Душанбе, ул. Рахмон Набиева 218, р/с 20202972465329104000 в филиале №4 ГСБ РТ «Амонатбанк» р-на Сино, МФО 350101626, к/с 20402972316264, ИНН 040003306

№ 30

аз «13» 05 2024 с.

Ба Лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон

Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Авторем» мактуби Шуморо аз 6 майи соли 2024, № 67 оид ба гузаронидани ташхиси стандарти салоҳиятҳои касби «Харрот»-ро мавриди омӯзиш қарор дода , ба маълумот мерасонад, ки стандарти касби мазкур фарогири қисматҳои тавсифи умумии касб, тарзи истифодаи стандарт ва меъёрҳои соҳа, рӯйхати умумии воҳидҳои салоҳият , элемент ва меъёрҳои иҷро, донишу малакаҳо ва муносибати талабшаванда вобаста ба ҳар як воҳидҳои салоҳиятҳо, ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатар, рӯйхати асбоб ва таҷҳизоти зарурӣ, мебошад.

Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Авторем» стандарти салоҳиятхои касби «Харрот»-ро дастгирӣ намуда, пешниҳод менамояд, ки пас аз батавсибрасони як нусхаи онро барои истифодаи хизматӣ барои корхона дастрас намоянд.

Дар экспертизаи стандарти салоҳияти касби «Харрот» мутахассисони корхона Пиров Маҳмади иштирок намуд.

Директори ҶСК
«Авторем»

Пиров М.Т.

ВАЗОРАТИ САНОАТ ВА ТЕХНОЛОГИЯҲОИ НАВИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
КОРХОНАИ ВОҲИДИ ДАВЛАТИИ «КОРГОҲИ МАШИНАСОЗӢ»

MINISTRY OF INDUSTRY AND NEW TECHNOLOGIES OF THE REPUBLIC OF TAJIKISTAN
STATE UNITARY ENTERPRISE «KORGOHI MASHINASOZI»

МИНИСТЕРСТВА ПРОМЫШЛЕННОСТИ И НОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ РЕСПУБЛИКИ ТАДЖИКИСТАН
ГОСУДАРСТВЕННОЕ УНИТАРНОЕ ПРЕДПРИЯТИЕ «КОРГОХИ МАШИНАСОЗИ»

734042 ш.Душанбе, кӯчаи Назаршоев-7, тел: +992-222-21-11, +992-221-65-83 (факс), E-mail: mashinasozi@mail.ru

№ 30 аз «14» 05 соли 2024

ш.Душанбе

Лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳодӣ
Аврупо ба соҳаҳои маориф ва
меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон»

Корхонаи воҳиди давлатии «Коргоҳи машинасозӣ» мактуби Шумо аз 6 майи соли 2024, №67 оид ба гузаронидани ташхиси стандарти салоҳиятҳои касби «Харрот» - ро мавриди омӯзиш қарор дод.

Ба маълумот мерасонем, ки тараққиёти хар як давлат пеш аз ҳама ба соҳаи саноат ва технология вобастагии зиёд дошта, тавлиди технология нав ва хизматрасонӣ ба онҳо мутахассисони соҳибтаҷрибаро талаб мекунад.

Таҳияи Лоиҳаи стандарти салоҳиятҳои касби «Харрот» саривақтӣ буда тибқи он кадрҳои коргарӣ омода карда мешавад. Лоиҳаи мазкур барои се сатҳ таҳия гардидааст, ки дар он воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ, заминавӣ ва касбӣ гирдоварӣ карда шудааст.

Яке аз талаботҳои асосии касби харрот ин қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ба ҳисоб меравад, ки дар лоиҳаи мазкур оварда шудааст.

Бинобар ин, корхонаи воҳиди давлатии «Коргоҳи машинасозӣ» лоиҳаи Стандарти салоҳияти касби «Харрот» - ро қобили қабул шуморида дар экспертизаи стандарти салоҳияти касби мазкур Пирмухамедова Гулбаҳор иштирок намуд.

Директори генералии
КВД «Коргоҳи машинасозӣ» Ҷамшед Хоҷаев

ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ҶАМЪИЯТИ САҲҲОМИИ ПӮШИДАИ
«КОРПОРАТСИЯ ТОҶВАР»

ҶАМЪИЯТИ САҲҲОМИИ ПӮШИДАИ
«ТАҶҲИЗОТИ АСР»

РЕСПУБЛИКА ТАДЖИКИСТАН
ЗАКРЫТОЕ АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО
«КОРПОРАЦИЯ ТОДЖВАР»

ЗАКРЫТОЕ АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО
«ТАДЖХИЗОТИ АСР»

Ҷумҳурии Тоҷикистон ш. Сино кӯчаи Хувайдуллоев 113
Тел: 2 35 45 71 E-mail: tajhizotiasr@mail.ru

Бар. № 14 аз 07.06. 2024 с.

"Кумаки иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон"

Ҷамъияти саҳҳомии пушидаи "Таҷҳизоти Аср" (ҶСП заводи "Сомон Таҷҳизот") мактуби Шуморо 04.06.2024 с. таҳти рақами № 67 роҷеъ ба гузаронидани экспертизаи стандарти салоҳияти касби **"харрот"** аз ҷониби кормандони муассиса мавриди баррасӣ ва таҳлил қарор дод. Воҳидҳои салоҳияти дар стандарт дуруст муайян карда шуда, сатҳи муайяншудаи тахассуси ихтисоси болозикр ба дараҷаҳои касби мувофиқат мекунад.

Бо назардошти далелҳои дар боло зикршуда, чунин хулоса бароварда шуд: - Стандарти салоҳияти касби **"харрот"** барои таҳияи барномаҳои таълимӣ мувофиқ менамояд.

Экспертҳо:

№	Ному насаб	Вазифа
1	Раҷаббеков Амид Хусравбекович	Сармуҳандис
2	Юсупов Ҳоҷибек Сиҷоҳидинович	Муҳандис - конструтор 1 -категориядор
3	Ҳамроев Фатҳулло	Харотчи
4	Шералиев Неъматулло	Харотчи

Бо эҳтиром,

Директор **Раҳимов Ш. Ҷ.**